

Anna Liisa; Kotoa pois

Minna Canth

The Project Gutenberg EBook of Anna Liisa; Kotoa pois, by Minna Canth

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.net

Title: Anna Liisa; Kotoa pois

Author: Minna Canth

Release Date: August 13, 2004 [EBook #13173]

Language: Finnish

Character set encoding: ISO-8859-1

*** START OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK ANNA LIISA; KOTOA POIS ***

Produced by Tapio Riikonen

ANNA LIISA; KOTOA POIS

Kirj.

Minna Canth

1920 (1895).

ANNA LIISA

Näytelmä kolmessa näytöksessä

HENKILÖT:

KORTESUO, tilallinen.

RIIKKA, hänen vaimonsa.

Livros Grátis

<http://www.livrosgratis.com.br>

Milhares de livros grátis para download.

ANNA LIISA, | heidän tyttäriään.
PIRKKO, |
JOHANNES KIVIMAA, Anna Liisan sulhanen.
MIKKO, tukkimies, Kortesuon entinen renki.
HUSSO, hänen äitinsä.
ROVASTI, |
LÄÄKÄRI, | kirkonkylän herroja.
NIMISMIES, |
KAUPPIAS. |
RISTOLAN EMÄNTÄ.
HEIMOSEN EMÄNTÄ.
KATAJAMÄEN ISÄNTÄ y.m. kyläläisiä.

(Tupa Kortesuon talossa. Perällä ovi. Siitä oikeaan uuni. Etulavalla vasempaan ristikkojalkainen pöytä, oikeaan korkeat luomapuut. Penkkiä seinämällä ynnä pöydän ympäri. Vasemmalla seinällä kaksi ikkunaa, oikealla yksi.

Anna Liisa luo kangasta. Hän on valkoverinen, solakka nainen, surumieliset, suuret, siniset silmät, kaunis, mutta hiukan kalpea; hänen vaaleat hiuksensa riippuvat paksulla palmikolla takana. Hetken päästä tulee Johannes sisään.)

JOHANNES. Päivää, Anna Liisa.

ANNA LIISA. Johannes! Sepä hauskaa.

JOHANNES. Sattuipa hyvin, kun tapaan sinut täällä yksinäsi. Vieläkö sinä nyt alat kangasta?

ANNA LIISA. Vielä.

JOHANNES. Ja aijot saada sen valmiiksi myös?

ANNA LIISA. Täytyy. Tästä, näetkös, tulee vihkimäleninki.

JOHANNES. Eikä? Vai vihkimäleninki! Mutta kylläpä sitten saat pitää kiirettä. Sillä tiedätkös mitä minulla nyt on mielessä?

ANNA LIISA. Noo? Annahan kuulla.

JOHANNES. Ehei!--Ei sitä noin työtä tehdessä, se kun on niin ylen tärkeätä. Käy istumaan tuonne pöydän luokse, niin kerron.

ANNA LIISA (säpsähtää) Ylen tärkeätä? Mitä se sitten onkaan?

JOHANNES. Ei mitään ikävää. Eikä pelkää. Kovin sinä olet paha säikkymään.

ANNA LIISA (pyyhkäisee otsaansa, rauhoittuu). Niin, eikö se ole hupsua? Turhanpäiväisestä kun aina veret sävähtävät.--Istu sinä penkille tuohon, minä otan jakkaran.

JOHANNES (silittelee hänen hiuksiaan). Siihenkö sinä taas asetut alas? Tulisit ennemmin tänne polvelleni.

ANNA LIISA. Ei, anna minun istua näin ikään. Tässä sinun jalkojesi juuressa on niin hyvä olla.

JOHANNES. Mutta sylissäni olisi vielä parempi. Tulepas koettamaan.

ANNA LIISA. Ei, ei. En minä tule.

JOHANNES. Et tule? Miksi et tule?

ANNA LIISA. En nyt. Sitten toisen kerran.

JOHANNES. Sittenkö, kun olen kertonut asiani? Tuletko sitten?

ANNA LIISA. No, ehkäpä.

JOHANNES. Hyvä on. Minä pidän kiinni sanastasi.

ANNA LIISA. Mutta mitä sinulla nyt on sitten mielessäsi?

JOHANNES. Sitä vaan, että panemmas kuulutuksiin ensi pyhänä. Ja kolmen viikon päästä pidämme häät.

ANNA LIISA. Niinkö pian?

JOHANNES. Niin, mitäs niistä enää viivyttelä. Kuta likempänä se aika on, sitä parempi. Vai kuinka sinusta?

ANNA LIISA. Minusta samoin. Mutta mitähän siitä arvelee isä ja äiti?

JOHANNES. Minä heiltä kysyn. Ovatko he kotosalla?

ANNA LIISA. Kyllä luulen. Eivätkö liene siellä jossain kartanolla.

JOHANNES. Sitten saamme heti kuulla. Mutta nyt syliini ensin.

ANNA LIISA. Elähän vielä. Meillä olisi niin paljon puhuttavaa, Johannes.

JOHANNES. Voimme sen tehdä, vaikka istut tässä polvellanikin.

ANNA LIISA. Ei siitä tule mitään. Tiedäthän sen ennestäänkin.

JOHANNES. No, puhutaan sitten pian.--hyvin pian.

ANNA LIISA. Minä vaan en tiedä, kuinka alkaisin.

JOHANNES. Ala lopusta.

ANNA LIISA. Ei, eläpäs laske leikkiä. Puhutaan ihan vakavasti.

JOHANNES. Puhu sinä, minä kuuntelen, enkä naura ensinkään.

ANNA LIISA. Ennenkuin mennään pappilaan, minä vielä kysyisin sinulta, Johannes: oletko varma siitä ettet tätä koskaan kadu?

JOHANNES. Minkätähden katuisin, kun minä sinua rakastan?

ANNA LIISA. Niin, mutta rakastatko sillä rakkaudella, joka kaikki kestää, kaikki kärsii, kaikki anteeksi antaa?

JOHANNES. Eikä koskaan sammu. Juuri sillä, tyttöseni. Ja nyt on minun vuoroni puhua.

ANNA LIISA. Puhu.

JOHANNES. Minä sanon nyt ensinnäkin, että--?

ANNA LIISA. Että--?

JOHANNES. Että sinä olet niin--niin ihmeen kaunis, Anna Liisa.

ANNA LIISA. Sitäkö vaan?

JOHANNES. Ei, vielä minä sanon muutakin. Sanon senkin, ettei koko maailmassa ole toista sinun vertaistasi tyttöä, ei missään suhteessa.

ANNA LIISA. Voi, Johannes, tuohan se minua juuri--

JOHANNES. Elä keskeytä, anna minun puhua loppuun.--Ei missään suhteessa, niinkuin jo sanoin. Näes, nyt puhun minäkin vakavasti. Tiedätkös, Anna Liisa, mikä se oli, joka sinussa miellytti minua vielä enemmän--paljon, paljon enemmän kuin kauneutesi ja solakka vartalosi? Se oli juuri tuo hiljainen, tasainen olentosi. Sinä olit minusta ihan toisenlainen kuin muut nuoret. Paljon syvempi, paljon kehittyneempi. Niinkuin sinulla olisi ollut enemmän tunteita ja enemmän ajatuksia kuin muilla kellään. Ja niinkuin sinä olisit ollut paljon ylempänä meitä muita--

ANNA LIISA. Ei--ei! Johannes, lopeta jo.

JOHANNES. Niin, henkisesti ylempänä, tarkoitan, henkisesti ja siveellisesti--

ANNA LIISA. Elä puhu noin. Sinä masennat minut.

JOHANNES. Mikä on totta, se on totta.

ANNA LIISA. Ei, se ei ole totta. Minä en ole muita parempi--huonompi, päinvastoin. Se minua juuri kauhistuttaa, kun sinä luulet minusta niin liian paljon hyvää.

JOHANNES. Kas nyt! Luuletkos, että olisin sinuun rakastunut, ellen olisi uskonut sinusta hyvää?

ANNA LIISA. Sehän se on!

JOHANNES. Taikka että olisin sinuun näin yhä enemmän kiintynyt, jos olisin tullut muuta kokemaan?

ANNA LIISA. Minä koetan olla hyvä, Johannes. Minä koetan tehdä parastani.

JOHANNES. Sinun ei tarvitse koettaa. Sinä olet hyvä ilmankin. Sinä et osaa olla muuta kuin hyvä. (Painaa hänen päätänsä taaksepäin, katsoo häntä silmiin.) No, mitä nyt, Anna Liisa? Sinullahan on kynelet silmissäsi?

ANNA LIISA. Eikös mitä!

JOHANNES. Ihan selvästi. Elä väitä vastaan, näenhän minä.

ANNA LIISA. Nepä kuivuvat siihen paikkaan. Nyt niitä ei enää olekaan.

Onkosta?

JOHANNES. Ei. Enkä minä päästä niitä sen koomin tulemaan, en vaikka! (Sieppaa hänet syliinsä.) Kas noin! Istu siinä nyt kauniisti, että saan katsella sinua. Herran terttu, kuinka ihana sinä olet! Aivan tekisi mieli pusertaa sinut--mäsäksi.

ANNA LIISA. No, no, Johannes--tyydyhän sentään vähempään.

JOHANNES. Kuulepas, Anna Liisa, kun kysyn sinulta jotain.

ANNA LIISA. No, mitähän tuo olisi?

JOHANNES. Pidätkö sinä minusta oikein, oikein paljon?

ANNA LIISA. Taas tuota samaa. Kuinka monasti sitä oletkaan jo kysynyt?

JOHANNES. En kysy enää kuin tämän kerran.

ANNA LIISA. Ja jos nyt vastaisin, että en pidä, niin mitä sitten?

JOHANNES. Niin minä en sinua uskoisi, kun silmistäsi luen toista.

ANNA LIISA. Miksi sitten aina kyselet, koska hyvin tiedät muutenkin.

JOHANNES. Kun niin mielelläni tahtoisin kuulla sen omasta suustasi uudelleen ja yhä uudelleen.--Mutta oikeastaan minun pitikin kysyä nyt vähän toisin. Minä, näes, olen niin usein miettinyt sitä, että oletkohan sinä koskaan pitänyt muista kuin minusta? Vai olinko minä ensimmäinen mies, johon sinä rakastuit?

ANNA LIISA. Oletko kuullut jotain semmoista?

JOHANNES. En ole kuullut, muuten minä vain.

ANNA LIISA. Muutenko sinä vain? Ilman mitään aihetta?

JOHANNES. Niin--eihän minulla ole aihetta vähääkään. Mutta sittenkin--! Sittenkin olen utelias tietämään, kuinka sen asian laita oikeastaan on? Minulla, näes, mahtaa olla vähän taipumusta mustasukkaisuuteen. En soisi, että kukaan muu mies sinua miellyttäisi.

ANNA LIISA. Ei miellytäkään. Ei nyt, eikä edespäin, saat luottaa siihen.

JOHANNES. Mutta aikaisemmin? Ennen minua? Miellyttikö silloin?

ANNA LIISA. Silloin olin vaan lapsi. Ymmärtämätön lapsi. Vastahan minä hiljan täytin kaksikymmentä vuotta.

JOHANNES. Niin, se on totta. Lapsi sinä olit silloin vielä. Hiljainen, vakava, ajatteleva lapsi, et mikään tavallinen tyttöhuitukka, jonka tunteet lehahtelevat sinne tänne. Minua sinä vaan olet rakastanut, et ketään muuta! Se tieto tekee niin hyvää. Uskotko, että olen nyt kahta vertaa onnellisempi?

ANNA LIISA (levottomana). Niin, Johannes--

JOHANNES. Mitä sinä kiemurtelet siinä? Uskotko, sano?

ANNA LIISA. Kyllä--mutta päästä minut jo pois, päästä, hyvä Johannes.

JOHANNES. Mihin sinulla on kiire?

ANNA LIISA. Kangasta luomaan. Eihän tule vihkimäleninki valmiiksi tällä tavoin.

JOHANNES. Niin, vihkimäleninki! Ajatteles, että meillä kolmen viikon perästä on häät! Kuuletko, kolmen viikon perästä, siihen ei ole kuukauttakaan enää. Ei, ei, minä en laske sinua pois, ennenkuin kiedot kätesi kaulaani ja puristat oikein kovasti. Sinä et koskaan minua hyväile, Anna Liisa, mutta nyt sinun täytyy, ei auta muu.

ANNA LIISA. Johannes--voj, minkälainen sinä olet!

JOHANNES. Niin, niin, käsi kaulaan, et siitä vähemmällä pääse. Ja toinenkin käsi, noin ikään. Ja purista nyt kovasti--muuten puristan minä sinua niin että älähdät. Kolmen viikon perästä minä sinut vien omaan kotiini--uskotko sen!

HUSSO (repäisee oven auki, seisahtuu kynnyksen taakse. Hän on vanha, tummanverinen nainen huonoissa vaatteissa. Pienen huivirepaleen alta näkyy paksu, musta, kampaamaton tukka). Voi, surma, sitä rakkautta!

ANNA LIISA (hypähtää säikähtyneenä ylös). Husso!

HUSSO. Niin, Hussohan minä olen.

JOHANNES. Mitä te siellä?

HUSSO. En muuta kuin katselen ja ihmettelen.

JOHANNES. Menkää tiehenne! Teillä ei ole täällä mitään tekemistä.

HUSSO. Mistä sen tiedät?

JOHANNES. No--arvaanhan minä.

HUSSO. Erehdyt.--Minulla on tärkeitä puhuttavaa tälle nuorelle morsiamelle.

ANNA LIISA. Minulle? Mitä sitten?

HUSSO. Semmoista vaan kahdenkeskistä.

JOHANNES. Voitte heittää toiseen kertaan. Anna Liisalle ei nyt sovellu.

HUSSO. Jospa kuitenkin soveltuisi? Niinkuin sanoin: minulla on tärkeitä puhuttavaa.

JOHANNES (Anna Liisalle). Ajanko minä hänet ulos?

HUSSO. Minutko ulos?--Ehei!--Vai mitä sanoo siihen Anna Liisa?

JOHANNES. Minä sen teen!

ANNA LIISA. Elä, Johannes, elä. Voinhan ensin kuulla, mitä hänellä on asiaa.

HUSSO. Siinä kuulit! Jopa minä tuon noin arvasin.

ANNA LIISA. Käykää sisään. Mitä seisotte siellä ovesta?

JOHANNES. Niinpä lähden minä sillä välin puhuttelemaan vanhempiasi. Mutta laitakin, että tuo akka pian hupenee tiehensä.

HUSSO. Kuinka sanoit?

JOHANNES. Syrjään siitä! (Töyttää hänet tieltään ja menee.)

HUSSO. Elä ylpeile liiaksi. Vähissä musta sika syö sinulta eväät.

ANNA LIISA. Husso,--mitä tämä tietää?

HUSSO (lähenee häntä; viekkaasti). Minä tuon sinulle terveisiä.

ANNA LIISA. Keneltä?

HUSSO. Vielä häntä kysyy.--Mikolta tietysti.

ANNA LIISA. Ne terveiset olisitte huoletta voinut heittää toiseen kertaan.

HUSSO. Odotahan, kun kuulet. Siinä on vielä muutakin.

ANNA LIISA. Mitä muuta?

HUSSO. Mikko palajaa tänne kotipuolelleen tuossa paikassa.

ANNA LIISA. Palajaako hän tänne? Ja tähän aikaan! Miksi juuri tähän aikaan?

HUSSO. Niin, arvaappas miksi juuri tähän aikaan.

ANNA LIISA. Kaiketi vaan sattumalta. Eikös niin?

HUSSO. Ehei! Ei ensinkään sattumalta. Sinua hän tulee perimään, ennenkuin muut ehtivät viedä.

ANNA LIISA. Minua perimään? Nytkö vasta!

HUSSO. Kun ei ole soveltunut ennemmin. Nytkin hän läksi sieltä kesken parhaan tukkiliikkeen.

ANNA LIISA. Eikö hän tiedä, että olen menossa naimisiin toisen kanssa?

HUSSO. Tietää, tietää! Minähän siitä toimitin hänelle sanan. Sen vuoksi hän juuri kiirehtiikin.

ANNA LIISA. Turhaa! Se on nyt liian myöhäistä.

HUSSO. Myöhäistä? Kuinka niin? Et sinä vielä ole vihillä ollut.

ANNA LIISA. Minäpä olen tehnyt lujan liiton Johanneksen kanssa. Eikä sitä enää pureta.

HUSSO. Aikaisempi liitto sinulla oli Mikon kanssa. Ja sen laatuinen, että sen pitäisi kestää läpi koko elämän. Tuskin lienetkään tässä

toisessa vielä niin pitkälle mennyt. Vai kuinka?

ANNA LIISA. Hiljaa! Jos teillä ei ole muuta sanottavaa, niin--(Kääntyy harmistuneena pois.)

HUSSO. Minä vaan kysyn. Eihän sinun ole siihen pakko vastata, ellet tahdo. Oli miten oli, mutta Mikko vaatii nyt omansa takaisin. Hän pitää kiinni entisistä lupauksistasi.

ANNA LIISA. Joita annoin, kun olin täydellinen lapsi, ainoastaan viidentoista vuotias. Mitä niistä enää puhuukaan.

HUSSO. Mikkopa ei ole sinua unhottanut. Pitää sinusta yhtä paljon kuin ennenkin.

ANNA LIISA. Siitä pitämisestä ei kannata kehua.

HUSSO. Herra varjele, eikö kannata kehua? Mikko, joka oli rakastunut sinuun yli silmien ja korvien. Muistat kai sen itsekin.

ANNA LIISA. Ja millä hän sen osoitti? Pakeni pois ja jätti minut yksin oman onneni nojaan juuri silloin, kuin kipeästi kaipasin tukea. Ei säälinyt nuoruuttani, eikä kokemattomuuttani--ooh, Herra Jumala, kuinka armoton hän oli minua kohtaan!

HUSSO. Elä nyt siinä joutavia! Mikä hänellä, poika paralla, oli muu edessä kuin pako? Isäsi ei millään ehdolla maailmassa olisi antanut sinua rengilleen, sen hyvin tiedät. Ja jos olisi tullut ilmi, että sinulle oli käynyt noin hullusti, niin hänen syykseen se kaikki olisi pantu. Huutaneet olisivat yhteen suuhun, että hän sinut vietteli. Niin olisivat tehneet, tietäähän sen.

ANNA LIISA. Ja sen vuoksi hän näki hyväksi pelastaa nahkansa. No niin! Siinä hän teki viisaasti.

HUSSO. Eikä sinulla ollut mitään hätää täällä sillä aikaa. Minä Mikon puolesta sinua autoin, minkä suinkin voin. Ei vielä tänäkään päivänä ole kellään ei niin pienintä vihiä koko asiasta. Se on ja pysyy salassa meidän kolmen välillä.

ANNA LIISA. Unohdetaan se pois mielestä mekin. Ollaan niinkuin ei mitään semmoista olisi tapahtunutkaan.

HUSSO. Ei löytynyt sikiökään. Niin syvälle minä sen kaivoin maahan.

ANNA LIISA. Niin, niin! Ei nyt siitä sen enempää.

HUSSO. Painukoon vaan siihen minun puolestani. Mutta Mikolle sinun täytyy mennä. Elä ajattelekaan muuta. Nyt kyllä isäsi suostuu. Mikko on ansainnut paljon rahoja siellä Saarijärvellä tukkitöissä. Isäsi käy vanhaksi, ei jaksa enää yksinään hoitaa taloa, mielelläänkin hän nyt ottaa kotiväyn. Ja mistä luulet, että paremman saa kuin Mikko on? Niin rivakkaa työntekijää ei ole toista, sen takaan.

ANNA LIISA. Heretkää, elkää vaivatko itseänne turhaan. Ei siitä kumminkaan tule mitään.

HUSSO. Tulee! Minä sanon että tulee!

ANNA LIISA. Ei tule. Vaikka suostuisikin isä, niin minä en suostu.

HUSSO. Sinä? Sinäkö et suostuisi? Sepä kumma!

ANNA LIISA. Kuinka voisin suostua, kun en hänestä enää vähääkään välitä. Enkä ole sen koomin välittänyt.

HUSSO. Sitä et voi tietää. Neljään vuoteen et ole häntä nähnyt, tuskin muistat enää, minkä näköinenkään hän on. Annahan olla, kun Mikko ilmestyy eteesi, niin pian sydämesi lämpenee uudelleen. Ei vanha rakkaus ruostu.

ANNA LIISA. Minä en ikinä ole häntä rakastanutkaan. Lapsellisuutta se vaan oli ja ymmärtämättömyyttä. Niin--lapsellisuutta vaan--ei mitään muuta.

HUSSO. No noh,--ei väitetä. Pian se nähdään. Pian nähdään, kuinka tytön käy. Vai sinä muka luulet kylmenneesi Mikolle! Semmoiselle pulskalle pojalle! Niin, vaikka olenkin oma äiti, niin uskallan sanoa, ettei tämä toinen ole kuin joutavanpäiväinen kyhnys hänen rinnallaan. Niin juuri: joutavanpäiväinen kyhnys--vanha tallukka! ja hänen tähtensä sinä sitten hylkäisit oman kultasi, sorjan ja kauniin Mikko pojan? Ehei, tyttöseni, elä luule luuta lihaksi. Kyllä sinut Mikko aina Johannekselta valtaa, siitä ei puhettakaan. Ja vaikkapa niitä olisi kymmenen Johannesta, niin pian hän ne täältä pois hätistää. Ei siihen paljoa tarvita.

ANNA LIISA. Ja minä sanon teille, ettei se tapahdu. Elköön tulkokaan Mikko tänne sitä varten, elköön ryhtykö niihin puuhiin, minä kiellän sen. Jos hän vaan matkaansaa Johannekselle ikävyyksiä, niin--

HUSSO. Niin, mitä sitten?

ANNA LIISA. Minä en ikinä anna hänelle sitä anteeksi.

HUSSO. Annat mielelläsikin. Mikko kun sinua vähän hyväilee, niin sulaa harmisi siihen paikkaan.

ANNA LIISA. Hänkö hyväilee minua? Ei koskaan! Ei koskaan!! Kuuletteko: ei koskaan!!!

HUSSO. Aijotko sinä sitten tosiaan olla noin itsepintainen?

ANNA LIISA. Aijon!

HUSSO. Anna Liisa--minä varoitan sinua. Ajattele ensin vähän suhteitasi ja päätä sitten vasta mitä teet. Saattaisi muuten kaikki käydä päin mäntyyn.

ANNA LIISA. Kuinka niin? Mitä sillä tarkoitatte?

HUSSO. Tarkoitan niitä entisiä seikkoja.

ANNA LIISA. Mihin te tahdotte oikeastaan tulla? Mitä ne tähän kuuluvat?

HUSSO. Hyvinkin paljon.--Etkös jo käsität?

ANNA LIISA. En. En ollenkaan käsität.

HUSSO. Jos salaiset asiat tulisivat ilmi?

ANNA LIISA. Ilmi--? Kuinka ne nyt enää tulisivat ilmi. Johan siitä on kulunut niin pitkä aika--neljä vuotta!

HUSSO. Vaikka neljäkymmentä. Ei se siitä riipu.

ANNA LIISA. Mutta millä tavalla ne tulisivat ilmi? Kun niistä ei tiedä muut kuin me kolme--te molemmat ja minä.

HUSSO. Siinähan sitä onkin.

ANNA LIISA. Ettäkö te--? Ei, sehän on mahdotonta.

HUSSO. Miksikä niin mahdotonta? Sillähan me ainakin saisimme naimisesi estymään Johanneksen kanssa. Luuletko, että hän huolii sinusta sitten enää, kun kuulee minkälaisissa väleissä sinä olet ollut rengin kanssa? Niin ylpeäluontoinen mies kuin Kivimaan nuori isäntä on.

ANNA LIISA. Ja te saattaisitte sen tehdä? Te saattaisitte mennä hänelle sitä kertomaan? Teillä olisi sydäntä särkeä minun onneni?

HUSSO. Toisen ja paremman onnen saat sijaan. Usko pois, Mikko pitää sinua kuin kultaa kämmenellä. Eikä tarvitse sinun silloin pelätä ilmitulemistä eikä mitään. Siinäkin suhteessa saat olla ja elää rauhassa koko ikäsi. Niin että mene sinä vaan Mikolle, ja tee se heti, niin vältät ikävyyksiä.

ANNA LIISA. Minä en voi! Ymmärrättehän sen itsekin, että minä en voi, kun minä kerran rakastan toista enkä häntä. Hyvä Husso, minkätähden minua kiusaatte suotta? Ette te kumminkaan missään tapauksessa menisi sitä ilmoittamaan enempää Johannekselle kuin muillekaan. Sehän olisi hirveän ilkeästi tehty. Ettekä te sillä mitään voittaisi. Sillä jos Johannes minut heittäisi, en menisi ikinä naimiseen kenenkään kanssa.--Eikö totta, te vaan uhkailette ilman aikojanne, koetatte minua sillä säikyttää? Voi teitä, vanha mummo, kylläpä luulitte olevanne viisas. Mutta minua ette saa narratuksi.

HUSSO. En, jumaliste, minä narraa. Tulet sen kohta näkemään, ellet vaan hyvällä taivu.

ANNA LIISA. Minä en usko teitä, en sittenkään. Mikkokaan ei anna teidän sitä tehdä. Odottakaahan, kun hän tulee, niin saatte kuulla.

HUSSO. Mikko ei pane vastaan, siitä olen varma. Ja toisekseen, ei minun tarvitse siihen Mikolta lupaa kysyä. Jos hän viivyttelä ja sinä täällä kiirehdit naimistasi toisen kanssa, niin menettelen omin päin, sen mukaan kuin asian haarat vaativat.

ANNA LIISA. Ja te uskaltaisitte? Entä, jos siitä tulee pahoja seurauksia itsellenekin. Niin juuri--ajatelkaapa vähän sitäkin seikkaa.

HUSSO. Mitä pahoja seurauksia siitä minulle tulisi? Ja vaikkapa tulisikin, niin--yksi' hävinneen kaikki! Kurjuutta olen kärsinyt koko ilmoisen ikäni, en minä muutaman vuoden vankeutta pelkää, jos niiksi käy.

ANNA LIISA. Mutta kun te ette saa siitä mitään etua? Sillä minä vannon, etten mene Mikolle kumminkaan. Ennen--, ennen vaikka lopetan itseni.

HUSSO. Vai lopetat itsesi! Uskottele muita, elä minua. Et sinä lopettanut itseäsi pahemmassakaan pulassa ollessasi, etkä sitä tee nytkään.

ANNA LIISA. Minulla ei ollut silloin rohkeutta. Olin liian nuori. Mutta nyt minulla on.

HUSSO. Sepähän sitten nähdään.

ANNA LIISA. Te olette kauhea ihminen, teillä ei ole sydäntä eikä omaatuntoa.

HUSSO. Sinäkö puhut sydäimestä ja omastatunnosta? Sinä, joka olet murhannut lapsesi ja nyt kumminkin tahdot käydä kunniallisesta naisesta. Petät sulhasesi, petät koko maailman. Ja puhut sitten vielä sydäimestä ja omastatunnosta.--Ha, ha, ha! Oikein minua naurattaa. Entä jos minun omatuntoni pakottaa minua ilmoittamaan totuutta? Mitäs siihen sanot?

ANNA LIISA. Menkää! Tehkää kuin tahdotte. Te tiedätte päätökseni.

HUSSO. Ja sinä siinä muka pysyt?

ANNA LIISA. Pysyn.

PIRKKO (tulee juosten sisään, paljain jaloin. Hän on noin 12-vuotias, terävä ja vilkas). Anna Liisa, onko se totta? Sano pian, onko se totta?

ANNA LIISA. Mikä niin?

PIRKKO. Että sinua kuulutetaan ensi pyhänä? Isä ja Johannes siitä puhuvat tuolla ulkona.

HUSSO. Ohoo--vai ollaan sitä jo niin pitkällä! No, no! tänäpäivänä on vasta perjantai. Vielä on matkaa pyhään. Hyvästi, Anna Liisa, hyvästi! (Menee.)

PIRKKO. Sano nyt, sano! Onko se totta?

ANNA LIISA. Voih--! Enhän minä tiedä. (Menee luomapuulle, pyörähyttää niitä muutamia kertoja.)

PIRKKO. Tiedätpäs, elä narraa. Koska kuulin, kun Johannes sanoi, että olette yhdessä tuumanneet.--Tuleeko tänne sitten paljon vieraita, Anna Liisa? Tuleeko? Vastaa sinä!

ANNA LIISA. Anna minun olla rauhassa. Sinä rupertat aina niin kauheasti. (Heittää luomapuut, menee ikkunaan oikealle.)

PIRKKO. Ka, mitä sinä olet niin pahalla tuulella? Riitelittekö te Husson kanssa?

ANNA LIISA. Pirkko! Juoksepa katsomaan, minne päin Husso meni.--Ja kuule--tuo minulle heti sana, jos näet, että hän puhelee Johanneksen kanssa.

PIRKKO. Kyllä! (Juoksee ulos ja palajaa hetimiten takaisin.)

ANNA LIISA. Noo--?

PIRKKO. Metsäpolkua tuo mennä touhutti omalle mökilleen.

ANNA LIISA. Eikä puhutellut Johannesta?

PIRKKO. Ei puhutellut. Johannes oli järkiään toisella puolen pihaa.

ANNA LIISA. Jumalan kiitos! (Menee takaisin luomapuulle.)

PIRKKO. Olisiko se sitten ollut niin vaarallista? Mitä?

ANNA LIISA. Elä kysele kaikkia.

PIRKKO. Pelkäätkö että hän sotkisi teidän välinne? Että hän laittaisi juoruja?

ANNA LIISA. Pelkään. Sitähän minä juuri pelkäänkin.

PIRKKO. Saat olla ihan huoletta. Kyllä minä pidän varalta, ettei hän pääse Johannesta likellekään.

ANNA LIISA. Tee se, hyvä Pirkko, niin olen sinulle kiitollinen.

PIRKKO. Luota siihen. Minä sen mokoman akan kyörään täältä tiehensä, jos hän tänne vielä ilmestyy ennen sunnuntakia.--Mutta kuulehan nyt, Anna Liisa. Milloinka ne sitten vietetään häät? Hetikö kun on kolme kertaa kuulutettu?

ANNA LIISA. Niin, heti sen jälkeen.

PIRKKO. Pidetäänköhän kuinka suuret häät? Ja tanssitaanko? Tietysti tanssitaan, mitäs niistä häistä muuten olisi.--Minunkin täytyy opetella siksi. Osaan minä jo jenkkaa, ja penkinpainajaista, ja vanhaa piikaa, ja polskaa. Mutta niitä uusia en osaa, ranseessia, vai miksi sitä sanotaan? Sitä en osaa enkä polkkaa--mutta opetathan sinä, eikö niin?

ANNA LIISA. Ajatteles, Pirkko, jos hän kääntyi takaisin? (Menee ovelle, katsoo ulos.)

PIRKKO. Niin Hussoko? Vielä vain. Joka meni semmoista hampua, ettei jällelleen katsonut.

ANNA LIISA. Ei siellä näy ketään. Ei Johannestakaan eikä isää.

PIRKKO (polvillaan penkillä, aukaisee ikkunan ja kurkistaa ulos). Ne olivat äsken alhaalla, aitan luona. Ja siellähän ne puhelevat vielä nytkin. Eikä näy Hussoa, ei mailla eikä halmeilla. Saat olla ihan rauhassa, kun minä olen luvannut pitää hänestä huolta. (Heiluttelee jalkojaan ja kurottelee yhä ikkunasta ulos.)

ANNA LIISA (itseksseen). Perjantai--lauantai--sunnuntai! Kun vaan nämä kaksi päivää menisivät onnellisesti ohi,--en sitten enää pelkäisi. Ei hän sitten enää--kun kerran olen kuulutettu. Nämä päivät vaan--nämä kaksi päivää!

PIRKKO (vetää ikkunan kiinni). Mitä sinä siellä löpiset?

ANNA LIISA. Ilman minä vaan--itsekseni. (Menee taaskin luomapuulle.)

PIRKKO. Sinäpä soma, kun puhelet itseksesi. Minunkin pitäisi totutella.

Sinä kun menet pois, ei ole enää ketään, jolle saisin näin rupertella. Voi, sentään! Kyllä minulle tulee sinua ikävä, Anna Liisa. Ihan jo itkettä, kun ajattelen että sinä niin pian lähdet.

ANNA LIISA. Pirkko raukka, mitä iloa sinulla minusta on ollut?

PIRKKO. Sinä olet aina ollut minulle hyvä. Kuka tästä lähtein pitää puoliani, kun isä ja äiti toruvat? Ja sitten--kun en enää saa sinua nähdä, sehän se on pahinta.

ANNA LIISA. Käy sinä usein Kivimaalla. Käy joka päivä. Eihän tästä ole pitkä matka.

PIRKKO (lohdutettuna). Kyllä minä käynkin, siitä saat olla varma. Ja minä autan sinua siellä töissä. Ja kuule, sitten kun sinä saat lapsen, niin minä sitä hoidan.

ANNA LIISA. Lapsen?--Voi, Pirkko, mistä sen vielä tietää, saanko lapsen vai en.

PIRKKO. Kyllä sinä saat. Miksi et saisi? Saavathan kaikki muutkin, jotka ovat naimisissa. Ajatteles, kun sinulla sitten olisi semmoinen pikkuinen kuin Ristolän emännälläkin tässä tuonoin. Se ei ollut alussa kuin tuon kokoinen. Eikä se jaksanut pitää päätäänkään pystyssä, noinikään se vaan nyökytti, katsopas, noinikään, noin--noin. Mutta sitäpä varten ei pientä lasta saa pitääkään ylöspäin, vaan aina pitkällään, näin käsivarrella. Ja niskan alla pitää aina olla tukea. Voi, kyllä minä toki osaan hoitaa semmoista pikkuista, etkö usko?

ANNA LIISA. Uskon.

PIRKKO. Otathan sinä sitten minut oikein vakituisesti sitä hoitamaan?

ANNA LIISA. Ei, Pirkko, jos lapsen saan, itse minä sen hoidan. En usko kenellekään.

PIRKKO. Mutta sillä välin kumminkin? Et suinkaan sinä alituisen voi istua sen ääressä. Ja minä sitä kyllä hoitaisin yhtä hyvin kuin sinäkin, ehkä vähän paremmin vielä, minä kun niin paljon pidän pikkuisista lapsista. Mutta sinähän niitä et ole kärsinyt tähän saakka ollenkaan.

ANNA LIISA. Mistä sen tiedät?

PIRKKO. Siitä tiedän, kun sinä et tahdo pieniä lapsia nähdäkään. Et mennyt katsomaan Ristolän Elsaakaan, vaikka emäntä niin monasti pyysi. Ja kerran kun emäntä väkisen pani hänet syliisi, niin sinä ihan pelkäsit ja olit vähällä pudottaa lapsen lattiaan, mutta emäntä arvon ehti siepata hänet kiinni. Silloin juuri sanoivat, että saapas nähdä, jos Jumala sille itselleen lapsia antaa, kuinka se niitä hoitaa.

ANNA LIISA. Niinkö sanoivat?

PIRKKO. Niin justiin sanoivat. Mutta minä ajattelin itsekseni, että olkaahan huoletta, kyllä minä Anna Liisan lapset vaalin.--Se sitten on somaa, kun ne oppivat puhumaan ja sanovat minua tädiksi. »Pirkko täti, Pirkko täti, ota 'ylliin.» 'Ylliin' se sanoi Ristolän Elsakin, ei osannut sanoa ässää.

ANNA LIISA. Etpä sinä pidäkään varalta siellä ikkunassa, Pirkko.

Katselet vaan tänne. Nyt jos Husso onkin puikahtanut ohitse, ettet ole huomannutkaan.

PIRKKO. Eikä ole puikahtanut ohitse. Minä siitä vastaan.

ANNA LIISA. Mutta sieltä kuuluu puhetta.

PIRKKO (kurkistaa taaskin ikkunasta). Niin, kuuluuhan sieltä, kun isä ja äiti ja Johannes tulevat.

ANNA LIISA. Nekö ne ovat? Minä jo niin säikähdin. Muistatko sitten pitää huolestasi, Pirkko, ettei hän pääse tulemaan tänne tupaan, kun ne ovat täällä?

PIRKKO. Muistan, muistan. Minä en hievahda tästä ikkunasta--taikka sitten vahtaan häntä tuolla ulkona.

ANNA LIISA. Hyvä on. Mutta tee se niin, ettei kukaan huomaa.--Hiljaa! He tulevat. (Kortesuo, Riikka ja Johannes tulevat.)

RIIKKA (kantaa vesiämpäriä ja asettaa padan tulelle). Vai niin te olette tuumanneet, että ensi pyhänä kuuliaisat ja kolmen viikon perästä häät! Kuinka tässä vaan jouduttanee valmiiksi. Tuossa on Anna Liisallakin vasta kangas alulla.

KORTESUO. Kyllä te joudutte, kun kiirettä pidätte. Mikäs siinä on. Ja ottakaa apua, ellette kerkiä itse kaikkea tekemään.

RIIKKA. Niin kait sitä täytyy. Istu nyt, Johannes, minä panen pannun tulelle. Se kiehuu tässä yksin tein, kun keitän perunoitakin.

JOHANNES. Ei minua varten suinkaan.

KORTESUO. Keitä vaan kahvia. Hyvää se tekee meille muillekin.

JOHANNES. Huomenna sitten menemme pappilaan, vai kuinka?

KORTESUO. Niin kai, niin kai! Ja juomatavaraa pitää hankkia kaupungista. Muut tarpeet kyllä saadaan omalta kauppiaalta.

RIIKKA. Vietetäänkö ne sitten kuinka suurellisesti?

KORTESUO. No niin suurellisesti kuin ikinä vaan osataan.

RIIKKA. Niinkö kuuliaisatkin?

KORTESUO. Kuuliaisat ensin ja sitten häät. Kun meiltä Anna Liisa viedään, niin se tapahtuu kunnialla. Tiedä, Johannes, se tyttö on ollut minun silmäteräni pienestä pitäen.

JOHANNES. Sen uskon. Eikähän tuo kumma olekaan.

KORTESUO. Ei ole, ei. Sillä niin isä kuin olenkin, niin voimpa yhtäkaikki sanoa, että semmoista tyttöä saa hakea.

ANNA LIISA. Isä kulta.

KORTESUO. Niin, niin! Mikä on tosi, se on tosi.

JOHANNES. Elä ole milläsikään, Anna Liisa, sinä ne kiitokset hyvin ansaitset. Ei pahat kieletkään ole koskaan löytäneet sinusta sanan sijaa. Se tosiaan on merkillistä. Aina muista tytöistä kuulee milloin mitäkin. Anna Liisasta ei koskaan muuta kuin hyvää.

RIIKKA. Kun hän ei anna pienintäkään syytä puheisiin. Toiset hänen iällään huvittelevat ja lentävät tanssista toiseen, tämä ei milloinkaan, ei vaikka käskisi.

KORTESUO. Anna Liisa on tavattoman vakava ja tasaluontoinen nuoreksi ihmiseksi, sen täytyy jokaisen myöntää. Aina ahkera, aina työssä. Mutta toista on tuo rasavilli tuolla.

JOHANNES. Niin Pirkkoko?

KORTESUO. Ei totta tosiaan luulisi noita molempia sisariksi. Semmoinen ero heillä on.

PIRKKO. Nyt se alkaa taas. (Aikoo puikahtaa tiehensä.)

RIIKKA. Seis! Mihinkä matka?

PIRKKO. Hevosia menen viemään hakaan.

RIIKKA. Se on renkien tehtävä. Ota sinä sukanneule käteesi.

PIRKKO. Minäpä lupasin äsken Matille.

RIIKKA. Lupasit! Juuri kuin Matti olisi sinua pyytänyt.

PIRKKO. Kyllä minä sitten tulen.

KORTESUO. Tee niinkuin äitisi käskee, taikka minä sinua opetan.

PIRKKO (etsii pitkin penkkiä). Enhän tuota tiedä missä koko neule onkaan. Kuka lienee vienyt.

RIIKKA. Kuka sen on vienyt. Omilla jäljilläsi. Hae vaan ylös heti paikalla, muuten tulee tukkapöllyä.

PIRKKO (ryömyllään lattialla). Tuonnepahan ovat viskanneet penkin alle.--Ja puikot on reväisty kaikki irti. Kissa, pakana--! Taikka oliskohan Husso ilkeyksissään?

JOHANNES. Niin, en muistanut kysyäkään. Mitä asiaa sillä Hussolla sitten oli?

ANNA LIISA. Ei mitään. Ilman hän vaan aikojaan--

KORTESUO. Joko se eukko taas kävi täällä? Mekomakin heittiö! Minä en häntä voi suvaita, ajan pois joka kerran kun satun näkemään. Mutta hänestä vaan ei pääse erilleen, kun nämä häntä täällä suosittelevat.

RIIKKA. Minä en suosittelen! Moneen aikaan en ole sanaa vaihtanut hänen kanssaan.

KORTESUO. Kukas häntä sitten tänne vetää aina? Anna Liisako?

RIIKKA. Tokkopa se Anna Liisakaan. Eikö tuo päässe ilman kenenkään vetämättäkin.

PIRKKO. Äskenkin kun olivat ihan riidassa Anna Liisan kanssa. Ja Anna Liisa juuri pyysi minut kyöräämään hänet tiehensä, niin pian kuin näen tulevaksi.

KORTESUO. Sen saat tehdäkin, sillä häntä ei täällä tarvita. Hän on niitä maailman lopun ihmisiä.

PIRKKO. Niin, ja Anna Liisa pelkää--

ANNA LIISA. Pirkko--!

PIRKKO. Mitä se tekee? Saahan sen sanoa.--Anna Liisa pelkää, että Husso vielä sotkee Johanneksen ja hänen välinsä.

JOHANNES (hymyillen). Oho? Vai semmoisia sinä pelkää, Anna Liisa? Siihen hän nyt ei kumminkaan ikinä maailmassa pysty. Ei, vaikka--!

KORTESUO. Ei tietystikään. (Mikko tulee sisään.)

RIIKKA. Siunaa ja varjele--Mikkohan se on!

MIKKO. Päivää!

KORTESUO. Päivää, päivää!

RIIKKA. Milloinkas Mikko on palannut kotipuoleen? Kun minä en ole kuullut siitä mitään.

MIKKO. Nythän minä juuri tulen. Pistäännyin sivukulkiessani tervehtimään entistä isäntäväkeäni.

KORTESUO. Siinä teit oikein. Terve, terve! Käy tänne istumaan, eukko tarjoo meille kahvia. Siitä on pitkä aika, kun sinua on nähty näillä tienoilla,

MIKKO. Neljä vuotta. Päivää, Pirkko! Kylläpä sinä olet kasvanut. Vieläkö muistat renki-Mikkoa?

PIRKKO. Muistanhan minä. Sinä sitä opetit minua ensin hevosen selässä ajamaan.

MIKKO. Eipäs ole Pirkko unohtanut.--No, ja mitäs tänne muuta kuuluu?

KORTESUO. Eipä kuulukaan.

MIKKO. Johanneksen naama on yhtä sileä kuin ennenkin. Eikö sinulle ala vielä edes partaa kasvaa?

JOHANNES. Miksei kasva, jos kasvatetaan.

MIKKO. Antaisit, velikulka, tuon sitten nousta, että näyttäisit vähän miehekkäämmältä.

JOHANNES. Mitäs se oikeastaan sinuun kuuluu?

KORTESUO. On siinä Johanneksessa miestä siltä, vaiikkei ole partaa.--

Mutta kerropa meille nyt jotain retkistäsi, Mikko. Hyvinkö sinua siellä veteli?

MIKKO. Hyvin vallan. Rahaa tuli kuin roskaa.

KORTESUO. Vai niin? Taidat olla jo rikas mies?

MIKKO. Onhan niitä kertynyt muutamia tuhansia.

JOHANNES. Ehkä tulitkin tänne talon ostoon?

MIKKO. Mitäs tahdot Kivimaasta?

JOHANNES. Ei sitä myydä.

MIKKO. Enkä minä sitä haluakaan. Suurempi se pitää olla, jos kerran ostamaan rupean.

KORTESUO. Ohoh? Suurempiko kuin Kivimaa?

MIKKO. Suurempi ja parempi kaikin puolin. Eihän Kivimaassa ole kunnan metsääkään.

JOHANNES. Talon tarpeiksi riittää.

MIKKO. Se on liian vähän. Mitä semmoisella talolla tekee, jossa ei metsää ole muuta kuin talon tarpeeksi.

RIIKKA (tuo kahviverstaat pöydälle). Tehkää hyvin ja juokaa kahvia. Anna Liisa, tule pitämään puoliasi, sinäkin.

MIKKO. Anna Liisako se siellä piiloitteleksen luomapuitten takana? Näin kyllä, että puut pyörivät, ja arvasin, että joku siellä mahtaa olla niiden toisella puolen.

RIIKKA. Tule nyt, tule! Juomaan kahvia ja tervehtimään vanhoja tuttuja.

MIKKO (Mikko menee Anna Liisaa tervehtimään). Ei pidä ujostella.

JOHANNES. Sinuako hän ujostelisi?

MIKKO. Niin--ketäpä hän tässä muitakaan?

JOHANNES. Entistä renkiään.

MIKKO (ottaa Anna Liisaa kädestä). Niinpä niin. Entistä renkiään, josta nyt on tullut isäntämiehen veroinen.--Mitä kuuluu?

ANNA LIISA. Ei mitään erinomaista. (Hän tapaa Mikon katseen, vetää kätensä pois.)

KORTESUO. Mutta tuskin sinä, Mikko, tältä seudulta mieleistäsi taloa saat, koska sinulla tuntuu olevan noin suuret vaatimukset.

MIKKO (kääntyy takaisin pöydän luokse). Kukas on sanonut, että minä olen täällä talon ostossa?

KORTESUO. No, niinhän minä luulin ymmärtäneeni.

MIKKO. Ei, minulla on vallan toiset meinat.

RIIKKA. Ehkä on Mikolla naimahommat?

MIKKO. Sinnepäin se pikemminkin kallistuu.

KORTESUO. Vai niin! Vai naimahommat. Joko se oli tyttö täällä valmiiksi katsottu ennen lähtöä, neljä vuotta sitten?

MIKKO. Jo se oli.

RIIKKA. Kas vaan! Eihän siitä silloin mitään kuultu. Se on sitten asia jo pantu alkuun?

MIKKO. Silloin se pantiin hyvään alkuun.

ANNA LIISA. Johannes--lähdemmekö kävelemään?

RIIKKA. Ei, anna Johannes juo kahvia ensin.

KORTESUO. Mitäs nyt kävelemään? Kuunnelkaahan tekin, kun Mikko tässä kertoo tuumistaan.

JOHANNES. Niin, kuunnellaan häntä.

ANNA LIISA. Täällä on niin tukehuttavan kuuma.

KORTESUO. Täällä kuuma? Elä horise.

RIIKKA. Mutta sitä minä ihmettelen, että Mikko on jaksanut pitää tytön mielessään näin kauan. Kokonaista neljä vuotta. Lieneekö hän puolestaan ollut yhtä uskollinen?

MIKKO. Siitäpä minä juuri tulin ottamaan selkoa.

KORTESUO. Sinä et sitä tiedä? Ohho! Sitten on asiasi hyvin epävarmalla pohjalla.

RIIKKA. Entäpä kun hän jo on mennytkin toiselle? Mitäs sitten?

MIKKO. Hän saa purkaa.

KORTESUO. Vaikkako olisi jo vihittykin?

MIKKO. Vaikka.

KORTESUO. Mutta ellei hän tahdo?

MIKKO. Niin minä hänet siihen pakotan.

KORTESUO. Elä, elä? Käykö se laatuun?

MIKKO. Sitä minä en kysy, käykö laatuun vai ei. Mutta omani minä tahdon takaisin.

ANNA LIISA. Johannes, lähtään! Johan sinä olet juonut kahvisi.

RIIKKA. Tuohan nyt on tuossa! Ei ensinkään saa Johannes mennä, ennenkuin on juonut toisen kupin. Siinä on sinullekin. (Työntää täytetyn kupin

Anna Liisan eteen.)

KORTESUO. Kyllä kuulee, että Mikko on ollut tukkimiehenä. Ei täällä meidän rauhallisessa maakylässä noin rajusti menetellä.

RIIKKA. Eikä ole pakko Mikonkaan tehdä, niinkuin uhkaa, jos tyttö hyvinkin on pitänyt hänet mielessään.

MIKKO. Mitä luulette? Onko hän pysynyt minulle uskollisena?

KORTESUO. Meiltäkö sitä kysyt?

MIKKO. Niin, teiltä minä kysyn.

RIIKKA (hymyillen). Kun sanoisit tytön nimen edes, ehkä tuohon sitten voisi vastata.

MIKKO. Eikö muuten voi?

KORTESUO. Mahdotontahan se on.

MIKKO. Eikö kukaan osaa muuten vastata? Eikö Anna Liisakaan?

JOHANNES. Anna Liisa? Miksi juuri Anna Liisa?

MIKKO. Hän jos sattuisi tietämään.

RIIKKA. Mitä? Tiedätkö sinä, ketä Mikko on ajatellut? Etkä ole siitä minulle hiiskunut sanaakaan.

MIKKO. Mitäs Anna Liisa minulle vastaa?

RIIKKA. Niin,--antaapas kuulla.

ANNA LIISA. Tietäähän Mikko itsekin.--Ilman vaan kujeilee.

MIKKO. Sano suoraan. Elä kiertele. Luuletko, että se tyttö minua vielä rakastaa?

ANNA LIISA. En luule.

MIKKO. Vai niin? Vai sinä et luule? No, mistähän syystä tuo ei minua enää rakastaisi?

ANNA LIISA. Sinä et ole sitä ansainnut.

JOHANNES. Anna Liisa tuntuu olevan perillä asioista.

RIIKKA. Siltä kuuluu.

MIKKO. Enkö ole ansainnut? Vaikka neljä vuotta olen ollut hänelle uskollinen ja nyt tulen häntä hakemaan. Enkö sittenkään ole ansainnut hänen rakkauttaan?

ANNA LIISA. Et.

JOHANNES. Siinä sait kuulla totuuden.

MIKKO. Selitäpäs tarkemmin, Anna Liisa. Minä en vielä oikein käsittänyt.

ANNA LIISA. Sitten selitän--toisen kerran.

RIIKKA. Mutta emme me muut tästä puheesta ole tulleet hullua hurskaammaksi.

KORTESUO. Parasta, Mikko, kun menet tyttösi luokse suoraan ja kysyt häneltä. Mistäpä sen Anna Liisa niin tarkoin tietää. Kahden asia ja kolmannen korvapuusti.

MIKKO. Sen teenkin. Kun pääsen puhuttelemaan häntä kahdenkesken, niin uskon että hän minuun vielä taipuu.

RIIKKA. Miks'ei taipuisi. Noin pulska mies kuin Mikko on.

KORTESUO. Oletko sinä muuten kuullut, että Anna Liisa meiltä viedään? (Anna Liisa menee luomapuulle.)

MIKKO. Sen hyvin tietää kuulemattakin. Vai luulitteko hänen jäävän vanhaksi piiaksi?

KORTESUO. Niin, niin, mutta minä tarkoitan, että hän viedään nyt jo. Ensi pyhänä kuulutetaan.

MIKKO. Paljon mahdollista.

KORTESUO. Tähän Johannekseen, näes.

MIKKO. Johannekseen? Tähän parrattomaan Johannekseen? Sitä minä en usko.

JOHANNES. Eipähän se mikään uskonkappale lienekään, mutta voi se siltä tapahtua.

MIKKO. Ei taivaan päivinä. Anna Liisako nyt menisi tuommoiselle piimäsuulle?

JOHANNES. Mitähän sinä oikeastaan tarkoitat, mies? Minusta tuntuu, että sinä kaiken aikaa olet tahtonut minua tässä ärsyttellä.

KORTESUO. No, no--ei riidellä.--Mikko laskee vaan leikkiä.

MIKKO. En, jumaliste, minä laske leikkiä.

KORTESUO. Saat sitten nähdä ensi sunnuntaina. Tervetulemasta tänne silloin kuulisiin.

MIKKO. Tästä on vielä aikaa sunnuntaihin.

RIIKKA. Ei tarvitse odottaakaan niin kauvan. Onhan Anna Liisa läsnä, sanokoon itse, onko asia tosi vai ei.

JOHANNES. Niin, sano Anna Liisa.

ANNA LIISA (toiselta puolen luomapuita). Uskoneeko hän minuakaan?

MIKKO. Enpä paljon. Nuoren tytön mieli on kuin vesi kaukalossa, se häilyy sinne ja tänne. Anna Liisankin ajatukset voivat muuttua vielä toisaanne päin, ennenkuin hän tästä on niin pitkälle päässyt, että kuulutetaan.

ANNA LIISA. Ei muutu. Ole varma siitä: minun ajatukseni eivät muutu.

JOHANNES. Mitäs sanot siihen?

MIKKO. Niin siihenkö? Sanon, että ellei Anna Liisan mieli muutu, niin--muuttuu sinun mielesi.

JOHANNES. Sen valehtelet!

MIKKO. Minä valallani vannon: ellei muutu Anna Liisan mieli tästä sunnuntaihin, niin muuttuu sinun mielesi.

RIIKKA. Elkää, hyvät ihmiset, kinailko suotta. Pianhan sen näkee.-- Antakaa kun kaadan teille kahvia vähän lisää. Vielä täältä pannusta heruu.

PIRKKO (menee Anna Liisan luokse). Anna Liisa, kuules, kun minä en saa näitä silmiä ylös.

ANNA LIISA. Toimita tuo mies täältä ulos, Pirkko. Keksi joku keino.

PIRKKO. Niin Mikkoko?

ANNA LIISA. Hän juuri. Toimita nyt heti.

PIRKKO. Kudotko sinä sitten minun sukkanani valmiiksi?

ANNA LIISA. Kudon, kudon!

PIRKKO. Hyvä juttu! (Pistää sukankutimen Anna Liisan käteen, puikkelehtii salavihkaa ovelle ja hiippasee ulos.)

KORTESUO. Niin,--minä sanon samaa kuin Riikkakin, mitä tuosta suotta kinailette, pianhan se nähdään.

JOHANNES. Tässä on Mikolla jotain takana.

KORTESUO. Vielä vain! Mitä se voisi olla? Pientä pilaa vaan kaikki, tai--korkeintaan joku tukkimiehen tapainen koiranjuoni.

RIIKKA. Niin, eihän siinä muuta voi olla. Neljä vuotta hän on ollut poissa, tulee vasta tänne--ei, ilman se Mikko vaan moskaa, sinua kiusottaakseen.

PIRKKO (repäisee oven auki). Mikko, hevonen karkasi!

MIKKO (hyppää ylös). Minunko hevoseni?

PIRKKO. Niin, sinun, sinun! Joudu sukkelasti!

MIKKO. Kuka hemmetissä sen päästi irti?

PIRKKO. Minähän ne ohjakset otin tikapuista,--ajattelin vaan pikkuisen koetella sitä, mutta sillä kertaa se läksi. (Mikko ja Kortesuso rientävät ulos.)

RIIKKA. Aina sinä olet pahan teossa. (Tukistaa Pirkkoa.) Kyllä minä sinua opetan.--Äläjähän siinä vielä,--selkääsi saat. (Kiiruhtaa miesten

jälkeen.)

PIRKKO (huutaa täyttä kurkkua suu väässä, tyyntyy sitten äkkiä). Mutta muistakin, Anna Liisa, että neulot koko sukan valmiiksi. (Juoksee ulos.)

ANNA LIISA. Johannes--ethän ole minulle vihanen?

JOHANNES. En, herran tähden. Mistä syystä olisin sinulle vihanen?

ANNA LIISA. Minä vaan ajattelin--kun olet niin totisen näköinen.

JOHANNES. Mikko minua vähän harmitti--mokomakin reuhaaja.--Mutta ei se mitään. Tulehan pois tänne. Sinä kun olet luona, niin väleen ne semmoiset mielestä haihtuvat.

ANNA LIISA (tulee hänen luokseen). Yhtä minä sinulta pyytäisin, Johannes. Voi, jos sen lupaisit!

JOHANNES. No, lupaan--lupaan jo edeltäpäin, ellei se mitään mahdotonta ole.

ANNA LIISA. Ei ole mahdotonta. Minä vaan pyytäisin sinua--niin, Johannes, minä niin hartaasti pyydän: vältä Mikkoa. Elä antaannu hänen seuraansa, elä salli hänen tulla likellekään! Eläkä ole kuulevinasi, jos hän sinulle jotakin sanoo, ja koeta, minkä suinkin voit, ettei hän pääsisi sinua ollenkaan tapaamaan. Teetkö sen, Johannes? Rakas kulta, teetkö sen, sano?

JOHANNES (hymyillen). Mutta Anna Liisa, sinähän olet kuin hengen hädässä. Hän taisi sinut säikyttää pahanpäiväisesti?

ANNA LIISA. Hän on ilkeä ihminen. Voi, sinä et tiedäkään, kuinka ilkeä hän on.

JOHANNES. Kyllä minä uskon, että hän on ilkeä. Mutta minkäpä hän ilkeydellään meille voi?

ANNA LIISA. Eihän sitä tiedä. Ei tiedä, mikä hänen päähänsä pistää. Mutta lupaathan pysyä hänestä erilläsi, Johannes?

JOHANNES. Pelkäätkö, että meille syntyisi riitaa--ja kenties tappeluakin?

ANNA LIISA. Pelkään. Pelkään sitäkin.

JOHANNES. Ja luulet varmaan, että minä siinä tapauksessa joutuisin alakynteen?

ANNA LIISA. Saattaisi käydä niinkin. Mikko on väkevä, tarttuisi ehkä puukkoon.

JOHANNES. Mikko ei ole väkevempi kuin minäkään, vaikka hän minua haukkui poikanulikaksi. No, no. Ei suuret sanat suuta halkaise.

ANNA LIISA. Parasta kumminkin häntä välttää, eikö niin, Johannes? Huomaathan sen itsekin.

JOHANNES. Enpähan oikein tiedä.

ANNA LIISA. Sinä jo puoleksi lupasit. Ellei se ole mitään mahdotonta, sanoit. Eikähän tämä ole mahdotonta, sen voit niin helposti tehdä, jos vaan tahdot.

JOHANNES. Niin, niin. Mutta siinä on sentään eräs seikka. Hän saattaisi pian luulla, että minä häntä pelkään.

ANNA LIISA. Antaa luulla, mitä se meitä liikuttaa. Emme välitä siitä.

JOHANNES. Ja tekisi minun, sitä pait', mieleni kurittaa häntä vähäisen äskeisistä puheistaan. Sen hän hyvin sietäisi.

ANNA LIISA. Silloin olemme onnettomia! Voi Johannes, kun sinä et minua usko--

JOHANNES. No, enhän minä muuta kuin näyttäisin, ettei minun kanssani ole niin juuri leikkiminen.

ANNA LIISA. Ja sen vuoksi panet kaikki alttiiksi! Voi, Johannes, ensi kerran minä sinulta jotain pyydän--etkä sinä tahdo tehdä minulle mieliksi.

JOHANNES. Minusta sinä olet lapsellinen, kun panet sille niin suurta merkitystä.

ANNA LIISA. Siitä riippuu koko meidän onnemme. Minä tiedän sen.

JOHANNES. Eikös mitä!--Mutta koska sinä sitä niin välttämättä tahdot, niin voinhan minä pysyä hänestä erillänikin.

ANNA LIISA. Sinä lupaat?

JOHANNES. No, lupaan, lupaan. Sinulle mieliksi. Oletkos nyt tyytyväinen?

ANNA LIISA (lankee hänen kaulaansa). Olen. Kiitoksia, Johannes,--sydämen pohjasta sinua kiitän!

JOHANNES. Oma kultani! Rakastatko sinä minua?

ANNA LIISA. Rakastan! Sinua rakastan yli kaiken.

TOINEN NÄYTÖS.

(Sama tupa, samassa asussa. Luomapuut ovat jo kuitenkin poissa.)

Riikka keittää perheelle ruokaa, Anna Liisa katselee ikkunasta ulos oikeaan. Kortesusuo tulee sisään.)

KORTESUO. Terveisiä pappilasta! Nythän se Anna Liisa pantiin kuulutuksiin.

RIIKKA. Vai jo pantiin. Mitä tuosta tuumi rovasti-ukko?

KORTESUO. Eipähän juuri mitään. Toivotti vaan onnea. Herttainen ukko se meidän rovasti. Niitä ei löydy monta sellaista.

RIIKKA. Sanoiko kuulleensa näiden tuumista tätä ennen?

KORTESUO. Johan hän tuntui tietävän kaikki. Ja kovasti kiitteli Anna Liisaa. Sanoi, että se tyttö on kunniaksi koko paikkakunnalle. Ja hyvänä esimerkkinä muille. Rippikoulussakaan ei ole kukaan osannut niin hyvin kuin Anna Liisa, ei ennen eikä jälkeen. Niin oli lasketellut kuin vettä vaan, kysyi mistä paikasta katkismusta hyvänsä.

RIIKKA. Vai niin kiitteli.--Kuuletko sinä, Anna Liisa, mitä isä täällä kertoo?

ANNA LIISA (kääntymättä ikkunasta). Kuulen.

RIIKKA. Etkä siitä sen enempää iloitse? Kumma tyttö!

KORTESUO. Hän on niin tottunut siihen, että häntä aina ylistellään. Kyllä oli Johannes siihen sijaan mielissään.

RIIKKA. No, sen arvaa. Miksei hän muuten pistänyt tänne? Olisimme juoneet kirjaanpanemis-kahvit?

KORTESUO. Ei sanonut joutavansa. Sitten lupasi tulla illemmällä. Niin--rovastiahan minä sitten pyysin kuuliaisiiin myöskin.

RIIKKA. Vai pysit sinä? Mitä tuo vastasi?

KORTESUO. Kiitti hyvin nöyrästi ja uhkasi tulla. Ja arvatkaas, ketä muita kävin käskemässä.

RIIKKA. Ehkä vallesmannia?

KORTESUO. Vallesmannia ja tohtoria.

ANNA LIISA. Mitä varten niin paljon vieraita? Olisitte kutsunut sitten vasta häihin, isä.

KORTESUO. Häihin ne tietysti käsketään myöskin. Kaikki nämä, jotka kuuliaisiiinkin, ja paljon muita lisäksi.

RIIKKA. Mitäs niille sitten tarjotaan? Kun ei vielä ole mitään hommattu.

KORTESUO. Vai ei ole hommattu! Kun juomatavaratkin olen jo toimittanut tulemaan kaupungista.

RIIKKA. Millä tavalla sinä ne--?

KORTESUO. Kauppiaan pyysin telehvoonaamaan, että laittaisivat postimiehen mukana Liknellistä.

RIIKKA. Hyvä on. Muut tarpeet kyllä saadaan täältäki n.

KORTESUO. Luullakseni hän ne jo on tuonutkin sinne kauppiaalle. Olisi sinulla nyt ruoka valmiina, niin söisin ensin ja läksisin sitten niitä hakemaan. Muut ostokset tekisin samalla.

RIIKKA. Kohta tämä tästä joutuukin. Mutta kiire meitä tapaa vielä tänä päivänä. Ala joutua, Anna Liisa, tupaa siistimään. Mitä sinä vahtaat siellä ikkunassa alituisen?

ANNA LIISA. Enhän minä mitään.

RIIKKA. Koko päivän hän on seisonut siellä. Ja eilenkin jo. Ei joudu enää muuta tekemäänkään. Ja morsiuskiireet hänellä on olevinaan.

KORTESUO. Ei suinkaan hän siellä mitä vahtaa. Ilman vaan seisoo aatoksissaan.

RIIKKA. Mikä sinua nyt sitten niin aatteluttaa? Sanoisit häntä muillekin.

KORTESUO. Kysy sitä! Elämän muutos tietysti.

RIIKKA. Vast' aika sitä nyt harkita, kun asia niin pitkällä on, että huomenna kuulutetaan.

KORTESUO. Eikä sinun tarvitse katua, Anna Liisa. Hyvän miehen saat Johanneksesta.

RIIKKA. No, se nyt on varma. Siitä ei mies enää parane. Saat vaan kiittää onneasi, tyttö.

ANNA LIISA. Hän on liiankin hyvä minulle.

KORTESUO. Sitä en tahdo sanoa. Mutta tyytyväisiä meidän sopii olla kaikessa tapauksessa. Ja sen vuoksi meille tuleekin huomenna illojuhla.

ANNA LIISA. Kuka sen tietää edeltäpäin. Minua niin pelottaa tuo huomispäivä, kun isä käski Mikkoakin tänne. Hän jos vielä minkä tekee.

RIIKKA. Pelkäätkö että syntyy riitaa ja tappelua?

ANNA LIISA. Eihän sekään ole mahdotonta.

RIIKKA. Niin, ei siihen takeita ole. Kovin hän tuntui riidanhaluiselta eilenkin.

KORTESUO. On käynyt vähän raakaluontoiseksi siellä tukkimiehenä ollessaan. Mutta ei se mitään. Huomenna hän kyllä aisoissaan pysyy, kun rovastikin on saapuvilla ja vallesmanni. Eikä miehet sitä pait' selvällä päällä tappele, ja juomia taas ei niin paljoa tarjota, että humalaan tulevat.

RIIKKA. Sehän, Mikko, muuten kävi eilen illalla taas täällä ja kysyi sinua, Anna Liisa, mutta et sattunut olemaan kotosalla. Istui täällä kotvan aikaa ja odottelikin. Läksi sitten viimein tiehensä, kun sinua ei kuulunut.

KORTESUO. Mitä hän Anna Liisasta?

RIIKKA. Sanoi olevan jotain puhuttavaa.

ANNA LIISA. Uhkasiko tulla uudestaan?

RIIKKA. Kyllä arveli, että tänäpäivänä.

ANNA LIISA. Tulisiko vielä tänäpäivänä?

RIIKKA. Niin minä olin kuulevinani. Mutta jos hän nyt tulee, niin silloin ne sattuvat yhteen Johanneksen kanssa ja syntyy ehkä taaskin kina.

KORTESUO. Entäs tätä sitten! Kun kinaavat, niin kinaavat. Eihän tuosta tuommoisesta pienestä sanasodasta kukaan pahene.--Eikö se keittos ole jo kiehunut tarpeeksi?

RIIKKA. Jo on. Ala vaan mennä toiseen tupaan, minä tuon padan sinne. (Kortesuo menee. Riikka seuraa häntä kantaen pataa.)

RIIKKA (mennessään). Lähde pois syömään sinäkin, Anna Liisa.

ANNA LIISA. Tulee vielä tänäpäivänä! Saattaa olla täällä tuossa paikassa.--Herra Jumala, mikä minut pelastaa hänen käsistään?

PIRKKO (avaa hiljaa oven, puhuu kuiskaamalla). Anna Liisa, Anna Liisa--!

ANNA LIISA (säikähtäen.) Mikä on?

PIRKKO. Hän on täällä.

ANNA LIISA. Kuka niin?

PIRKKO. Mikko on, ja Husso on hänellä matkassa. Kysyivät sinua, ja minä sanoin, että voivat lähteä matkaansa ja tulla toisen kerran, pyhän jälestä, ettet sinä nyt ole kotona. Mutta Husso katsoi minua silmiin ja sanoi: valehtelet. Uhkasi itse tulla katsomaan. Nyt, jos tahdot heitä välttää, niin pakene pian uunille tuonne.

ANNA LIISA. Ei, antaa heidän tulla. Täytyy kait heitä puhutella, ei he kumminkaan päästä minua vähemmällä.

PIRKKO. Käskenkö heidät sitten tupaan, tänne?

ANNA LIISA (vaipuu masentuneen penkille). Käske!

PIRKKO (tulee lähemmäksi). Mutta kuule--ellet sinä tahdo heitä nähdä, niin minä heidät lähetän täältä tiehensä, vaikka millä konstilla.

ANNA LIISA. Ei, ei. Ei se pitkälle auta. He olisivat takaisin samaa päätä. Tulkoot vaan heti, että ehtivät pois, siksi kuin Johannes on täällä.

PIRKKO. Minä pidän varalta siellä ulkona, enkä päästä Johannesta sisään, ennen kuin ovat menneet tiehensä.

ANNA LIISA. Tee se, hyvä Pirkko.

PIRKKO. Kyllä! (Aukaisee oven, lähteäkseen ulos.) Kas, täällähän se Mikko jo vahtiikin oven takana. Käy vaan sisään, kotona näkyy olevan Anna Liisa.

(Mikko tulee.)

MIKKO. Hyvää iltaa!

ANNA LIISA. Sinä olet käynyt minua hakemassa?

MIKKO. Kävinhän minä eilen iltapäivällä. Ja odottelin täällä hyvät aikaa, mutta sinua ei vaan kuulunut kotiin. Arvelin jo, että tahallasi minua välttelit.

ANNA LIISA. Mitä sinä minusta tahdot?

MIKKO. Kysymättäkin sen tiedät. Onhan äiti jo käynyt sinulle siitä puhumassa.

ANNA LIISA. Sitten tiedät myöskin sinä, minkä vastauksen olen antanut. Saamme jättää ne asiat sikseen, turhaa niitä enää jauhaa, kun kerran olemme selvillä molemmin puolin.

MIKKO. Ja niinkö luulet pääseväsi minusta helpolla? Ohoh! Vähänpä sinä minua tunnet.

ANNA LIISA. Mitä vaadit minulta enempää? Mitä olen sinulle velassa?

MIKKO. Sen vaadin, että pysyt entisessä liitossasi siinä, jonka teit minun kanssani neljä, viis' vuotta sitten.

ANNA LIISA. Ja siihen sinä julkeat vedota? Hävytön! Etkö itse rikkonut sitä liittoa, silloin kun läksit pois ja jätit minut yksinäni tänne onnettomuuteen.

MIKKO. Minä en lähtenyt ijäksi, minä lupasin tulla takaisin. Ja nyt olen täällä, niinkuin näet.

ANNA LIISA. Nytpä minä en sinusta enää välitä. Tiedät, että menen toisen kanssa naimisiin.

MIKKO. Mutta sinä lupasit minua odottaa. Lupasit olla minulle uskollinen.

ANNA LIISA. Lupasin kun olin houkkio.

MIKKO. Sanoit rakastavasi minua enemmän kuin mitään muuta maailmassa. Ja sen varmaan myöskin teit vaikka nyt olet kaikki unohtanut.

ANNA LIISA. Lapsellisuutta--pelkkää lapsellisuutta! Mitä tiesin minä silloin vielä rakkaudesta tai muusta. Helppo sinun oli saada minut ansiohisi ja vietellä minut.

MIKKO. Tarvittiinko siinä paljon viettelemistä? Muistelepas oikein!

ANNA LIISA. Sinä olit minua vanhempi, ymmärsit paremmin, mikä siitä kaikesta seuraisi. Mutta sinä vaan käytit hyväksesi nuoruuttani ja kokemattomuuttani.

MIKKO. Vai minun syykseni sinä sen nyt kaikki lykkäät? Kuka se oli, joka iltasilla aina karkasi kammaristasaan, kun muut jo nukkuivat, ja tuli luokseni tuonne niemen kärkeen? Ei tarvinnut minun kahdesti pyytää, kerran vaan suihkasin korvaasi, silloin sinä heti lupasit. Niin, voitko kieltää? Kyllä sinua oma halusi veti enemmän kuin minun houkutuseni, jos tarkemmin ajattelet.

ANNA LIISA. Paha henki minua lienee riivannut!

MIKKO. Rakkaus se oli, Anna Liisa, eikä mikään paha henki.

ANNA LIISA. Ei, ei! Ei se ollut rakkautta, mitä lieneekään ollut. Kun saisin elää uudelleen sen ajan, niin toisin menettelisin. Kun saisin sen pois pyyhityksi, pestyksi niinkuin lian, ettei näkyisi jälkeäkään enää. Mutta ei--minä en saa, en vaikka katuisin ja itkisin itseni sokeaksi. Elämäni tahrana se on ja pysyy aina, ijän kaiken.

MIKKO. Eläkä tuossa höpise turhia! Mitä tahraa siinä oli? Hauskoja aikoja ne olivat, ei niitä tarvitse katua. Sitten olimme typeriä jäljestäpäin, kun emme suoraan sanoneet isällesi, että niin on asiat, anna meidän mennä vihille, ei auta muu. Mutta sinäkin pelkäsit isääsi kuin kuolemaa.

ANNA LIISA. Niin, pelkäsinhän minä. Sekä isää että äitiä--isää eniten.

MIKKO. Eikä ollut minullakaan silloin tarpeeksi rohkeutta. Tiesin hyvin, mikä mellakka siitä syntyisi.

ANNA LIISA. Et olisi kumminkaan lähtenyt pois ja heittänyt minua yksin. Ehk'ei olisi käynyt, niinkuin kävi, jos olisi ollut jokukaan, jolle olisin voinut surujani valittaa. Mutta kun minulla ei ollut ketään--ei ketään koko maan päällä.

MIKKO. Saatoinko aavistaa, että sinä tulisit semmoista tekemään. Arvelin tulla takaisin sitten, kun kaikki oli ohitse, ja pyytää sinua isältäsi. Hän ehkä silloin olisi myöntynytkin ja siihen se juttu olisi loppunut. Mutta sinä kun turhanpäin niin hätäännyt, että otit lapsen hengiltä--niin minkä minä sitten enää voin.

ANNA LIISA. En minä ollut järjessäni silloin, voi, en minä ollut järjessäni. Huolesta ja surusta olin mennyt aivan sekaisin. Enkä minä ajatellut ottaa häntä hengiltä--Jumala tietää, etten sitä ajatellut. Oman elämäni kyllä olin tahtonut lopettaa. Monet kerrat seisoin jo Huuhkainkalliolla heittäytyäkseni alas järveen. Mutta vesi oli niin mustaa ja syvää, minä en hirvinnyt. Jätin aina tuonnemmaksi. Ja sitten se oli jo liian myöhäistä.

MIKKO. Luojan lykky! Vai jo sinä sitäkin ajattelit. Kaiken näköisiä--! Sehän nyt olisi ollut järin hullumpaa.

ANNA LIISA. En ymmärtänyt, että aika oli niin lähellä. Sen vuoksi se tuli niin äkkiarvaamatta. Hädissäni en tiennyt mitään neuvoa. Koetin päästä äitisi luokse, mökkiin tuolta metsän poikki. En ennättänyt sinne saakka, vielä oli jonkun verran matkaa, kun se syntyi--voi, Herra Jumala sitä hetkeä!

MIKKO. Ja se eli? Oletko varma, että se eli?

ANNA LIISA. Elihän se raukka. Liikutti käsiään ja jalkojaan ja huusi. Silloin minä, voi, Jumala, Jumala, Jumala--

MIKKO. Minä arvaan lopun. Elä kerro enää.

ANNA LIISA. Painoin kädelläni suuta--en tiedä kuinka kauvan. Olin puolipyörryksissä ja maailma musteni silmissäni, mutta yhä minä vaan pidin kättäni siinä. Silloin--voi, hyvä Jumala--

MIKKO. Herkiä jo.--Kiusaat itseäsi suotta.

ANNA LIISA. Niin, silloin tunsin, kuinka tuo pieni ruumis nytkähti käteni alla, ja sitten se oli hiljaa. Otin käteni pois,--ei se enää äännähtänyt, henki oli mennyt. En muista enempää, heräsin tajuntaan vasta siinä, kun putosin pitkälleni äitisi tuvan lattialle.

MIKKO. No, ja sitten sinulla ei enää ollut mitään hätää. Äitihän oli pitänyt sinusta hyvän huolen.

ANNA LIISA. Äitisi kaivoi haudan ja peitti kaikki jäljet. Sekin oli niin kauheata, ettei hän, raukka, tullut edes siunattuun multaan. Kastamatta kuoli ja metsään haudattiin.

MIKKO. Eikö tuo liene yhdentekevä. Moni makaa meren pohjassa, ja voi olla autuas siltä. Ja mitä kastamiseen tulee, niin siitäkään ei mahda olla kovin suurta taikaa, koskapa muutamat lakkolaiset jättävät lapsensa järkiään kastamatta. Pääasia oli, että sinä pelastuit. Ettei tullut mitään ilmi. Se se oli oikein Jumalan onni. Ei niin että epäilystäkään kellään. Pääsit kerrassa rauhaan.

ANNA LIISA. Rauhaan? Pääsinkö minä rauhaan? Voi, mitä puhut!

MIKKO. Niin, niin! Tarkoitan, ettet joutunut kiinni, ettei kukaan sinua hätyyttänyt. Ja se oli kaikki äidin ansiota se.

ANNA LIISA. Parempi kun olisin tullut linnaan yksin tein. Sillä se, mikä sitten seurasi, oli niin kamalata, etten ymmärrä kuinka sitä kestin. Etten tullut hulluksi tykkänään.

MIKKO. Hulluksi? Kuinka niin? Mitä se sitten oli?

ANNA LIISA. Minulla ei ollut yön lepoa, ei päivän rauhaa vuosikausiin sen jälkeen. Elin alituisessa pelossa ja vavistuksessa. Päivillä aina, kun kuulin askeleita, tai kun ovi kävi, säpsähdin niin, että veret seisahtuivat. Luulin aina vallesmannin tulevan minua kiinni ottamaan. Tai kun näin, että joku ihminen hiljaa puhui jotain toiselle, pelkäsin heti että hän oli saanut vihiä asiasta ja sitä kertoi. Semmoista se oli minun rauhani siihen aikaan.

MIKKO. No niin,--tuohon oli vaan oma arkuutesi syynä. Tarvitsiko sinun pelätä turhan takia.

ANNA LIISA. Yöt olivat vielä hirveämmät. Lapsi oli aina edessäni ja minä pidin kättäni hänen suullaan aivan niinkuin silloinkin. Jos unenhortoon menin, kaikui hänen huutonsa korviini ja minä vavahdin samaa päätä ylös. Välistä se huuto kuului niin selvään, että luulin hänen olevan vieressäni. Haroin kädelläni ympäri vuodetta, enkä uskonut että se oli tyhjä, ennenkuin sieppasin tulen ja katsoin. Voi, mitä olisinkaan antanut, jos olisin saanut hänet henkiin jälleen!

MIKKO. Olisin minä ollut täällä, kyllä piankin olisin saanut tuommoiset harhanäyt pakenemaan. Uskotko sen?

ANNA LIISA. Nyt ne eivät pitkään aikaan ole minua enää vaivanneetkaan. Ja pois minä olen karkoittanut kaikki nuo tukalat muistotkin. Mikä niitä taas lienee johdattanut mieleen. Ei puhuta niistä enää.

MIKKO. Ei puhuta, ei. Ei ne puheesta kumminkaan parane. Me alotamme uudelleen, Anna Liisa, eikös niin? Unohtamme pois kaikki ikävät asiat, aivan kuin niitä ei koskaan olisi ollutkaan, ja vietämme iloisia päiviä

yhdessä. Herran poika, ei sinulla ole hätäpäivää enää, minä sinua pidän niin hyvänä, niin hyvänä, ettet voi ajatellakaan. Pistän vaikka lasikaappiin, jos tahdot.

ANNA LIISA. Kuinka voit tuommoisia puhua? Tiedäthän sinä, että minua huomenna jo kuulutetaan toiseen.

MIKKO. Ei se mitään. Rahalla siitä päästään.

ANNA LIISA. Minäpä kun en tahdo siitä päästä. Heitä pois nuo tuumat, Mikko. En minä niihin kumminkaan ikinä suostu.

MIKKO. Ei sinun ensinkään tarvitse huolehtia Johanneksen eikä isäsi takia, minä kyllä heidän kanssaan asiat selvitän, kun vaan tiedän, että sinä olet puolellani.

ANNA LIISA. Hyvä Jumala--etkö sinä sitten lainkaan käsitä, että minä rakastan Johannesta, enkä sinua. Enkä minä ikinä tahdo purkaa hänen kanssaan, en sinun enkä kenenkään houkutuksista. Uskotko minua nyt viimeinkin?

MIKKO. Minäpä rakastan sinua, Anna Liisa, ja tahdon saada sinut takaisin, ja minä sinut otan neuvolla millä hyvänsä. Minä en anna sinua toiselle, en jumaliste annakaan!

ANNA LIISA. Tuoko rakkautta!? Kaikkea muuta vaan ei rakkautta.

MIKKO. Se on rakkautta, tulisinta rakkautta, mitä maailmassa löytyy. Kuule minua, Anna Liisa. Koko ajan sinä olet ollut mielessäni siellä Saarijärvellä, ja vahvasti olin päättänyt, että vielä kerran tulisin sinut perimään. Kun sitten kuulin, että Johannes täällä oli pistänytynyt väliin, ja että sinä olit aikeessa mennä hänelle, niin jouduin semmoiseen raivoon, etten tiennyt mitä tehdä. Jätin kaikki siihen paikkaan ja läksin suoraa päätä tänne. Enkä lähde täältä, ennenkuin asiat ovat selvillä. Sen toisen ajan tieltäni pois, vaikka surma minut nielkään.

ANNA LIISA. Siihen ei ole sinulla valtaa. Hän rakastaa minua eikä hän sinun tähtesi luovu minusta, ole siitä varma.

MIKKO. Rakastaa! Mokomakin maitosuu! Hänkö nyt osaisi rakastaa?

ANNA LIISA. Mitä se sinuun kuuluu, osaa tai ei. Minua se tyydyttää, ja sillä hyvä.

MIKKO. Tyydyttää,--kun et tiedä paremmasta. Ja kun et enää muista hauskoja puolia niistä entisistä ajoista.

ANNA LIISA. Sinä lupasit, ettet niistä enää puhuisi.

MIKKO. Ei, Anna Liisa, toista on, jos minulle tulet. Silloin sinä vasta saat nähdä, minkälaista se oikea miehen rakkaus on. (Lähenee häntä ja tavoittaa häntä kiinni.)

ANNA LIISA. Pysy erilläsi minusta! Pois, pois--!

MIKKO. Elä huuda! Kuulevat.

ANNA LIISA (viskaa hänet menemään). Peto! Luulitko sillä tavalla minut

valtaavasi? Mene! Suoriu tiehesi heti! Minä vihaan ja inhoon sinua.

MIKKO. Hiljaa, hiljaa! Kyllä minä sinut vielä lannistan. Ei tämä leikki tähän loppu. Koska et hyvällä taivut, niin koetellaanpa toista keinoa.

ANNA LIISA. Koettele! Minä en sinua pelkää. Sinä et mahda minulle mitään.

MIKKO. Enkö minä mahda? Ajattelepas tarkemmin. Enkö minä mahda?

ANNA LIISA. Et. Sinä et mahda minulle mitään.

MIKKO. Entäs se lapsenmurha?

ANNA LIISA. Sillä minua nyt tahdot säikäyttää, samoin kuin äitisikin. Turha vaiva! Se ei vaikuta mitään. Sinä et sitä ilmoita, tiedänhän minä, koska itse olet siihen osallinen.

MIKKO. Minäkö osallinen? Lapsenmurhaan?

ANNA LIISA. Ellet suorastaan siihen, niin--

MIKKO. Mutta siitähän juuri on kysymys. Ei lapsen synnyttämisestä kuritushuonetta anneta, tunnet kait sinä lakia sen verran?

(Anna Liisa vaikenee.)

MIKKO. Mutta murhasta annetaan.

ANNA LIISA. Sekö sitten on tarkoituksesi, että saatat minut kuritushuoneeseen? Täytyy sanoa--sinä olet tosiaan hyvin jalomielinen.

MIKKO. Ehk'ei tarvitse mennä niin pitkälle. Kenties jo riittää, jos isäsi ja Johannes saavat tietää sinun salaiset asiasi.

(Anna Liisa vaikenee neuvottomana.)

MIKKO. Vai mitä luulet? Eiköhän tule teille silloin jo ero?

ANNA LIISA. Tulee. Kaiken varmaan meille silloin tulee ero.

MIKKO. Sitä minäkin. Johanneksen rakkaus sammuu sillä kertaa. Sillä ei ole sen syvempiä juuria.

ANNA LIISA. Enkö minä sitten koskaan maailmassa saa toivoa onnea? Onhan sitä kaikilla muilla ihmisillä, miksi ei milloinkaan minulla?

MIKKO. Siltä haaralta sitä et saa.

ANNA LIISA. Mikko, sääli minua, olenhan jo kärsinyt niin paljon.

MIKKO. Se on omassa vallassasi. Voit estää minua puhumasta, jos vaan tahdot.

ANNA LIISA. Elä tee minua uudelleen onnettomaksi juuri nyt, kun minulle parempi tulevaisuus olisi tarjonna. Mitäpä siitä kostut, jos säret minun elämäni vielä kerran. Nuoruuteni turmelit, eikö siinä jo kylliksi. Ei minulla ole ollut iloa, niinkuin muilla minun ikäisilläni, huolta vaan ja murhetta alituisen. Minä en jaksa kantaa enempää--en varmaankaan.

MIKKO. Sinulla ei ole mitään hätää, kun vaan teet, niinkuin olen sanonut. Että eroot Johanneksesta ja yhdyt minuun.

ANNA LIISA. Minä en saata.

MIKKO. Sitten syytä itseäsi.

ANNA LIISA. Mitä pahaa olen sinulle tehnyt, että näin minua vainoot? Sinulla ei ole omaatuntoa vähän vähääkään, peto sinä olet, vaan et ihminen.

MIKKO. Kuule nyt, Anna Liisa, mitä sanon. Kuinka sinä voit ajatellakaan mennä miehelle, joka ei tunne, minkälainen salaisuus sinulla on peitettävänä? Minä hetkenä hyvänsä se voisi tulla ilmi--ja mitä seuraisi silloin? Meille se salaisuus on yhteinen ja se meitä sitoo toisiimme ikuisiksi ajoiksi--paljon varmemmin kuin mitä papin sanat sen tekevät.

ANNA LIISA. Sekö rikos? Ei, se meitä juuri eroittaa, jos mikään. Kirousta se meille tuottaisi, ei siunausta, etkö sitä ymmärrä? Ja minäkö voisin rakastaa sinua--sinua, jonka kanssa olen syntiä tehnyt ja jonka tähden olen näin onnettomaksi tullut? En ikinä! Mahdotonta se on. Sitoutua sinuun--hyvä Jumala--silloinhan sitoutuisin koko elämäkseni noihin kauhistaviin muistoihin samalla. Ei--ei--minä en voi, tulkoon vaikka mitä--

MIKKO. Ajattelehan vielä kerran pääsi ympäri, ennenkuin päätät.

ANNA LIISA. Jätä minut rauhaan, Mikko, anna minun mennä Johannekselle. Hänen kanssaan voisin unohtaa kaikki ja elää vielä onnellisena.

MIKKO. En! Minä en anna sinua Johannekselle enkä kenellekään. Hyvällä tai pahalla--mutta minulle sinun pitää tulla!

ANNA LIISA. Hiljaa--! Taivaan tähden, siellä on joku oven takana. Hiljaa--! (Pirkon ja Johanneksen äänet kuuluvat ulkoa.)

MIKKO. Niin, että nyt sen tiedät. Menettele sen mukaan. Jos tahdot välttää pahoja seurauksia, niin tee pikainen loppu Johanneksen kanssa. Ja tee se tällä hetkellä--muuten käy ohraisesti.

ANNA LIISA. Vaiti, kuulethan.

PIRKKO (vielä ulkona). Et saa mennä sisään, et saa, et saa, kun Anna Liisa kielsi, sinäpä vasta.

JOHANNES (samoin). Pirkko sinä, mitä tuo tuommoinen on? Päästä minut irti, menenhän minä kumminkin. Sinäkö muka minua estäisit, tuommoinen tytön tylleröinen. Tule, lähdetään yhdessä. (Molemmat tulevat sisään. Pirkko koettaa vieläkin vetää häntä takaisin käsivarresta.)

PIRKKO. Mekomakin, kun ei tottele. Ei se ollut minun syyntä, Anna Liisa, hän pääsi huomaamattani pujahtamaan ohitse, kun minä valjastin hevosta isälle.

JOHANNES. Ja sitten, kun hän näki minut, karjasi hän niin, että luulin puukon jo olevan hänen kurkussaan, ja hyppäsi käsivarteeni kiinni kuin takkiainen. Eikö liene mustelmina kyntesi jäljet.

PIRKKO. Kunpa edes olisi! Ei se muuta kuin parahiksi, mitäs tulit tänne väkisten.

ANNA LIISA. Pirkko--sinua vasta hupakko!

PIRKKO. Minäkö hupakko? Vai niin. Vai olen minä hupakko! Hyvä on. Mutta enpä rupeakaan enää vast'edes sinun asioitasi toimittamaan. Vähättelen, koska semmoiset kiitokset saan palkakseni.

ANNA LIISA. Ole nyt jo vaiti!

PIRKKO (äkkiä muuttuneena mielellä). Tiedätkös, mihin minä nyt lähden? Etpäs arvaa.

JOHANNES. Isäsi kanssa kauppapuotiin ostamaan kuuliaistarpeita.

PIRKKO. Enhän minä sinulta kysynykään, kun Anna Liisalta. Mitä sinä menet sekaantumaan? Mitä jo vaan?

JOHANNES. Eikö sitä saanut sanoa, joka ensin arvasi?

PIRKKO. Arvasitko sinä? Kun kuulit tuolla ulkona.--Ei, nyt pitää lähteä. Hyvästi siksi aikaa.

JOHANNES. Saatko sinä ohjaksetkin käteesi?

PIRKKO. Tietysti!

JOHANNES. Silloin sinä ajat nurin.

PIRKKO. Häpiä!

ANNA LIISA. Pirkko, sinä! Kuka tuolla tavalla puhuu.

PIRKKO. Mitäs hän vöhnii joutavia. Sanoo että minä ajan nurin. Mokokakin! (Paiskaa oven kiinni ja poistuu.)

MIKKO (naurahtaen). Siinä sait!

JOHANNES. Ei se mitään meidän välillä. Hyvää pataa me silti olemme, Pirkko ja minä.

MIKKO. Olisitkin sitten jäänyt sinne ulos leikkimään hänen kanssaan.--Tulit tänne vähän pahaan aikaan.

JOHANNES. Onko niin, Anna Liisa?

ANNA LIISA. Voi, ei! Mikko vaan suotta--

JOHANNES. Luulin että Pirkko ilman aikojaan kujeili, kun ei tahtonut päästää minua sisään. Mutta ymmärsin syyn, kun näin Mikon täällä.

MIKKO. Vai ymmärsit sinä? Mahtaa sinulla sitten ollakin hiukan parempi järki, kuin voisi uskoa--noin naamastasi päättäen.

JOHANNES. Elä huoli olla levoton, Anna Liisa, hän saa pieksää suutaan niin paljon kuin haluaa, minä en ole siitä millänikään.

ANNA LIISA. Etkö? Sepä hyvä! Elä ole kuulevinasikaan, vaikka hän mitä

puhuisi. Ethän?

JOHANNES (istuutuu selin Mikkoon). Saat olla ihan rauhassa. Minä en häntä näe enkä kuule.

MIKKO. Sittenhän meidän sopii jatkaa tässä entistä keskustelua, Anna Liisa. Ehkäpä hän sinunkin suhteesi herkiäisi kuuroksi ja sokeaksi.

ANNA LIISA. Mikko--lopetä! Minä pyydän sinua, lopeta!

JOHANNES. Eläkä häntä rukoile, ei siitä kumminkaan apua lähde.

MIKKO. Kyllä Anna Liisa tietää, mistä apu lähtee. Jahka hän vaan tahtoo siihen keinoon tarttua! Hänestä se riippuu.

ANNA LIISA. Tänne on käsketty paljon vieraita, Johannes, huomiseksi.

JOHANNES. Niin kertoi isäsi äsken tuolla pihalla.

ANNA LIISA. Aikovat laittaa oikein hauskat pidot. Juomia on isä antanut tuoda kaupungista.

JOHANNES. Senkin jo kuulin.

ANNA LIISA. Isä on niin hyväntahtoinen. Hän soisi kaikille iloa.

MIKKO. Soisikohan tuo minullekin?

ANNA LIISA. Tietysti sinullekin. Ottihan hän sinua eilen niin ystävällisesti vastaan kuin suinkin voi.

MIKKO. Minäpä en tyydy niin vähään. Suurempaa iloa minä vaadin.

ANNA LIISA. Ja pyysi sinua kuuliaisiiin heti samassa.

MIKKO. Sinä arvatenkin toivoisit, etten tulisi? Vai kuinka?

ANNA LIISA. Voi, kun vaan olisit ihmisiksi, et kiusottelisi alituisen, etkä tuottaisi minkäänlaista häiriötä, niin näkisin sinut mielelläni täällä muiden joukossa.

MIKKO. Mutta et rinnalasi?

JOHANNES. Ohoh? Vai rinnalle pyrkisit?

MIKKO. Kah! Johan sinä sait kuulosi jälleen. Pianpa!

ANNA LIISA. Tuolla tavalla kun jatkat, turmelet ilon sekä itseltäsi että muilta.

MIKKO. Minä kysyin, jos sallit minun olla rinnalasi huomenna.

JOHANNES. Se paikka on minulla, niinkuin tiedät.

MIKKO. Niin tätä nykyä. Mutta on se ollut aikoinaan muillakin.

JOHANNES. Mitä sanoit?

ANNA LIISA. Johannes, sinä lupasit olla välittämättä hänen puheistaan.

JOHANNES. Niinhän minä lupasin, mutta--

MIKKO. Se on vähän vaikeata, niinkö?

JOHANNES. Ei, puhu sinä vaan, kyllä minä kestäen.

ANNA LIISA. Ei se ole sinulta kauniisti tehty, Mikko, että laitat ikävyyksiä semmoiseen taloon, jossa sinua aina on kohdeltu hyvyydellä. Täytyy sinun itsesikin se myöntää, jos tarkemmin ajattelet.

MIKKO. Sinäpä kun et kohtele minua samalla hyvyydellä kuin ennen. Siinähan se on.

ANNA LIISA. Minä annan sinulle rauhan, tee sinä samoin minun suhteeni.

MIKKO. Viis' rauhasta! Rakkautta minä vaadin sinulta.

JOHANNES. Hävytön!--Jo minä sen arvasin. Sinne hän tähtää.

ANNA LIISA. Johannes!

JOHANNES. No, no, minä en suutu.--Niin, puhu sinä päälle vaan, minä en uhallakaan suutu.

MIKKO. Suutut tai et. Se on minulle se ja sama. Mutta Anna Liisasta sinä saat luopua. Ja parasta kun teet sen ajoissa.

JOHANNES. Sinunko käskystäsi?--Odotahan, vaan elä pitkästy.

ANNA LIISA (istuutuu hänen luokseen ja ottaa häntä kädestä). Johannes, hän tahtoo särkeä meidän välimme.

JOHANNES. Mutta siinä hän ei onnistu. Ei kuuna kullan valkeana.

ANNA LIISA. Kun vaan sinä pysyisit lujana, Johannes. Ettet hylkää minua, tuli mitä tuli.

JOHANNES. Minäkö hylkäisin sinut? Ja Mikon juonien tähden? Jopa jo!

ANNA LIISA. Voi, jos uskaltaisin luottaa siihen, ettet sinä tee minusta eroa! Ettet sinä missään tapauksessa tee minusta eroa!

JOHANNES. Mutta, herran nimessä, kuinka voit semmoista kysymykseenkään panna. Tiedäthän, että minä rakastan sinua todenperään. Kuinka sitten tekisin sinusta eroa.

ANNA LIISA. Johannes--oletko minulle tukena,--jos jotain oudon outoa sattuisi?

JOHANNES. Luota siihen. Mutta mitäpä meille semmoista oudon outoa sattuisikaan.

ANNA LIISA. Näes, minulla ei ole ketään muuta koko maailmassa, johon voisin turvaantua.

JOHANNES. Rakas kulta! Niinhän sinä olet kuin pieni säikähtynyt kananpoika.

MIKKO. Kuherraltaahan siinä nyt hetkinen. Se onkin teidän loppukuherruksenne.

JOHANNES. Sinä yhä vaan pelkää häntä tuolla?

ANNA LIISA. Pelkään.

JOHANNES. Suotta vallon. Jos tahdot, minä hyvin pian hänet täältä kuittaa.

ANNA LIISA. Ei, ei, elä nosta riitaa. Silloin olemme hukassa.

JOHANNES. En käsitä tuota arkuutta. Eikä se mihinkään auta. Hän siitä vaan yltyy kahta pahemmin.

ANNA LIISA. Koetetaan saada hänet hyvällä talttumaan, Usko minuun, se on ainoa keino.

MIKKO. Riittää jo.

JOHANNES. Mikä riittää?

MIKKO. Tuo jäähyväisten otto.

JOHANNES. Sinä erehdyt. Ei tässä jäähyväisiä oteta.

MIKKO. Sitten ne saavat jäädä ottamatta, sillä nyt sinun on lähdettävä täältä tiehesi.

JOHANNES. Kuinka sanoit?

MIKKO. Että sinun nyt on lähdettävä täältä tiehesi.

JOHANNES. Minun? Sinäkö käsket minua lähtemään tieheni? Kuinka se on ymmärrettävä?

MIKKO. Meillä on kahdenkeskistä puhuttavaa Anna Liisan kanssa. Sinä äsken tulit meitä keskeyttämään.

JOHANNES. Tyhjää vouhkit! Mitä kahden keskistä teillä on--mitä jo vaan?

MIKKO. Anna Liisa, sinä laitit hänet nyt menemään, taikka tästä tulee toinen kurssi.

JOHANNES. Oletko sinä hulluna, mies?

MIKKO. Kuulitkos, mitä minä sanoin?

ANNA LIISA. Tee hänelle mieliksi, Johannes. Mene vähäksi aikaa toiseen tupaan.

JOHANNES. En ymmärrä sinua. Eikö minun pitänyt olla täällä sinulle tukena?

ANNA LIISA. Ei, enhän minä sitä tarkoittanut.

JOHANNES. Vaan mitä sitten?

ANNA LIISA. Muuta se oli. Selitämmähän joskus toiste.

MIKKO. No, kuinka käy? Suoriutuuko hän täältä hyvällä, vai--?

JOHANNES. Ei, tämä menee tosiaan liian pitkälle.

ANNA LIISA. Mene, hyvä mies, mene!

JOHANNES. Sinä yhdyt häneen ja ajat minut pois?

ANNA LIISA. Enhän minä aja--pyydän vaan.

JOHANNES. Yhdentekevä. Sinä kumminkin tahdot jäädä hänen kanssaan kahdenkesken. Ja sitä minä suuresti ihmettelen.

ANNA LIISA. Menisit vähäksi aikaa vaan. Että hän saa sanoa sanottavansa Eikö niin, Mikko? Vähäksi aikaa--tyydythän siihen?

MIKKO. Viipyköön vaan yksin tein.

JOHANNES. Minä en lähde.

MIKKO. Etkö lähde?

JOHANNES. En.

ANNA LIISA. Johannes--!

JOHANNES. Elä pyydäkään. Minä en lähde. En hievahda paikaltani. Mikolla ei ole sinulle semmoista puhuttavaa, jota en minä voisi kuulla.

ANNA LIISA. Heitä toiseen kertaan, Mikko. Ensi viikoksi--onhan silloinkin vielä päiviä.

JOHANNES. Sinäkö estelet häntä puhumasta asiataan minun kuullen? En totta totisesti kohta tiedä, mitä tästä pitää ajatteleman.

ANNA LIISA. Ei--enhän minä estä--. Arvelin vaan, ettei sillä niin kiirettä olisi. Malta mieltäsi, Mikko, jätä tuonnemmaksi.

MIKKO. Ei sitä jätetä tuonnemmaksi. Minä tahdon selvyyttä aivan tänä päivänä, tällä hetkellä.

JOHANNES. Selvyyttä mistä?

MIKKO. Siitä, onko tyttö sinun vai minun?

JOHANNES. Kuka tyttö?

MIKKO. Anna Liisa, tietysti. Ei suinkaan tässä nyt muista ole puhetta.

JOHANNES. Se sinulla mahtanee olla selvillä kysymättäkin.

ANNA LIISA. Elköö riidelkö! Voi, elköö riidelkö!

MIKKO. Ratkaise, kummalleko meistä tahdot kuulua?

JOHANNES. Sen hän jo on tehnyt. Mene kirkkoon huomenna, niin saat kuulla.

MIKKO. Seuraukset tiedät. Ratkaise!

ANNA LIISA. Hyvä Jumala!

JOHANNES. Voithan sen hänelle sanoa, koska hän välttämättä niin tahtoo.

ANNA LIISA. Elköö kiusatko minua. Jättäkää minut rauhaan.

JOHANNES. Oma syysi. Olisit antanut minun tehdä mieleni mukaan, niin aikoja sitten olisin ajanut tuon miehen ulos.

MIKKO. Ohoh? Sinäkö olisit ajanut minut ulos? Sinä, kiisken poika? Jopa sinä sitten mies olisitkin.

JOHANNES. Nyt herkiä, taikka minä sinulle näytän.

ANNA LIISA. Elköö, hyvä miehet, elköö! Johannes, sinä lupasit--!

MIKKO. Tule koettamaan, jos uskallat. Minä sinut nutistan yhdellä kertaa--ja sen teen oikein suurella halulla.

ANNA LIISA. Ei tappelua, ei, ei! Johannes, Mikko! (Hevonen pysähtyy portaiden eteen, ääniä ja askeleita kuuluu ulkoa.) Kuulkaa--Jumalan kiitos, isä tulee. (Kortesuo, Riikka ja Pirkko tulevat kantaen juomatavaraa, sokuritoppia ynnä muuta. Pirkko hinaa selässään suurta jauhopussia, jonka laskea tössähyttää penkille.)

PIRKKO. Ahhah! sanoi akka, kun hautaan laskettiin.

KORTESUO. Täällä sitä tuodaan muonaa huomiseksi.

PIRKKO. Ja vieläpä häiksi asti. Näetkös, Anna Liisa, näin paljon vehnä jauhoja? Syntyä sinun leipoa niistä suuria rinkiä ja jos mitä.

RIIKKA. Se meidän olisi pitänyt tehdä jo kuuliaisiakin varten. Nyt meni vakaiset rahat leipuriin.

KORTESUO. Luuletkos, että ne vehnä jauhot sitten ilmaiseksi tulevat?-- Pitäisi kait näiden riittämän, vai mitä arvelette, miehet? Näiden juomain, tarkoitan? Eipähän sitä nykyaikana enää ryypittäne niinkuin ennen.

RIIKKA. Raittiuskestithän nuo kuuluvat olevan muodissa. Ei tarjota väkijuomia minkäänlaisia.

KORTESUO. Olkoot vaan. Viis' niistä kaikista uusista muodeista. Meillä on ja meillä tarjotaan. Muutamia ryyppejä ainakin, että vieraat tulevat iloiselle tuulelle. Pikkuinen humala ei se haittaa.

PIRKKO. Isä, saankos minä nyt riisua hevosen ja viedä hakaan?

KORTESUO. Saat.

PIRKKO. Ja saanko ajaa ensin hevosen selässä pikkusen maantiellä?

KORTESUO. No saat, koska mielesi tekee.

PIRKKO (kirkasee ja hyppii ilosta). Ai, ai, kuinka hauskaa! Nyt katsokaa ikkunasta kaikki, kun minä annan ruunan mennä täyttä laukkaa. (Juoksee

ulos.)

RIIKKA. Et olisi antanut. Hän ei tasaannu ikinä tällä tavoin.

KORTESUO. No, tämän kerran jos hän nyt saakin vielä!

RIIKKA. Mikähän siitä työstä lopulta paneksen? Ihmistä hänestä vaan ei tule milloinkaan maailmassa.

KORTESUO. No, miehet, mitäs te niin totisen näköisiä olette? Ettehän vaan liene täällä kinailleet taaskin?

ANNA LIISA. Kuinkas sitten! Jumalan onni, että tulitte kotiin, isä. Ei tiedä, mitä täällä muuten olisi tapahtunutkaan.

RIIKKA. Ettäkö yritti jo tappelu tulla?

ANNA LIISA. Ei paljonkaan puuttunut. Minä täällä jo olin pahemmassa kuin pulassa heidän kanssaan. Niin,--ettekös ole nyt vähän hämillänne molemmat koko jutusta?

KORTESUO. Vai tappelua hieroitte? Jopa te nyt vallan! Järkevät miehet.

ANNA LIISA. Kuuletteko, mitä isäkin sanoo. Järkevät miehet eivät sillä tavoin menettele. Ja olettehan te järkeviä molemmat, ettekä mitään tappelupukaria, eikös niin?

RIIKKA: Mistä ihmeeltä teille on tullut tuo viha väliin? Neljä vuotta on Mikko ollut seutuvilta poissa--jos jotain vanhaa rettelöä on ollutkin, niin johan sen olisi pitänyt unohtua.

MIKKO. Ei se mitään vanhaa vihaa ole, nyt se vasta on syntynyt.

KORTESUO. Vanhaa tai uutta, niin sopikaa pois. Suuttukaa ja leppykää, elkääkä antako auringon laskea vihanne yli, sanoo apostoli Paavali.

JOHANNES. Minä puolestani en riitaa halua.

KORTESUO. Mikosta se lähtee, minä arvaan. Kuulepas, veli hopea, sinussa taitaa olla vähän äitisi luontoa. Suo anteeksi, mutta minä tunnustan suoraan, että sitä eukkoa minä en koskaan ole oikein kärsinyt. Siellä hän muuten taaskin näkyi seisoskelevan kartanolla.

MIKKO. Mitä pahaa hän teille on tehnyt, kosk'ette voi häntä kärsiä?

KORTESUO. Ei mitään pahaa, eipä siltä, ei mitään pahaa.

MIKKO. Mutta hyvää.--Niin juuri, hyvää hän teille on tehnyt, mutta siitä te ette edes tiedäkään.

KORTESUO. Enpä tosiaan tiedä, että hyvääkään.

MIKKO. Tahdotteko kuulla, niin kerron.

ANNA LIISA. Mikko--tiedätkös että täällä huomenna tanssitaankin? Vieläkö osaat? Sinähän ennen olit siinä niin mainio. Me molemmat--meidän täytyy koetella, käykö meiltä yhtä hyvin kuin silloin.

MIKKO. Sinä tahdot--? Ymmärrätkö sinua oikein--?

ANNA LIISA. Niin--minä tahdon tanssia sinun kanssasi huomenna.

JOHANNES. Kuinka, Anna Liisa? Äskeisen kahakan jälkeen sinä tuommoisia ehdottelet? Sitä en olisi uskonut.

ANNA LIISA. Nehän jo sovittiin, ne äskeiset kahakat. Sovittiin ja unhotettiin. Eikös niin, Mikko? Eihän me nyt enää riidellä? Hyviä ystäviä ollaan taas.

MIKKO. Niin sinäkö ja minä?

JOHANNES. Teillä ei ole mitään tekemistä toistenne kanssa. Ei tarvitse olla vihassa--eikä ystävydessä liioin.

ANNA LIISA. Ei, ei! Sovinnossa minä vaan tarkoitinkin. Sovinnossa, niinkuin vanhat tutut ainakin. Ethän sinä sitä paheksu, Johannes? Vai kuinka?

MIKKO. Sinä koetat mielistellä meitä molempia? Sillä et pitkälle pääse. Toista taikka toista--mutta ei molempia.

JOHANNES. Pysy erilläsi hänestä, Anna Liisa, se on parasta.

ANNA LIISA. Huomenna vähän pyörähyttelen hänen kanssaan. Ei se ole sen vaarallisempaa. Hän lupaa sitten olla ihmisiksi koko illan.

MIKKO. Ahaa--minä huomaan! Se oli vaan koukku. Kas, kuinka osasi olla viisas. Mutta narraa sinä muita, elä minua. En ole minä niitä miehiä, joita nenästä vedetään. Ja tästä muuten teen nyt lopun. Ei auta muu kuin suora puhe.

ANNA LIISA. Mikko, ei vielä! Ei vielä--ylihuomenna vasta!

MIKKO. Sitä ei jätetä ylihuomiseen. Nyt se on tapahtuva.

ANNA LIISA. Mikko!

JOHANNES. Mikä sinun on, Anna Liisa? Mitä sinä pelkää?

ANNA LIISA. En mitään--en mitään. Ole minulle tukena, Johannes. Nyt se tulee--

KORTESUO. Minä en tästä, perhana ollen, ymmärrä, en hölyn pölyä. Mistä sinä teet lopun? Ja mistä sinä puhut suoraan? Onko jotain salattu minulta, niin ilmoita, ja ilmoita heti.

ANNA LIISA. Elä anna hänen puhua, Johannes, elä anna hänen puhua. Koeta tukkia hänen suunsa.

JOHANNES. Mitä varten--? Selitä!

MIKKO. Asian laita on semmoinen, isäntä, että Anna Liisa oli minun morsiameni noin neljä vuotta sitten. Minä tulín häntä nyt hakemaan. Mutta tuo tuolla on sillä aikaa sotkenut meidän välimme.

KORTESUO. Anna Liisa sinun morsiameni? Sen sinä valehtelet.

RIIKKA. Herra tule ja siunaa! Kaikkea minun pitää kuullakin. Anna Liisa,

joka silloin oli vasta viidentoista vanha. Elä usko, Johannes, semmoisia. Ei ne ole kuin joutavia lörpötyksiä. Minä takaan, ettei niissä ole mitään perää. Sen olisi kyllä huomanneet muutkin, jos heidän välillään jotain sentapaista olisi ollut.

MIKKO. Ettepä huomanneet. Me osasimme sen niin hyvin peittää, ettei ollut kellään ei aavistustakaan.

KORTESUO. Herkiä, Mikko, hyvällä, taikka minä suutun. Minunko tyttäreni olisi ollut salaisissa suhteissa rengin kanssa? Hyi, häpeä! Häpeä semmoisia valheita levitellessäsi. Ja olisi se sitten jostakusta muusta tyttöhäiläkästä. Mutta Anna Liisasta, jonka kaikki ihmiset tietävät ja tuntevat vakavimmaksi ja siivoimmaksi tytöksi koko tällä paikkakunnalla. Että sinä ilkiätkin! Häpeä vähän, sanon vielä kerran.

MIKKO. Kysykää Anna Liisalta, olenko puhunut totta vai valhetta.

RIIKKA. Etkö sinä saa suutasi auki, tyttö? Tuolla tavalla annat itseäsi herjata.

KORTESUO. Puolusta itseäsi, Anna Liisa.

JOHANNES. Sano, että hän valehtelee, ja minä uskon sinua.

ANNA LIISA. Voi, hyvä Jumala!

JOHANNES. Rohkeutta vaan. Elä pelkää, ei sinulla ole tässä mitään hätää. Luota meihin.

KORTESUO. Ihme paikka! Vastaahan toki! Kenen morsian olet, Johanneksenko vai hänen tuolla?

ANNA LIISA. Johanneksen. En ole koskaan pitänyt kenestäkään muusta. Silloin olin vaan lapsi--ymmärtämätön lapsi--vasta viisitoistavuotias.

RIIKKA. Siinä sen nyt kuulette.

ANNA LIISA. Elä hylkää minua, Johannes. Voi, elä hylkää!

JOHANNES. Ole rauhassa, kun sinulla ei ole mitään omallatunnollasi.

KORTESUO. Minä otin sinut vastaan täällä, Mikko, niinkuin vanhan tuttavain ainakin, ja entisen palvelijan. Mutta tänlaisia juonia kun rupeat pitämään, täytyy minun kieltää sinulta taloni. Sillä minä en niitä siedä semmoisia.

MIKKO. Anna Liisa--jatkatko sinä, vai onko minun vuoroni puhua? Vielä voit antaa asialle toisen käänteen, jos tahdot. Se on omassa vallassasi.

RIIKKA. Mitä, herran nimessä, ne tarkoittavat nuo uhkaukset? Et suinkaan sinä häntä väkisen saa, sen mahtanet toki käsittää.

MIKKO. Minä en luovu Anna Liisasta. Minä en anna häntä toiselle, sillä hän on niin hyvä kuin minun vaimoni--jos kohta ei olekaan vielä papin edessä seisottu.

JOHANNES. Hänen vaimonsa? Anna Liisa onko se totta? Sano pian!

RIIKKA. Sinä hävytön mies!

KORTESUO. Ota takaisin nuo sanat heti paikalla. Taikka tässä ei kunnian kukko laula. Ota takaisin nuo sanat, kuuletko sinä? Ja sitten polvillesi! Maahan tuohon pyytämään anteeksi, Anna Liisalta ensin, sitten meiltä.--muuten--muuten--

MIKKO. Joko nyt taivut, Anna Liisa? Vai ilmoitanko kaikki?

ANNA LIISA. Peto! Tapa minut yksin tein!

MIKKO. Eikö vieläkään? Niinkö sinulla on kova luonto? Sitten ei auta muu kuin lyödä viimeinen valtti pöytään. Mutta syytäkin itseäsi! (Menee ovelle.)

ANNA LIISA. Mitä aiot--?

MIKKO (aukaisee oven, huutaa ulos). Äiti--sisään!

RIIKKA. Hussoko? Häntä täällä vielä tarvittiin! Kuuluttaa ympäri kylän kaikki, mitä tapahtuu, ja lisää kanssa.

ANNA LIISA. Nyt se on lopussa, Johannes.

JOHANNES. Mikä on lopussa?

ANNA LIISA. Kaikki, kaikki!

JOHANNES. Sinä et vastannut minulle. Oliko totta, mitä hän äsken sanoi?

ANNA LIISA. Voi, että maa minut nielisi!

JOHANNES. Anna Liisa.--vastaa, taikka minä tulen hulluksi.

MIKKO. Sisään, sisään!

HUSSO. Tulenhan minä, kun joudun. Joko täällä sitten ollaan selvillä?

MIKKO. Ei vielä. Mutta kohta. Saatte kertoa nyt, mitä tiedätte.

HUSSO. Siihenkö sitä tultiin kumminkin? Enkö minä jo sanonut. Ei se anna hevillä perään.

KORTESUO. Hussolla ei minun tietääkseni ole täällä mitään tekemistä. Ja minä puolestani näkisin kernaammin, että hän menisi tiehensä.

HUSSO. Siinä nyt kuulit, Mikko. Näin he meitä kohtelevat. Näin he ovat minua koko ajan kohdelleet. Ei sisään käsketä, ei istumaan pyydetä. Semmoinen on kiitos siitä, että olen heidän tyttärensä pelastanut häpeästä ja kuritushuoneesta.

RIIKKA. Hyvä Jumala--ovatko he menettäneet järkensä, nuo molemmat!

KORTESUO. Punnitse sanojasi, eukko. Tämä juttu ei lopu tähän, sen lupaan.

RIIKKA. He ovat panneet tuumansa tukkoon, äiti ja poika! No, ei kiitetä! Antaapas olla, mitä tästä vielä tulee.

KORTESUO. Tämä juttu ei lopu tähän. Minä vedän heidät edesvastaukseen!

HUSSO. Vie oikeuteen, jos uskallat! Minä pysyn puheessani. Sanon siellä niinkuin täälläkin, että Hämeenlinnassa istuisi tyttösi huomenna tänäpäivänä ilman minua, niin totta kuin minä tässä seison. Minua juuri,--minua, eukkopahaa, hän saa kiittää siitä, että on vapaalla jalalla. Ja millä hän on minulle sen palkinnut? Ei millään.--ei kerrassa millään. Joskus on jonkun vaaterepaleen antanut, siinä kaikki. Uskokaa jos tahdotte, mutta niin on asiat!

KORTESUO. Sinä olet pelotellut häntä tuolla konnan koukulla ja kiskonut häneltä lahjoja? Hyvä että tuli tiedokseni--

HUSSO. Jonkun vaaterepaleen, niinkuin sanoin, ei mitään muuta. Ja näin kauvan, neljä vuotta, minä yhtäkaikki olen pitänyt sitä salassa, en henkeä ole vetänyt koko jutusta yhdellekään ihmiselle. Anna Liisa on saanut käydä kunniallisesta talontyttäreestä, eikä hän ole tietävinäänkään, vaikka lapsi, jonka hän hengiltä otti, makaa kuusen alla metsässä, vähän matkaa täältä.

RIIKKA. Tuommoisia hän uskaltaa sanoa meille vasten silmiä!--Ajakaa hänet ulos, miehet. Tartukaa käsikynkistä kiinni ja viekää pellolle mokoma heittiö.

MIKKO. Ei, niin kauvan kuin minä olen tässä.

HUSSO. Ajakaahan minut vaan ulos, ajakaahan! Silloin menen suoraa päätä vallesmanniin ja ilmoitan hänelle paikan. Kaivettakoon ruumis ylös, niin nähdään, olenko valehdellut.

RIIKKA. Jos sieltä lapsen ruumis löytyykin, niin on se jonkun muun, ei Anna Liisan.

HUSSO. Siitä vallesmanni ja korkea oikeus kyllä ottaa selvän, ellei Anna Liisa hyvällä tunnusta. Mutta eipä hän kykene tässäkään väittämään vastaan. Siinä seisoo vaan kuin tuomittu. Niin, olisit uskonut minua ja pysynyt kiinni Mikossa, ettet olisi ruvennut riiailemaan toisten kanssa, niin et olisi tähän pulaan joutunut. Ei milloinkaan maailmassa olisi mitään tullut ilmi.

JOHANNES. Sinä kuulet, mistä he sinua syyttävät, etkä virka sanaakaan. Eihän siinä ole mitään perää--ei pienintä alkuakaan, eihän ole?

MIKKO. Nyt tiedätte, kuinka asian laita on. Antakaa Anna Liisa suosiolla minulle, isäntä. Ei siinä muu tule neuvoksi kumminkaan. Silloin kaikki vielä voi kääntyä hyvin päin.

ANNA LIISA. Hänelle? Ei ikinä! Ennen vaikka mitä--

RIIKKA. Mitä sinä sanoit, Anna Liisa? Puhu kovempaa, että muutkin kuulevat. Elä pelkää, lapsikulta, elä ensinkään pelkää. Ei noita valheita hullukaan usko.

KORTESUO. Sinä olet viaton, Anna Liisa, minä tiedän, että sinä olet viaton. Tahdon vaan kuulla sen omasta suustasi, ennenkuin toimitan heille ansaitun rangaistuksen. Sinä olet aivan viaton, eikö niin?

JOHANNES. Vastaa, Jumalan tähden, vastaa!

RIIKKA. Mitä tuota kysyykään. Kiusaatte häntä vaan suotta.

Puolipyörryksissä on raukka muutenkin, näettehän sen.

KORTESUO. Vaiti, ja anna minun puhua. Rohkaise mieltäsi, Anna Liisa, ei saa noin hämmentyä. Tulet sinä vielä oikeuden edessäkin vastaamaan puolestasi, saatikka nyt tässä.

ANNA LIISA. Voi, armollinen Jumala!

KORTESUO. Onhan se pelkkää valhetta kaikkityyni, alusta loppuun? Sano vaan: on, en sinulta sen pitempiä selityksiä pyydä.

RIIKKA. Hyvä, rakas lapsi, etkö sinä kuule, mitä isä pyytää. »On valhetta»--ne sanat kun vaan saisit esille.

JOHANNES (raskaasti). Hän ei saa niitä sanotuksi!

KORTESUO. Anna Liisa, mitä tämä on? Etkö kuule, vai etkö tajua?

ANNA LIISA. Isä--anteeksi, isä!

KORTESUO. Sinua ei syyttömästi tuomita, ole ihan huoleti. Ja edesvastaukseen he tulevat.

ANNA LIISA (vaipua polvilleen). Äiti--isä--Johannes, armahtakaa!

KORTESUO. Armahtakaa? Mitä armahtakaa? Jos sinä kerran olet syytön, niin.--(vaipuu vavisten penkille), mitäs minä ajattelinkaan sanoa? Riikka--onhan hän syytön?

RIIKKA. Herra Jumala--elä sitä epäile!

KORTESUO. Tule tänne, lapseni, tänne! Elä ole siellä maassa. Ei se ole sinun paikkasi. Et sinä ole semmoisia tehnyt. Meidän, vanhempiesi silmien alla sinä olet elänyt. Tule tänne, tule! Elä pelkää noita. Minä ajan heidät pois. (Nousee). Valehtelijat, roistot, ulos! Tuolla ovi, ulos molemmat!

ANNA LIISA. Isä, isä--antakaa heidän olla. Ei he ole valehdelleet. Se on kaikki totta.

KORTESUO. Totta? Mikä?

ANNA LIISA. Kaikki on totta, mitä he tässä ovat kertoneet.

RIIKKA. Sekinkö, että--että olet tappanut lapsesi?

ANNA LIISA. Niin, niin! Sekin on totta. Tehkää minulle nyt mitä tahdotte.

RIIKKA. Herra hyvästi siunaa ja varjele.

JOHANNES. Sinä? Sinä, Anna Liisa?

KORTESUO. Kuinka hän sanoi? Minä varmaan olen sekaisin päästäni. Mitä hän puhui? Sanoiko, että on--että hän on murhannut lapsensa?

ANNA LIISA. Isä--! kuulkaa minua, isä--

KORTESUO. Murhannut lapsensa?--Murhannut! Ja kaikki nämä vuodet

teeskennellyt edessäni. Pettänyt minut, pettänyt meidät kaikki!
Käärme! (Hapuilee kirvestä penkiltä.)

ANNA LIISA. Äiti--äiti!

KORTESUO. Käärme, minä tapan sinut!

RIIKKA. Isä--! Jumalan tähden, miehet, auttakaa!

MIKKO. No noh! Hillitkääpä mieltänne, isäntä! Kirves tänne!

KORTESUO. Minä tapan sinutkin. Molemmat minä tapan.

RIIKKA (tarttuu Anna Liisaan). Pois, onneton, pois, siksi kuin hänen vihansa lauhtuu. Pois, pois! (Vie hänet ulos.)

MIKKO (vääntää kirveen hänen käsistään ja viskaa sen lattiaan). Te ette tapa Anna Liisaa, ettekä minua liioin. Asia ei sillä parane.

(Kortesuo putoo penkille istumaan.)

JOHANNES. Ei parane enää millään. Kaikki on lopussa!

Esirippu alas.

KOLMAS NÄYTÖS.

(Sama tupa. Riikka seisoo ikkunassa oikeaan ja tähystelee ulos.)

RIIKKA. Niin istuu kuin kuvapatsas. Ei niin että kättä liikuttaisi.

KORTESUO (tulee sisään). Lähetin hakemaan sekä Johannesta että Mikkoa. Jotain selvyyttä tästä pitää tuleman, illalla kun jäi kaikki kesken.

RIIKKA. Anna Liisa vaan ei paikaltaan hievahda. Koko yön hän nyt on istunut tuolla rannalla yhtämittaa.

KORTESUO. Hae hänet sisään sieltä.

RIIKKA. Voi, kun olen käynyt houkuttelemassa monet kerrat, mutta enhän tuota saa tulemaan.

KORTESUO. Mitä hän sanoo?

RIIKKA. Ei mitään. Katsoa tuijottaa vaan eteensä silmät levällään eikä tajua, vaikka hänelle mitä puhelisi. Jotain hän siellä hautoo mielessään.

KORTESUO. Mitä se olisi?

RIIKKA. Kun ei vaan hyppäisi järveen lopulta. Sitä tässä olen seisonut ja vahtinut kaiken aikaa eilisestä saakka, niin etten ole silmiäni ummistanut.

KORTESUO. Se se vielä puuttuisi! Itsemurhan kun tekisi onneton, kaiken

muun hyvän lisäksi.

RIIKKA. Sinäkin hänet säikytit niin pahasti illalla. Miltähän sinusta tuntuu, jos tyttö raukka vielä menee sekaisin päästään.

KORTESUO. Kas niin! Minunko syykseni se nyt käännetään kaikki?

RIIKKA. Eipä niin sinunkaan syyksesi. Mutta olisit sinä saanut häntä hiukan ihmisiksi kohdella yhtäkaikki. Oma lapsesi hän kumminkin on.

KORTESUO. Sen vuoksihan minun juuri tulee häntä kurittaa. Mitä välittäisin minä hänen rikoksestaan, jos hän olisi ventovieras? Mitä jo vaan!

RIIKKA. On hän, poloinen, mahtanut kärsiä tarpeeksi asti näinä vuosina. Ei siinä sinun kuritustasi enää kaivata.

KORTESUO. Hänkö kärsiä? Kyllä kai! Olisiko hän silloin sitä niin salannut ja peitellyt? Ja niin teeskennellyt? Saakeli soikoon, kun sitä ajattelen--!

RIIKKA. Sinä et, ukko parka, niitä asioita ymmärrä.

KORTESUO. Ymmärrätkö sinä muka sitten paremmin? Sano!

RIIKKA. Luulenpa melkein.

KORTESUO. Sinä ehkä tiesit asiasta? Hän varmaankin oli sinulle kertonut? Minua vaan vedettiin nenästä yksissä tuumin. Tunnustapa--tunnusta heti--taikka minä--!

RIIKKA. No niin! Alahan nyt pauhata taas. Niinkuin ei tässä olisi ikävää mieltä yltäkyllin jo muutenkin.

KORTESUO. Etkös tiennyt siitä? Sano!

RIIKKA. Enkä tiennyt, kah! En tiennyt enempää kuin sinäkään. Eläkä tuossa nyt intoile turhanpäin.

KORTESUO. Mutta äitinä sinun olisi pitänyt tietää, millä jäljillä tyttäresi on.

RIIKKA. Mistäpä minä osasin semmoista ajatellakaan.

KORTESUO. Huomaahan sitä, kun kerran on silmät päässä.

RIIKKA. Etpä tuota huomannut sinäkään. Yhden verran hän oli sinun nähtävissäsi kuin minunkin.

KORTESUO. Mutta sinun asiasi oli pitää huolta työstä eikä minun. Ymmärrätkös?

RIIKKA. Ymmärrän, ymmärrän! Ja lopeta nyt, hyvä ihminen. Ellet herkiä kiukkuilemasta, niin ei tule parempaa selvyyttä nyt kuin eilenkään, sen minä sanon. Suotta vaan laitoit hakemaan Johannesta ja Mikkoa.

KORTESUO. Kuka tässä kiukkuilee, sinä vai minä?

RIIKKA. Ei riidellä. Asia ei sillä parane kumminkaan.

KORTESUO. Millä se sitten paranee? Jos tiedät, niin sano.

RIIKKA. Vaiti nyt! Täällä tulee Johannes.

JOHANNES (tulee). Mitäs tänne kuuluu?

RIIKKA. Huonoa vaan, mitäs muuta. Ukko tuossa riitelee, ja Anna Liisa--(pyyhkii kyyneleitään) taitaa olla ihan mennyttä kalua.

JOHANNES. Hän näkyi istuvan rannalla. Ei älynnyt minua, vaikka kuljin siitä ohitse.

RIIKKA. Eihän se, poloinen, näe eikä kuule enää mitään. (Itkee ja tähystelee ulos.)

KORTESUO. Kuinkas nyt teemme, Johannes? Sinä, tietystikin, tahdot purkaa Anna Liisan kanssa?

JOHANNES (painuneella mielellä). Eihän siinä ole muu edessä. Hän ei ole se ihminen, jona häntä pidin.

KORTESUO. Niin, niin! Hän tekeytyi toiseksi, kuin mitä hän oli. Petti meidät kaikki.

JOHANNES. Senpä vuoksi juuri--senpä vuoksi tämä isku oli niin kova kun uskoi hänen olevan parhaimman kaikista. Ja nyt yht'äkkiä tulee tietämään, että onkin ihan päinvastoin. Että hän on huonoin ja että pahin tyttöhäiläkkä on kuin enkeli hänen rinnallaan. Se se tahtoi viedä minulta aivan järjen eilen illalla. Enkä tiedä, olenko vieläkään täydessä tolkussani. Tuolla olen kävellyt metsässä kaiken yötä, pieksänyt puita ja pieksänyt maata, jos kuka olisi nähnyt, niin hulluksi varmaan olisi luullut.

KORTESUO. Onhan se koskenut sinuunkin, kyllä sen ymmärrän.--Vaikka--toiselta puolen mikäs sinulla sentään on hätänä. Pääsethän sinä hänestä erillesi, saat toisen ja paremman sijaan--

JOHANNES. En rupea minä niihin puuhiin enää tuon koomin. Tästä ensimmäisestä yrityksestä sain jo kylläni.

KORTESUO. Rupeat hyvinkin. Annahan olla kun vähän aikaa kuluu, että tämä alkaa haihtua mielestäsi.

JOHANNES. Ei se ikinä haihdu.

KORTESUO. Niin sinä nyt luulet, mutta kyllä minä tiedän. Ei, sanon vieläkin, ei sinulla ole hätää. Toista meidän, vanhuksien, jotka tähän saakka olemme eläneet rehellisinä ja kunniallisina ihmisinä, emmekä suinkaan ole kenellekään vääryyttä tehneet. Ja nyt loppuiällä saamme tämmöisen häpeän--arvaapas, miltä se tuntuu.

JOHANNES. Niin, mutta syyttömähän te olette, sen jokainen tietää, joka teidät tuntee.

KORTESUO. Syyttömät olemme, sen uskallan sanoa Jumalankin edessä. Emme me kumpikaan ole häntä semmoiseen opettaneet. Mutta mitä se auttaa. Maailma tuomitsee tapansa mukaan, ei se siihen katso.

JOHANNES. Mutta tarvitseeko maailman tätä tietää? Eihän se asiaa enää paranna kumminkaan.

RIIKKA. Voi, jospa sen saisikin vielä siihen painumaan. Että pelastuisi tuo onneton vankilasta edes.

JOHANNES. Minun kauttani ei mitään tule ilmi. Siihen saatte luottaa.

KORTESUO. Kiitos siitä lupauksesta! Minä tiedän, että sinä pidät sanasi.

RIIKKA. Mutta kuinkas tehdään tänäpäivänä?

KORTESUO. Niin, sitä vastenhan minä oikeastaan lähetin sinua hakemaan. Meidän pitäisi kait mennä estämään kuulutuksia?

JOHANNES. Emme me nyt jaksa, isäntä. Antaa kuuluttaa. Puretaan sitten jäljestäpäin kaikessa hiljaisuudessa.

RIIKKA. Entäs kun tänne tulee vieraita?

JOHANNES. Tulkoon. Emme ilmoita vielä mitään. Siitä vaan nousisi turhaa hölyä. Kyseltäisiin, ihmeteltäisiin--ja juoruttaisiin loppumattomiin.

KORTESUO. Ja mitäpä ihmiset sillä tiedolla tekevät. Ennättävät he sen kuulla sittenkin.

RIIKKA. Ehkei sentään niin pahasti käy kuin miltä ensin näytti. Koska nyt Johanneskin meitä näin auttaa.

KORTESUO. Kun tulisi se Mikko, että saisimme tuumata hänenkin kanssaan.

JOHANNES. Mikkoako odotatte? Sitten lähden minä pois.

KORTESUO. Elä lähde. Täytyyhän sinun olla täällä, kun vieraat tulevat, ettei mitään epäluuloa herää.

JOHANNES. Minä en siedä nähdä sitä miestä. Vihani rupeaa kiehumaan, kun vaan ajattelenkin häntä.

KORTESUO. Jospa nyt kumminkin tekisit meille sen hyvän työn, Johannes. Että yhden päivän vielä olisit saman katon alla hänen kanssaan.

JOHANNES. Ja kuuntelisin hänen ilkkumisiaan? Katselisin hänen voitonriemuaan? En, vaikka mikä olkoon! Elkää pyytäkökään.

RIIKKA. Olkaas nyt--! Hän nousi ylös--. Pian, pian--hän menee järvelle päin. Nyt olemme hukassa! (Juoksee ulos.)

JOHANNES. Anna Liisa--?

KORTESUO. Hän hukuttaa itsensä! Herra armahtakoon!--Voi.--jalkani hervahtuivat--(Tahtoisi rientää ulos, vaan ei kykene, hervahtaa alas polvilleen.)

JOHANNES. Elkää hätäilkö. Minä juoksen avuksi. (Juoksee ulos.)

KORTESUO. Juokse,--juokse kiiruusti! Ennättävätkö he? (Menee ikkunaan, pui nyrkkiä.) Anna Liisa! Koetapas! Veneellä hän aikoo päästä syvemmälle.--Juoskaa--ottakaa toinen vene!--No niin, niin! Hyvin käy,

Jumalan kiitos. (Mikko tulee.)

KORTESUO (yhä ikkunassa). Jumalan kiitos, he saivat hänet kiinni. Ei hätää enää! (Kääntyy.) Mikko, johan sinä olet täällä.

MIKKO. Te laitoitte minua hakemaan?

KORTESUO. Laitoinhan minä. Minä, näes, ajattelin kysyä sinulta, vieläkö pysyt eilisessä puheessasi? Että tahdot Anna Liisan vaimoksesi?

MIKKO. Tietysti. En suinkaan minä nyt tällä välin ole mieltäni muuttanut, kun sitä en kerran neljässä vuodessa ehtinyt tehdä.

KORTESUO. Niinpä sinä nyt saat hänet.

MIKKO. No, joko viimeinkin!

KORTESUO. Emme pane enää vastaan, ei Johannes enemmän kuin minäkään. Heti kun entinen kuulutus on purettu, saat mennä hänen kanssaan pappilaan. Koetetaan pitää koko tuo onneton juttu salassa edeskinpäin, jos mahdollista. Johanneskin lupasi olla siitä puhumatta.

MIKKO. Kas niin! No sittenhän on kaikki hyvin. Kävi juuri niinkuin minä sanoin. Olisitte vaan heti uskoneet minua, niin vähemmällä ikävällä olisi päästy. Mutta kaks' niistä. Pian ne unohtuvat, eikös niin?

KORTESUO. En luule, että unohtuvat. Hautaan tämä kolahdus minut vie, en minä tästä enää toinnu, sen saatte nähdä. Kuinka sitä tänlaisessa alituisessa pelossa jaksaisi elää?

MIKKO. Mitäs pelättävää teillä on? Johannes jos lörpöttelisikin, niin kuka uskoo semmoisia juttuja? Ja millä hän ne näyttää toteen? Ei hänen ole hyvä mennä niitä levittelemään. Selitetään, että hän vaan vihasta, kun Anna Liisa antoi rukkaset.

KORTESUO. Se tietopa kumminkin painaa. Enhän minä tästä puolin enää voi ihmisiä silmiin katsoa.

MIKKO. Joutavia! Tapahtunut, mik' on tapahtunut, mitä sillä mieltänsä rasittaa. Ei se mihinkään hyödytä.

KORTESUO. Kun pääsisi edes tämän päivän ohi.

MIKKO. Miksi juuri tämän päivän? Niin--heitähän kuulutetaan ja tänne on käsketty vieraita! (Viheltää.) Kuinkas siitä pulasta päästään?

KORTESUO. Ajateltiin, ettei virketä purkauksesta vielä mitään. Otetaan vieraat vastaan ja ollaan niinkuin ei mitään olisi tapahtunut. Päästäisiin sillä tavoin vähemmällä hälinällä.

MIKKO. Helkkaria! Sehän on kaikkian parasta! Me vietämme kihlajaisia, Anna Liisa ja minä, mutta sen pidämme omina tietoinamme. Emme henkeä vedä muille koko asiasta. Uskokoot he vaan olevansa kuuliaisissa ja pitäkööt Johannesta sulhasena. Tuusan jevlat! Syntyy heidän kanssaan kujeilla tänä iltana.

KORTESUO. Mitä kujeilla? Siihen tässä vielä olisi halua.--Tuoltapa ne tulevat. (Riikka ja Johannes tuovat Anna Liisaa väkisin sisään.)

ANNA LIISA. Antakaa minun olla! Antakaa--minä en tahdo tulla sisään.

RIIKKA. Sinun täytyy. Me emme jätä sinua enää sinne yksin.

ANNA LIISA. Miksi ette antanut minun mennä? Nyt olisin saanut hänet syliini. Hän oli siellä kaukana järvellä ja itki--itki aivan kuin silloinkin.

KORTESUO. Kuka oli järvellä? Kuka itki?

ANNA LIISA. Lapseni. Oma, pieni lapseni. Siellä hän itkee vielä nytkin. Päästäkää, antakaa minun mennä hänen luokseen.

RIIKKA. Hyvä lapsi--usko minua, ei hän siellä ollut. Heikkoudesta vaan tuli semmoinen kuva silmiisi, kun siellä syömättä olit valvonut koko yön. Harhanäky, ei muuta mitään.

ANNA LIISA. Minä näin hänet niin selvään, mutta hän katosi veden alle, kun te tulitte. Miksi ette antanut minun mennä? Mitä estitte minua?

RIIKKA. Kun sinä olisit heittäytynyt järveen, poloinen.

ANNA LIISA. Niin järveen, lapseni luokse järveen! Eikö minulle sitäkään iloa sallita! (Itkee hiljaa.)

KORTESUO. Tyttö, tyttö! Sen surunko meille vielä tekisit.

ANNA LIISA. Minä tahtoisin kuolla. Antakaa minun kuolla. Antakaa minun päästä sinne, missä lapsikin on.

RIIKKA. Ethän sinä lapsesi luokse pääsisi sillä tavalla.

KORTESUO. Heitä nuo tuommoiset tuumat pois mielestäsi, Anna Liisa. Täällä alkaa kaikki kääntyä hyvin päin. Ei sinun tarvitse pelätä enää mitään, ei vankeutta eikä muita. Saat olla ja elää ihan rauhassa.

MIKKO. Et sinä jouda kuolemaan, Anna Liisa. Hui, hai--et ensinkään kuolemaan. Nythän meille vasta elämä alkaakin. Sinulle ja minulle. Tokko sinä vielä tiedätkään, että meille tänään tulee kihlajaiset?

ANNA LIISA. Enkö olisi päässyt lapseni luokse? Mitä, äiti?

MIKKO. Et! Et varmaankaan.

ANNA LIISA. Mutta lepoon olisin kumminkin tullut. Siellä makaisin rauhassa järven pohjassa. Kaikki olisi lopussa. Kaikki tuskat ja vaivat. En tietäisi mitään enää.

RIIKKA. Entä minkälaiseen tilaan olisit joutunut tulevassa elämässä? Herra varjele--etkö sinä sitä ollenkaan ajattele, lapsi kulta?

ANNA LIISA. Niin tulevassako elämässä? En tiedä--. Mutta pois täältä. Pois, pois! Täällä olen tehnyt vaan syntiä. Olen häväissyt itseni ja muut. Eikä minulla ole täällä enää jalansijaa. Kaikki hylkäävät, kaikki vihaavat. Minä olen kuin kuivettunut oksa puussa, tai rikkaruoho pellossa. Ei minusta ole iloa eikä hyötyä kenellekään. Voi, äiti, voi että estitte minua hukkumasta. Nyt olisi kaikki ohi, ja te olisitte minusta päässeet.

KORTESUO. Elä, elä puhu semmoisia. Ei sinua kukaan vihaa. Ei tarvitse koko asiasta puhuakaan tuon koomin, kun vaan lupaat, ettet mene järveen etkä muulla tavalla lopeta itseäsi.

MIKKO. Ilon päiviä me vielä vietämme yhdessä, Anna Liisa,--semmoisia, ettei niitä monella olekaan. Minä kun vien sinut vihille ja pidän oikein hyvänä, niin takaan, että kuoleman halu mielestä pakenee.

ANNA LIISA. Ei se pakene. Äiti, päästäkää minut pois, päästäkää. En minä saata elää. Jos ihmiset antavatkin anteeksi, niin ei anna Jumala.

RIIKKA. Antaa! Ole varma siitä, että antaa. Vielähän sinä elät armon ajassa.

ANNA LIISA. Mitä hän sitten minulta vaatii? Olen itkenyt ja rukoillut, olen madellut hänen jalkojensa juuressa. Mutta yhtä ankara hän on vihassaan. Mitä pitää minun tehdä, että syntini poistettaisiin? Sanokaa, äiti!

RIIKKA. Rukoile, että Jumalan pyhä henki valaisee mieltäsi. En minä osaa sinua neuvoa, lapsi raukka.

ANNA LIISA (hiljaa ja harvaan; katsoo ylös päin). Jumalan pyhä henki?

KORTESUO. Se ei suinkaan káske sinua itsemurhaa tekemään.

ANNA LIISA. Ei, ei! Ei káskekään.--Äiti, nyt lankesi taivaan valo sieluuni! Nyt--tiedän, mitä minun tulee tehdä, että saan armoa ja anteeksiantamista.

RIIKKA. Jumalan kiitos! Hän rauhoittuu.

ANNA LIISA. Niin, Jumalalle kiitos ja kunnia. Ja kiitos teille, äiti ja Johannes, siitä, että estitte minua uudesta synnistä. Nyt tahdon elää: minä olen löytänyt Jumalan. Kuulen hänen äänensä sielussani.

KORTESUO. Kaikki hyvin! Ei tarvitse meidän pelätä enää. Mutta nyt sinä saat mennä aittaan pukeutumaan, Anna Liisa. Kirkonmeno loppuu tuossa paikassa ja silloin ovat vieraat täällä.

RIIKKA. Pane parhain juhlapuku päällesi.

ANNA LIISA. Kyllä, äiti! Parhaimman juhlapuvun otan ylleni! Voi, kuinka nyt elämä on autuasta. Ja näin äkkiä se muuttui! Tuli aivan kuin päivännousu idästä.

KORTESUO. Niin, niin! Mutta mene nyt, että ehdit valmiiksi.

MIKKO. Yksi sana, Anna Liisa, ennenkuin lähdet.--Ethän sinä minua enää vihaa, niinkuin eilen väitit?

ANNA LIISA. En. En sinua vihaa, Mikko. En sinua, enkä ketään.

MIKKO. Kuulittekos--? Mitä sanoin minä?

KORTESUO. Elä viivyttelä enää, Anna Liisa, vaan mene ja tule pian takaisin, juhlapuvussa ja iloisella mielellä.

ANNA LIISA. Niin tulenkin, isä. Juhlapuvussa ja iloisella mielellä.

Hyvästi siksi! (Menee.)

RIIKKA. Minäkin menen samalla ottamaan toiset vaatteet. (Menee.)

MIKKO. Hyvästi, hyvästi! Elä ole kauvan poissa.--Hän oli jo kuin toinen ihminen. Näittekö kuinka hänen silmänsä loistivat?

JOHANNES. Niin--ei häntä suinkaan enää suru painanut.

MIKKO. Ennenkuin päivä on lopussa, saan minä hänestä viimeisetkin huolet haihtumaan. Uskotteko sen?

JOHANNES (katkerasti). Paljon mahdollista. Eihän tässä enää tiedä, mitä odottaa.

MIKKO. Sinä, Johannes, taidat olla minulle vielä nyreissäsi eilisestä? Elä viitsi! Ei minullakaan enää ole mitään sinua vastaan, kun kerran sain omani takaisin. Mutta Anna Liisasta en olisi luopunut, en millään mahdollia.

JOHANNES. Sen kyllä osoitit!

MIKKO. Niin, niin! Te minut pakotitte menemään vähän liian pitkälle. Mutta ei se mitään. Annetaan niiden unehtua ja painua. Ollaan iloisia kaikin miehissä tänä iltana.

HUSSO (tulee sisään). Onko se totta, mitä Riikka suihkasi minulle korvaan sivumennessään?

MIKKO. Ettäkö täällä on sulhasia vaihdettu? Totta on.

HUSSO. No, herra tule ja puserra! Ettäkö sinä sitten tulet Kortesuon vävyksi? Siunaa ja varjele! Kuka olisi sitä uskonut ennen aikaan, kun piennä poikana sait juosta täällä palasta pyytämässä. Ja pellolle kyörättiin monet kerrat! Mutta nyt paisuukin kulkupojasta isäntä taloon. Siunaa ja varjele, mä vieläkin sanon! Että minun kumminkin piti tämä ilopäivä nähdä. Oikeinko nämä mielisuosiolla antoivat sinulle tyttärensä?

MIKKO. Oikein ne antoivat mielisuosiolla.

HUSSO. Vai niin! Vai mielisuosiolla antoivat. No, pitääpä minunkin kiittää. (Tulee Kortesuon luokse ja kättelee häntä.) Suurkiitosta, isäntä, kost' Jumala! Nyt saatte haukkua minua tästä puolin niin paljon kuin ikinä haluatte, en ole siitä millänikään. En virka en halaistua sanaa. Vähät minusta, iänlopusta, kunhan vaan pojalleni hyvin käy.

MIKKO. No, no, en minä anna äitiäkään pahoin kohdella.

KORTESUO. Enkä minä sitä teekään. Muistathan vaan, ett'et vielä hiisku tästä kenellekää mitään.

HUSSO. En hiisku, en. Mitä minä siitä ennen aikojaan. (Katselee Mikkoa loistavin silmin.) Mutta mahtaa se Mikkokin nyt olla mielissään! Herra tule ja puserra! Ja mitä se nyt sanoo Johannes?

JOHANNES. En mitään. Vapaaehtoisesti olen luopunut.

HUSSO. Vapaaehtoisesti? Vai vapaaehtoisesti! Tokkopa sentään niin

vapaaehtoisestikaan? En usko.

JOHANNES. Uskot tai et. Se on minulle se ja sama.

KORTESUO. Elkää alkako vaan riitaa, hyvät ihmiset.

HUSSO. Ei suinkaan, ei millään tavalla. Mitäpä se minua liikuttaakaan. Pääasia, että Mikko sai Anna Liisan. En huoli muusta mistään.

PIRKKO (tulee kirkkopuvussa, virsikirja kädessä). Terveisiä kirkosta! Nyt ne sieltä pudotettiin alas saarnastuolista että rumahti.

MIKKO. Vai oikein rumahti!

PIRKKO. Olisit ollut kuulemassa, Johannes. Kirkko oli, tiedättekös, täpösen täynnä väkeä, ja niin hiljaa olivat kaikki, kun näiden nimiä mainittiin, että olisi kuullut nuppineulan lattiaan kilahtavan.

MIKKO. Jo nyt lasket lipettä.

PIRKKO. Pidä sinä suusi kiinni! Mitä sinä aina sotket toisen puhetta.

MIKKO. No, no! jatka, jatka. Nuppineulan olisi kuullut lattiaan kilahtavan.

PIRKKO (kääntyy muihin). Tuntui niin somalta, minun oikein sydämeni pamppaili, kun pappi luki, että: »nuorimies, talollinen Johannes Kivimaa ja talontytär, siveä, nuori neiti»--siveä nuori neiti, se joltakin kuuluu, se.

MIKKO. Kukas nyt keskeytti.

PIRKKO. Vaiti, sinä! Minä en puhu sinulle, minä puhun muille.--Niin; »siveä nuori neiti Anna Liisa Kortesus, joiden aijottu avioliitto nyt ensi kerran kuulutetaan».

MIKKO. Anna Liisaako siellä kuulutettiin? Kun minä luulin koko ajan että Pirkkoa.

PIRKKO (pyörähtää Mikkoa kohti kädet selän takana, irvistää ja matkii).
Äjäijäijäijä--

KORTESUO. Pirkko, sinä--!

PIRKKO. Mitäs hän on niin ilkeä, mokoma.

MIKKO.(nauraen). Sitä on tyttöä!

PIRKKO. Missä äiti ja Anna Liisa? Kun eivät olekaan koristelleet tupaa eivätkä panneet seppeleitä ylös. Tuolla näkyivät olevan kaikki porstuan nurkassa, ja minä kun niitä niin uskoa laitoin viime yötä.

KORTESUO. Ennätät sinä ne vielä saada seinille, kun pidät kiirettä.

PIRKKO. Menkää sitten pois täältä joka kynsi, eikä saa tulla sisään, ennenkuin käsketään.

HUSSO. Saanhan minä jäädä tänne avuksi?

PIRKKO. No, te jos jäätte. Mutta muut kaikki pois, ja väleen!

KORTESUO. Mennään minun kammariini siksi aikaa.

MIKKO. Elähän huoli, Pirkko, minä sinulle vielä näytän!

(Johannes, Mikko ja Kortesus menevät.)

PIRKKO. Näytät sinä! Minkähän tuota näytät?--Nyt sukkelasti, Husso. Nostetaan seppeleet sisään. (Kantavat porstuasta viheriöitä köynnöksiä, puita ynnä muita koristeita sisään.)

PIRKKO (kipuaa ylös penkille). Ojentakaa minulle köynnöksiä te, minä asetan niitä tänne ylös.

HUSSO. Kyllä.--Sinä taidat olla kovin mielissäsi tästä Anna Liisan naimisesta, Pirkko?

PIRKKO. Tiettyä se. Niin iloinen kuin--kuin--kolmentuhannen markan hevonen.

HUSSO. Hei, hei! Sitten sinä mahdat pitää kovasti tulevasta langostasi?

PIRKKO. Niinkö Johanneksesta? Kuinkas muuten. Toista niin hyvää miestä ei ole koko maailmassa.

HUSSO. Et sinä ehkä antaisikaan Anna Liisaa kenellekään muulle?

PIRKKO. En. En totta totisesti antaisi häntä kenellekään muulle pait Johannekselle.

HUSSO. Et Mikollekaan?

PIRKKO. Mikolle? Pyh! Hänelle nyt kaikkian vähimmän.

HUSSO. Minkätähden hänelle kaikkian vähimmän?

PIRKKO. Minkäkötähden?--Kaikkea te kysytte. Ymmärtäähän nyt tuon.

HUSSO. Kunko Mikolla ei ole taloa?

PIRKKO. Minä vähättelen talosta!

HUSSO. Mikäs hänellä sitten on vikana?

PIRKKO. Sekin on vikana, jos tietää tahdotte, ettei Anna Liisa voi häntä kärsiä.

HUSSO. Ooho? Niinkö on hullusti, ettei Anna Liisa voikaan kärsiä Mikkoa?

PIRKKO. Niin se on.--Mikä teitä naurattaa?

HUSSO. Ilman minä tässä vaan aikojani.--Voi sun, taivaan tapernaakkeli! Onpa tämä sentään hauska juttu.

PIRKKO. Mikä niin? Sanokaa minullekin.

HUSSO. Mitähän sinä virkkaisit, jos Anna Liisa vielä purkaisi Johanneksen kanssa ja menisi Mikolle?

PIRKKO. Eikää vouhkiko tyhjää, vanha ihminen.

HUSSO. Mikkopa on paljon pulskempi mies kuin Johannes.

PIRKKO. Menkää suolle!

HUSSO. Etteikö ole sitten?

PIRKKO. Menkää suolle, minä sanon!

HUSSO. Eikä se Anna Liisa ole niinkään hanakkata Johannekselle menemään. Hyvin kuuluu olleen ikävällä mielellä kaiket aamua, vaikka onkin kuuliaispäivä.

PIRKKO. Nyt, jos ette vaikene, niin ajan teidät pellolle.

HUSSO. So, so! Olepas hiljaa. Vieraita ajaa pihaan. (Asettuu keskelle ikkunaa, nojautuu molemmin käsin ikkunalautaan.) Monta monituista hevosta, Ristolan, Heimosen, Katajamäen--

PIRKKO. Ja ketä muita? (Viskaa Husson syrjään.) Pois tieltä, että minäkin näen. Siellähän on--hei, kaikki viis minun hevostani--siellähän on jo pelimannit ja muut! (Juoksee ovelle.)

(Heimosen ja Ristolan emännät, Katajamäen isäntä, Kortesus, Mikko, Johannes ja Riikka tulevat sisään, heitä seuraa paljon muita vieraita, nuoria sekä, vanhoja, ynnä pelimanni viulua soittaen.)

RIIKKA, Astukaa peremmälle, tehkää niin hyvin!

RISTOLAN EMÄNTÄ. Siinähän se on Pirkkokin. Hyvää päivää. Pitkäksipä sinä olet venynyt sitten kun sinut viimeksi näin.

PIRKKO. Alkaahan minussa mittaa olla.

HEIMOSSEN EMÄNTÄ. No, ei vaan. Kohta täysikasvanut. Kun Anna Liisa viedään, niin alkavat sulhaset käydä toisen tyttären luona.

MIKKO. Sittenkö vasta? Minä tässä jo muutamia päiviä olen parastani koettanut.

PIRKKO. Elä valehtele!

RIIKKA. Lapsihan Pirkko vielä on. Ei hänestä ole niihin puuhiin. Käykää istumaan, hyvät vieraat.

MIKKO. Niin, tehkää hyvin. Isännät tänne pöydän päähän, emännät peräpenkille, ja tyttöhuitukat--ettekö pakene tuonne karsinaan. Siellä se on teidän paikkanne.

PIRKKO. Sinäkö sen määrää? Entä kun emme menekään. Istumme tuonne miesten penkkiin. Mitäs sanot siihen?

RIIKKA. Tyttö hoi, jos et sinä ole hiljaa siellä! Se se on niin suulas, tuo elävä.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Tule sinä vaan tänne, Pirkko, tänne minun rinnalleni. Täällä on sijaa.

PIRKKO. Joutuneeko tässä hyvin istumaan. Eiköhän se tanssi jo kohta alkane?

RISTOLAN EMÄNTÄ. Ei suinkaan nyt ihan heti. Eihän vielä ole morsiantakaan tervehditty.

HEIMOSEN EMÄNTÄ. Niin, missä Anna Liisa on, kun häntä ei näy?

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Ajattelin juuri kysyä samaa.

RIIKKA. Hän tästä vast'ikään pistääntyi aittaan.

PIRKKO. Hyh--! Vai vast'ikään! Kun minä täällä olen koristellut tuvan, olen riidellyt aika lailla Husson kanssa, olen tehnyt vaikka mitä, eikä häntä koko aikana ole näkynyt, ei kuulunut.

RIIKKA. Tottapahan tulee, kun joutuu.

MIKKO. Mitä, jos hyvinkin pistetään polskaksi sillä välin? Minusta näyttää, että tyttöjen varpaita jo kutkuttaa.

PIRKKO. Entä omiasi sitten? Eikö niitä muka ensinkään kutkuta?

MIKKO. No, niitä kutkuttaa niin hiton lailla.

KORTESUO. Mitäs sitten muuta, alkakaa vaan tanssia. Luulen että Riikkakin odottaa herroja, ennenkuin tarjoo meille mitään suuhun pantavaa.

RIIKKA. Niin, jos nuo hyvinkin tulisivat piakkoin.

MIKKO. Pirkko, tuletko sinä minun parikseni.

PIRKKO. Enkä tule. Minä tanssin Johanneksen kanssa.

MIKKO. Sitten täytyy minun ottaa toinen. (Tiirailee tyttöjä.) Kenenkähän noista nyt valitseisin? Yks toistaan somempi. Tässä tulee mies aivan ymmälle. Mieluummin ottaisin heidät kaikki.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Mikko taitaa olla täällä niinkuin puhemiehen virassa?

MIKKO. Niin, puhemies minä olen. Ei näistä ilman minua olisi mitään tullutkaan. Johannes noin hiljainen mies, mitäs hän olisi uskaltanut kosia.

KORTESUO. Niin no--alkakaahan pois.

MIKKO. Entäs isännät ja emännät? Tässä ei auta, joka ikisen pitää tanssia tänäpäivänä.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Emmehän me vanhat vielä näin alkuillasta. Sitten vasta lopussa.

MIKKO. Minun kanssani katrillia, emäntä? Niinkö? (Menee ja sieppaa yhden tytöistä käsikynkkäänsä.)

RISTOLAN EMÄNTÄ. Niin, niin!--Se on aika hulivili, tuo Mikko. Mutta kyllä on sulhanen siihen sijaan vakava ja tasainen.

HEIMOSEN EMÄNTÄ. Kerrassa kunnon mies. Hyvän vävyn te hänestä saatte.

RIIKKA (hiljaa ja surumielisesti). Kyllähän Johannes hyvä on--kaikin puolin.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Ja semmoinen mainio talo kuin hänellä on. Kelpaa siinä Anna Liisan emäntänä pyöriä.--

HEIMOSEN EMÄNTÄ. Niin sitä on muutamilla iloa lapsistaan. Toisilla taas ei kuin pelkkää surua.

(Riikka huokaa ja kääntyy pois. Nuoret tanssivat lyhyen polskan.)

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Noin sitä mekin ennen hypättiin. Mutta nyt ovat jalat jo kangistuneet.

KORTESUO. Jalat kangistuneet ja mieli samoin.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Illemmällä me yhtäkaikki tanssimme mekin, eikös niin?

KORTESUO. Ei se minulta enää käy.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Ei sitä tiedä, ennen kuin koettaa. Harjoitellaan pois tänä iltana, että sitten osaamme häissä oikein hyvin. Joko ne milloin pidetään muuten?

KORTESUO. Niinkö häät?

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Niin, niin. Anna Liisan ja Johanneksen häät.

KORTESUO. Eipä niistä vielä ole tietoa.--Ketäs siellä nyt tulee? Rovasti ja vallesmanni--

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Ja tohtori ja kauppias. Kaikki kirkonkylän herrat. Kuuliaisetkin kun jo näin suurellisesti vietetään, niin mitä sitten häät! (Rovasti, vallesmanni, tohtori ja kauppias tulevat. Tanssi taukoaa.)

VALLESMANNI. Kas niin! Täällähän ilot jo ovat ylimmällä. Elköö lopettako, jatkakaa vaan, jatkakaa!

ROVASTI. Meitäkö säikähditte?

MIKKO. Eipä me juuri säikähdettykään, mutta polska kun juuri sattui päättymään.

ROVASTI. Päivää, isäntä! Toivotan onnea. Ja emännälle samoin.

KAUPPIAS. Tokko olitte edes kirkossa kuulemassa, kun tytärtänne kuulutettiin?

KORTESUO. Eihän me.--

KAUPPIAS. Minäpä olin. Ja voin vakuuttaa, että kaikki kävi hyvässä järjestyksessä. Nuorten miesten mieltä vaan kovasti kirveli.

MIKKO. Vai kirveli? Tuota minä jo ajattelin. Saanko luvan kysyä--ehkäpä vihiasi kauppiaan omaakin sydäntä?

KAUPPIAS. No, ilmankos? Kun paikkakunnan sievin tyttö vietiin noin sivu suun.

ROVASTI. Mutta missä morsiuspari?

VALLESMANNI. Sulhasen minä näen tuolla. Tulkaa esille, Kivimaa. Mitä te siellä piileilette muiden takana!

MIKKO. Pelkää varmaan, että häntä kuritetaan, kun meille semmoiset tepposet teki.

TOHTORI. Ei kanneta vihaa semmoisesta. Kunnia voittajalle.

KAUPPIAS. Niin, eihän sille mitä mahda. Onnea vaan toivotamme. Mutta oivalliset häät sinun täytyy pitää, Johannes, siitä hyvästä. Muuten katso eteesi!

MIKKO. Vähälläpä hän pääsee. Minä kun olisin kauppiaan sijassa, niin laudalta hänet löisin pois.

ROVASTI. No, noh! Eihän nyt kumminkaan.

MIKKO. Etteikö käy laatuun, arvelee rovasti? Hyvin vallan. Maksaa vaan pienet sakkorahat--ei siihen muuta tarvita.

JOHANNES. Mitä pieksät suutasi tyhjään.

MIKKO. Ahaa--hän käy jo levottomaksi.

ROVASTI. Mutta morsian--? Missä morsian?

VALLESMANNI. Niin, häntä emme vielä ole saaneet tervehtiäkään.

KORTESUO. Kyllä hän kohta tulee.

RIIKKA. Pirkko, menepä kiirehtimään! Käske tulemaan sukkelasti! Sano että rovasti ja kaikki muutkin vieraat kaipaavat.

PIRKKO. Kyllä. (Pyörähtää pois.)

MIKKO. Ja me otamme hänet juhlallisesti vastaan, eikö niin? Asetumme molemmin puolin tupaa,--naiset tuolle puolen, miehet tälle. Näinikään. Sitten kun hän astuu sisään, niin huudamme »eläköön» yhteen ääneen.

KORTESUO. Mikko, mitä sinä taaskin vehkeilet siellä? Anna olla--

RIIKKA. Elä, herran tähden, semmoisia asettele. Hän säikähtää, ties kuinka pahasti.

KAUPPIAS. Eikös mitä! Eikä se niin vaarallista, jos vähän säikähtääkin, onpa täällä tohtori saapusalla.

TOHTORI. Kyllä minä vastaan säikähdynksen puolesta.

VALLESMANNI. Hyvä tuuma vallan. Rovasti jos sitten vielä pitää pienen puheen--toivottaa onnea meidän kaikkien puolesta ja niin poispäin.

ROVASTI. Mielelläni.

KAUPPIAS. Kuulkaas vielä--kun sanon. Heti kun rovasti on lopettanut puheensa, niin huudamme uudelleen »eläköön», ja sitten painamme hänet tuoliin ja kannamme ympäri.

MIKKO. Ympäri tupaa ensin, sitten ympäri pihamaan ja taas takaisin tupaan.--Hyvä juttu, sanoi Sumelli, kun selkäänsä sai!

RIIKKA. Voi, voi, minua pelottaa--

PIRKKO (juoksee sisään). Aitan ovi oli lukossa, mutta minä huusin avaimen reiästä.

RIIKKA (häätäisesti). Ja mitä hän vastasi? Lupasiko tulla?

PIRKKO. Sanoi olevansa valmis.

HUSSO (ikkunassa). Tuollahan tuo tulee. Voi, kuinka hitaasti astuu!

MIKKO. No, nyt--olkaa hiljaa kaikki! Äiti, pitäkää varalta ja avatkaa ovi. Mutta äkkiä ja selkiselälleen!

HUSSO. Hyvä, hyvä! Minä teen, niinkuin käsketään. (Seisovat hetken hiljaa, Husso paiskaa oven auki, Anna Liisa ilmestyy, hänelle huudetaan »eläköön».)

ANNA LIISA. Eläköön meissä Jumalan pyhä henki!

RISTOLAN EMÄNTÄ. Mitä hän sanoi? Jumalan--?

HEIMOSEN EMÄNTÄ. Jumalan pyhä henki.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Onko hän tullut uskovaiseksi?

HEIMOSEN EMÄNTÄ. Kuunnellaanhan.--Rovasti puhuu.

ROVASTI. Aivan niin. Eläköön meissä Jumalan pyhä henki. Ja liha kuolkoon, himoineen, haluineen. Siinä korkein päämäärä meille kaikille. Ja nyt pyytäisin saada lausua morsiamelle pari sanaa sekä omasta että läsnäolevain puolesta--

ANNA LIISA. Erehdytte, jos minua morsiameksi luulette. En ole morsian kenenkään.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Eikö ole kenenkään morsian?

KORTESUO. Mitä nyt, Anna Liisa?

RIIKKA. Herra siunaa--! Mikä hänelle on pistänyt päähän?

MIKKO. Ujostelee tietysti.

ROVASTI (hymyillen). Mitäs te sitä kiellätte? Onhan teitä tänäpäivänä kuulutettu, totta silloin olette morsian.

VALLESMANNI. Elkää suotta kainostelko.

KAUPPIAS. Taisitte käydä hämillenne, kun otimme teitä vähän erikoistavalla vastaan. Mutta elkää olko millännekään--

TOHTORI. Kunniaa me vaan tahdoimme osoittaa.

MIKKO. Niin, kunniaahan me vaan, me kuuliaisvieraat--

ANNA LIISA. Minua tosin on kuulutettu tänään. Mutta en ole siltä morsian. Kaikki on rauennut sikseen.

HEIMOSEN EMÄNTÄ. No, nyt ei kiitetä! Ohhoh, tämäpä oli ikävää.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Sanopas muuta! Minun menee ihan pääni sekaisin--en tajua kohta mitään.

KORTESUO. Mitä sinä ajattelet, Anna Liisa? Kun näin häiritset vieraiden iloa.

RIIKKA. En ymmärrä häntä--(Katsoo avuttomasti Kortesuohon.) Mikä tässä nyt tulee eteen?

ROVASTI. Te olette siis vakaasti päättänyt purkaa?

ANNA LIISA. Se on jo purettu. Se täytyi purkaa.

HUSSO. Siinä nyt kuulet, Pirkko. Mitä olen minä sanonut koko ajan? Anna Liisa ei ole Johannesta rakastanutkaan. Mitä sitä niin hämmästyttää. Kerrankos semmoista tapahtuu. Olen minä nähnyt että vihiltäkin vielä morsian peräytyy, saatikka sitten kuulutuksen jälkeen. Sano sinä vaan totuus, Anna Liisa, elä yhtään ujostele.

ROVASTI. Mitä sulhanen tähän arvelee?

JOHANNES. Anna Liisa on oikeassa. Meidän välimme on jo rikottu.

PIRKKO (pudistelee Riikkaa hameesta). Äiti, äiti--eikö Anna Liisa sitten menekään naimisiin? Eikö, äiti?

RIIKKA. Ole hiljaa, sinä.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Niinkö se sitten kävikin? Vähät muusta, mutta lyhyeen loppui meiltä ilo. Surma kaikkiakin!

MIKKO. Elkäähän hätäilkö, isäntä. Me jatkamme pitoja. Jos onni oikein on, niin saamme tästä kihlajaiset kuuliaisten sijaan. Vai kuinka, Anna Liisa?

RISTOLAN EMÄNTÄ. Yhä kummempaa.

MIKKO. Niin, minä vaan arvelen, että hänellä mahtaa olla joku toinen mielessä.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. No, sitten--!

ROVASTI. Niin,--minä puolestani en osaa tähän mitään sen enempää. Kun molemmat tahtovat eroa--

ANNA LIISA. Minulla olisi vielä muutakin sanottavaa.

MIKKO. Nyt saamme kuulla!

ROVASTI. Etteköhän jättäisi sitä toistaiseksi? Johan tässäkin oli tarpeeksi tällä kertaa. Vai mitä arvelevat vanhemmat?

KORTESUO. Kyllä olen samaa mieltä kuin rovastikin. Tässä on jo tarpeeksi. Jääköön toistaiseksi loppu.

ANNA LIISA. En voi sitä jättää enää. Omaatuntoani painaa. Se kun on kitunut tuon syntikuorman alla jo liian kauvan, neljä pitkää vuotta.

KORTESUO. Tule pois nyt sieltä ja ole ihmisiksi. Etkö sinä kuullut, mitä rovastikin sanoi?

ANNA LIISA. Elkö estäkö minua. Antakaa minun seurata pyhän hengen ääntä.

RIIKKA. Voithan sen tehdä toisten--

MIKKO. Niin, sitten kun olet vielä ajatellut pääsi ympäri moneen kertaan ja kun yhdessä olemme tuumailleet.

HUSSO (nykäisee Mikkoa). Mitä hän aikoo tehdä?

MIKKO. Ettekö sitä ymmärrä? Hän ilmoittaa kaikki.

HUSSO. Herra siunaa ja varjele! Onko hän hullu?

ROVASTI. Hänpä aikoo sanoakin jotain muuta, kuin mitä ensin luulin. Jos omatunto teitä pakottaa puhumaan, niin minä en suinkaan siinä tapauksessa tahdo kieltää.

ANNA LIISA. Eikä vanhempanikaan, kun he oikein ajattelevat. Eikö totta, tekään ette tahdo minua kieltää?

RIIKKA. Minä pyydän vaan, että jätät toistaiseksi ja lähdet nyt aittaan lepäämään. Vieraat sen kyllä suovat anteeksi. Hän kun on valvonut koko yön, ei ole enää tolkussaan--

MIKKO. Niin, se on parasta. Viekää hänet, emäntä, aittaan levolle. Ja tohtori jos tekisi hyvin ja kirjoittaisi hänelle jotain rauhoittavaa, että hän pääsee uneen kiinni, niin minä juoksen apteekkiin.

ANNA LIISA. Ei, antakaa minun puhua. En minä tarvitse rohtoja, näettehän että olen aivan levollinen ja täydessä tolkussani.

ROVASTI. Tahdotteko sitten tässä, kaikkien kuullen--?

ANNA LIISA. Tahdon. Vapaasti ja rehellisesti, niinkuin Jumalan kasvojen edessä.

HUSSO. Elä hiidessä, Anna Liisa! Pidä nyt ajoissa suusi kiinni, muuten kadut. Mitä sinä turhan takeen menet lörpöttelemään.

ROVASTI. Hiljaa! Olkaa sekoittumatta tähän, te.--Jatkakaa, Anna Liisa, jatkakaa vaan pelkäämättä,--vapaasti ja rehellisesti, niinkuin Jumalan kasvojen edessä.

MIKKO. Jos rovasti sallii--minä häntä puhuttelin ensin vähäisen.

ROVASTI. Voitte tehdä sen sitten,--jäljestäpäin.

MIKKO. Tule vilvoittelemaan ulos, Anna Liisa--pikipäin vaan--

ROVASTI (nousee, kiivastuu ja lyö nyrkkiä pöytään). Pois! Häntä ei saa häiritä, minä sanon!--Nyt voitte alkaa!

ANNA LIISA. Olen tehnyt suuren synnin, jonka minun nyt täytyy tunnustaa. Tähän saakka olen sen kavalasti peittänyt kaikilta ihmisiltä, päästäkseni häpeästä ja rangaistuksesta vapaaksi. Mutta ei se peittäminen ole minua onnelliseksi tehnyt.

ROVASTI. Ei varmaankaan. Sisällinen tuska oli sitä suurempi, eikö niin?

ANNA LIISA. Se oli niin suuri, että sitä tuskin jaksoin kantaa. Omantunnon vaivat eivät antaneet minulle hetkeksikään lepoa.

ROVASTI. Rohkeutta vaan, lapseni! Mikä oli synti, jonka teit?

ANNA LIISA. Neljä vuotta sitten synnytin lapsen, metsässä tuolla, ja minä, poloinen, tapoin hänet.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Herra Jumala!

HEIMOSEN EMÄNTÄ. Anna Liisako?--Tappanut lapsensa?

MIKKO. Minusta on kummaa, että sairaan ihmisen houreita kuunnellaan ja pidetään täytenä totena.

HUSSO. Elkää, hyvät ihmiset, uskoko häntä. Kyllä hän ottaa sanansa takaisin jo huomenna, kun on saanut yönsä nukkua.

ANNA LIISA. Asia on niinkuin olen sanonut. Jos tahdotte, niin näytän paikan, mihin hän on haudattu.

VALLESMANNI. Minun pitää virkani puolesta tehdä muutamia kysymyksiä. Tiesivätkö vanhempanne mitään tästä kaikesta?

ANNA LIISA. Ei, he ovat viattomat. He uskoivat minusta pelkkää hyvää. Ei heillä ollut pienintä aavistustakaan minun rikoksestani.

HUSSO. Lähtään pois, Mikko. Mitäs me täällä enää.

MIKKO. Kuunnellaanhan, kuinka tässä käy.

VALLESMANNI. Tämä tunnustus tuli sitten vallan odottamatta teille vanhemmille?

KORTESUO. Tunnustus? Niin, tunnustus tuli odottamatta.

VALLESMANNI. Mutta rikoksesta tiesitte jo tätä ennen, niinkö?

KORTESUO. Eilen illalla vasta. Siitä saakka olemme olleet kuin huumeessa. Emme ole tienneet paljon sinne eikä tänne.

RIIKKA. Emmehän me voineet ruveta ilmiantajiksi--oman lapsemme ilmiantajiksi. Eihän voi lakikaan sitä vaatia.

KORTESUO. Varsinkin, kun niin pitkä aika oli kulunut.

ANNA LIISA. Minä yksin olen syyllinen. Elköö vanhempiani ahdistelko, he eivät mitään tienneet. Olinhan sen salannut heiltä samoin kuin muiltakin.

VALLESMANNI. Voitte olla rauhassa heidän suhteensa, jos asia on niinkuin sanotte. Mutta teitä en saa jättää. Minun surullinen velvollisuuteni vaatii minut panemaan teidät kiinni.

ANNA LIISA. Ja saattamaan minut ansaittuun rangaistukseen. Tehkää se, herra vallesmanni, sitä juuri tahdonkin. Tehtyä en millään enää tekemättömäksi saa--en, vaikka kuolemaan asti sitä surisin. Mutta antakaa minun kärsiä--antakaa minun kärsiä kovimmat rangaistukset, että edes jossain määrässä voisin rikokseni sovittaa. Tulkaa, minä ilolla lähden vankeuteen--ja kuritushuoneeseen--ja vaikkapa mestattavaksi, kaikki, mitä ikinä oikeus minulle määrää, otan mielihyvällä vastaan.

RIIKKA. Lapsi, lapsi--ooh, rakas taivaallinen isä, vie pois tämä kalkki, en kestä sitä juoda! (Vaipuu valittaen ja puoleksi pyörtyneenä alas.)

PIRKKO (itkien). Äiti--äiti.

KORTESUO (pyyhkii kyyneleitä silmistään). Että minun täytyi tätä nähdä! Etten päässyt hautaan ennemmin!

ANNA LIISA. Isä ja äiti--elköö surko minun tähteni! Elköö surko! Ei minulla ole mitään hätää. Näettehän, kuinka olen iloinen nyt! En koko elämässäni ole tuntenut itseäni näin onnelliseksi.

JOHANNES (liikutettuna). Anna Liisa--!

KORTESUO. Etkö sinä välitä mitään siitä häpeästä, jolla meidän harmaat hiuksemme olet tahrannut?

ANNA LIISA. Suokaa se minulle anteeksi! Voi, jos jollakin tavoin vielä kerran voisin tehdä hyväksi, mitä teitä vastaan olen rikkonut.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Sääli vanhempia.

HEIMOSEN EMÄNTÄ. Tämä heidät musertaa tyyten.

RISTOLAN EMÄNTÄ. Voi sentään! Ei sitä ihminen tiedä, mitä surua lapsistaan voi saada.

KATAJAMÄEN ISÄNTÄ. Kylläpä teille nyt kävi ohraisesti. Kävipä tosiaankin.

MIKKO (hiljaa Hussolle). Tässä ei auta enää mikään. Täytyy antaa kaikki mennä menojaan. Lähtään pois! (Menevät.)

KORTESUO. Hautaan kun pääsisi! En muuta enää toivo.

ROVASTI. Ei niin, hyvät ystävät, ei niin! Ei teillä ole syytä suruun tällä hetkellä, vaan iloon ja riemuun. Jumalan henki on tehnyt työtä tyttäressänne ja päässyt voitolle. Elköö maailman tavoin katselko tätä asiaa, ottakaa se korkeammalta kannalta. Tähän asti on Anna Liisa vaeltanut eksyksissä. Nyt hän on löytänyt oikean tien. Kiittäkäämme ja ylistäkäämme taivaan Herraa!

RISTOLAN EMÄNTÄ. Niin--onhan se niinkin, kun oikein ajattelee. Lihalle

tämä on kuritus, mutta ei hengelle.

KORTESUO. Me olemme lyhytnäköisiä, me ihmiset. Emme aina ymmärrä kaikkivaltiaan tarkoituksia.

RIIKKA. Ja meissä lihallinen mieli aina pyrkii valtaan.

ROVASTI. Sitä hartaammin koettakaamme edistyä hengen elämässä ja Jumalan avulla me pääsemme voitolle samoin kuin Anna Liisakin. (Tarttuu Anna Liisan käteen.) Niin, lähde rauhaan, lapseni. Lähde sinne, mihin omatuntosi sinua vaatii menemään. Ja vahvistakoon sinua taivaan isä, että loppuun asti lujana pysyisit. Äsken toivotimme sinulle onnea pieneen maalliseen elämäntähteesen. Mutta tuhat kertaa innokkaammin toivotamme sinulle nyt onnea sisällisen muutoksen johdosta.

TOHTORI. Minä yhdyn rovastiin. Jääkää hyvästi!

ANNA LIISA (lankeaa ensin isänsä, sitten äitinsä kaulaan). Hyvästi, isä! Hyvästi, äiti--ja Pirkko, hyvästi!--Hyvästi kaikki.

KAIKKI. Hyvästi! Ja onnea!

JOHANNES. Anna Liisa--etkö tahtoisi antaa minullekin kättä!

ANNA LIISA. Mielelläni! Hyvästi, Johannes, hyvästi!

JOHANNES. Herran haltuun, Anna Liisa! Yksi sana vielä: sinä olet kumminkin se, joksi sinua alunpitäen luulinkin.

ANNA LIISA. Kiitos ystävällisyydestäsi!--Nyt, herra vallesmanni, olen valmis.

VALLESMANNI. Niinpä lähdemme sitten! (Menevät.)

ROVASTI. Hän vaeltaa iankaikkisen elämän tietä. Onnellinen hän.

Esirippu alas.

[1895.]

KOTOA POIS

Yksinäytöksinen näytelmä

HENKILÖT:

PENTTINEN, kauppias.

ROUVA PENTTINEN.

FANNY, heidän tyttärensä.

RIIKKA, heidän palvelijansa.

BROBERG, tohtori.

ILMA AHOKAS, postinhoitaja Pöllismäellä.

AHLBOM, kauppias.
ROUVA AHLBOM.
LINDEMAN, kultaseppä.
ROUVA LINDEMAN.
RANK, maalari.
ROUVA RANK.
FELLMAN, tehtailija.

(Sali Penttisen asunnossa. Perällä ovet auki etehiseen; molemmin puolin ovea ikkunat. Oikealla ovi sivuhuoneeseen, vasemmalla samoin.)

Rouva Penttinen laittelee uutimia ikkunoihin, sitoo niitä ylös helakan punaisilla nauhoilla. Riikka luuttuelee ryömyllään lattiata.)

ROUVA PENTTINEN (poistuu jonkun verran ikkunasta, seisoo kädet puuskassa ja katselee työtään kallistellen päätään oikeaan ja vasempaan). Katsopas nyt sinäkin, Riikka, näitä kartiinia. Ja sano, mitä niistä tykkäät.

RIIKKA (kohottautuu, istuu jaloillaan). Kommeet ovat kerrassa.

ROUVA PENTTINEN. Valloovatko mielestäs hyvin?

RIIKKA. Valloovat. Valloovat ihmeen hyvin. Mitenkä se rouva on ne soanunnahi kuin sievästi.

ROUVA PENTTINEN. Sitä kun, näes, on ihmisellä makua, niin saahan sitä. Mutta ovatkohan nämä nyt yhtä kauniit, kuin kauppaneuvoksen kartiinit tuolla kadun toisella puolen? Mitä luulet?

RIIKKA. Voi, ne tok' on paljon kauniimmat. Eihän niillä ook' tuommoisia punasia silkkinauhojakaan. Ja nehän ne juur' tekkövät paljon assiaan.

ROUVA PENTTINEN (lähenee uudelleen ikkunaa, tähystelee ulos). Niin, mitä niillä oikeastaan lienee siellä kiinnipitimenä? Kun sitä ei voi nähdä ollenkaan.

RIIKKA. Ei kuin valkoista nyöriä! Minä varta vasten sitä katoin kerran, kun kyökki-Mari näytti minulle huoneita herrasväen poissa ollessa. Ei ollut kuin valkoista nyöriä! Oikein minä ihmettelin.

ROUVA PENTTINEN. Ooho! Vai valkoista nyöriä?

RIIKKA. Ja kun se oli vielä semmoista paksua pukelota. Ihan kuin tuo minun etusormeni.

ROUVA PENTTINEN. Mutta mahtoi se olla rumaa?

RIIKKA. No, sen pit' olla niin rummoo, niin rummoo, ettei mihin panna.

ROUVA PENTTINEN. Sitä varten ne ne asettavatkin niin alas, ettei näkyisi kadulle.

RIIKKA. Sitä varten, tietysti. Ja entäs kun sisässähi ol' pantuna niin paljon kasvia etteen, ettei niitä ensinkään sieltä erottanut. Mutta minäpä menin sinne taakse ja katoin. Sitten oikein Marille päivittelin, että niinkö ne ovat tarkkoja teijän herrasväk', etteivät sen vertaa roahi silkkinauhoo ostoo. Meillä tok' on joka ikkunassa, pihallehi päin.

ROUVA PENTTINEN. Mitäs Mari siihen?

RIIKKA. Mitä--eihän se kun nauroo virnutti.

ROUVA PENTTINEN. Kyllä minusta vaan tuo punainen silkkinauha koristaa koko laitoksen. Miltä nyt näyttäisivät meidänkään kartiinit, ellei niitä olisi? Ei kerrassa miltään, vaikka kyllä ovat uudet ja kalliit, kaksi markkaa kun maksoivat meetri.

RIIKKA. Herra jesta--niinkö paljon? Kaksi markkaa!

ROUVA PENTTINEN. Niin, mutta siitä et saa puhua mitään, ettei tule kauppiaan korville. Hän luulee minun saaneeni ne markalla, en uskaltanut sanoa hänelle oikeata hintaa, hän kun muutamissa kohdin on niin turhan tarkka. Niin että muista vaan pitää suusi kiinni.

RIIKKA. Kyllä--kyllä tok'. Mitäpä sen kauppiaan tarvihtee sitä tieteekään, rouvan asia kait se on.

ROUVA PENTTINEN. Minun, tietysti. Mutta ne herrat aina tahtovat pistää nenänsä joka paikkaan.--Kas, tuollapa Vannykin jo tulee.

FANNY (heittää etehisessä pois päällysvaatteensa ja tulee kirjoja ja vihkoja kädessä saliin). Hyvää päivää!

ROUVA PENTTINEN. Päivää, päivää! Mitäs jatkolle kuuluu?

FANNY. Eipä mitään erinomaista. Mutta mitäs te täällä puuhaatte? Riikkakin oikein hikipäässä.

RIIKKA. Niin--nyt sitä pittää soaha puhasta, jos milloin.

ROUVA PENTTINEN. Te komma remman. Mykky remman.

FANNY. Soo! Vai tulee tänne vieraita? Ketä sitten?

ROUVA PENTTINEN. Arvaapas! Niin, koetapa tosiaankin arvata. Elä virka mitään, Riikka.

RIIKKA. En tok'. Mutta ei se nyt arvo, Vanny neiti. Ei vaikka mikä oisi.

FANNY. Miksi en arvaisi. Tahdotteko, niin sanon heti?

ROUVA PENTTINEN. No, annapa kuulla?

FANNY. Ahlbomin--

ROUVA PENTTINEN. Niin, tuleehan ne Ahlpumminkin. Kauppias Ahlpummin. Mutta entäs muita?

FANNY. Kultaseppä Lindemanin--

ROUVA PENTTINEN. Lintemanin--oikein! Ja sitten?

FANNY. Maalari Rankin--

ROUVA PENTTINEN. Sdrankin. Sano sinä Sdrankin--

FANNY. Hänenpä nimensä on Rank--

ROUVA PENTTINEN. Niin, mutta Sdrank kuuluu paljon viinimmältä. Rank Rank--? Hyi--sehän on niin moukkamaista. Sdrank se pitää olla.

RIIKKA. Sr--Sran--Tran--Ei! Ei minun kielen' keäänny.

ROUVA PENTTINEN. No, ja vielä? Ketäs vielä tulee?

FANNY. Eivätkö ne siinä jo olleet kaikki?

ROUVA PENTTINEN. Eeii! Ei hetikään. Parhaat vielä jäljellä.

RIIKKA. Soapas nähä, arvaattako niitä viimeisiä.

FANNY. En minä nyt enää tiedä.

ROUVA PENTTINEN. Patruun Welmanin--ei sanota, Riikka, sitä kaikkian raarimpaa.

RIIKKA. Ei sanota, ei. Kiusataan Vanny neitiä ensin vähäsen.

FANNY (naurahtaa). Voi, sitä Riikkaa. Luuletteko tosiaan, että olen niin utelias? Juuri kuin minä niistä välittäisin, tulipa ketä tahansa.

RIIKKA. Välittäisittepä hyvinnii, jos tietäisitte.

ROUVA PENTTINEN. Kun tulee nuoria herrasmiehiä--

RIIKKA. Sulhasia--sulhasia! Varta vasten teitä kahtomaan.

FANNY. Olkaa nyt--!

ROUVA PENTTINEN. Ihan totta. Usko pois.

FANNY. Saattaa tulla nuoria herrasmiehiä, jos kerran on kutsuttu. Mutta eiväthän ne nyt siltä tule minua katsomaan.

RIIKKA. No, ihan justiin, teitä kahtomaan.

ROUVA PENTTINEN. Yksi ainoa tänne sentään vaan tuleekin. Mutta se vastaa kymmeniä. Sinä et arvaa, kuka se on, et vaikka ajattelisit pääsi ympäri moneen kertaan.

FANNY. Lieneekö joku Lindemanin kisälleistä?

ROUVA PENTTINEN. Oho! Sitäkö varten me nyt tässä sitten niin puuhaisimme! Ei--ylhäisempi se on--paljoa ylhäisempi--!

FANNY. Sitten se on Ahlbomin konttoristia tai puotilaisia--

ROUVA PENTTINEN. Ei--ei sinne päinkään!

RIIKKA. Tämä käyp' korkeassa hatussa ja hansikkaissa. Joko nyt arvaatta?

FANNY. Niitä on monta, jotka käyvät sylinterissä ja hansikkaissa.

RIIKKA. Muistattako kuka silloin kulki täältä ohit, kun te niin

punastuitte kerran?

FANNY (vähän säpsähtäen). Ooh--mitäs te nyt, Riikka--! Tänne ei tule ketään, jonka tähden minä punastuisin.

ROUVA PENTTINEN. Vaikkako olisi tohtorismiehiä? Niin, jokos ällistyt? Tohtori Spruuper tänne tulee.

FANNY. Tohtori Broberg? Narraatte!

ROUVA PENTTINEN. Enkä narraa, kah! Usko jos tahdot. Kohta sen näet.

RIIKKA. Teistä tehään pian tohtorinna. Ajatelkoopas: tohtorinna! Ei vähä mittään.

ROUVA PENTTINEN. Tohtorinna Spruuper! Se joltakin kuuluu, se. Voi, hyvä isä, vieläkö häntä ihminen tuonkin ilopäivän näkisi!

FANNY. Kuinka hän tänne tulee? Kun on aivan outo. Mistä saitte sen tietää?

ROUVA PENTTINEN. Mistäkö saimme tietää? Kun oli luvannut papalle eilen illalla Wellmanissa.

FANNY. Ei suinkaan isä häntä kutsunut?

ROUVA PENTTINEN. Isä? Muista nyt kerrankin sanoa »pappa» eikä aina »isä». Niin kutsunutko? Totta kait hän kutsui. Kutsututhan ne ovat muutkin.

FANNY. Minkätähden? Voi, minkätähden?

ROUVA PENTTINEN. Ja sitä sinä kysyt? Käsketäänhän niitä vieraita muuannekin, mikseikä sitten meille.

FANNY. Kun hän ei ole isän--kun hän ei ole papan kanssa tuttukaan.

ROUVA PENTTINEN. Miks'ei ole tuttu? Illalla kun juuri olivat yksissä patruun Wellmanin luona.

FANNY. Niin, vaan sitäpä ennen eivät ole nähneetkään toisiaan.

ROUVA PENTTINEN. Entä sitten? Mitä se tekee?

FANNY. Eikä hän ole milloinkaan meillä käynyt. Itsestään hänen olisi pitänyt tulla ensi kerran.

ROUVA PENTTINEN. Itsestään pitänyt tulla ensi kerran?! Ole vaiti. Kuka on sanonut, että hän olisi tullut itsestään? Kyllä olisimme saaneet odottaa.

FANNY. Olisi antanut olla tulematta sitten. Mitää hän nyt ajattelee tästä! Voi sentään!

ROUVA PENTTINEN. Niin? Etköhän rupea itkemään kuin hyvästäkin asiasta. Siinä sen näet, Riikka,--mitä minä jo sanoin! Eihän tämä taaskaan ole hänelle mieleen. Kumma tyttö. Ei ymmärrä omaa etuaan.

RIIKKA. Hupsuhan työ ootta, Vanny neiti. Pappanno teille kosioita hommoo

ja työ siitä vaan pahottelette. Kiitteen teidän tok' pitäisi.

FANNY. Mitä hän oli vastannut? Tiedättekö, äiti?

ROUVA PENTTINEN. Äiti ja äiti! Aina vaan äiti. Etkö sinä milloinkaan opi sanomaan pappi ja mamma? Ihme ja kumma! Paremmissa ihmisissä ei kukaan sano äidiksi, mutta sinä siitä tavasta et pääse, vaikka olet kauppiaan tytär. Niin juuri: oikean kauppiaan tytär, etkä minkään hampuusin. Käynyt lisäksi koulut, vihon viimeisetkin ja lukenut ranskat, saksat--niin pitäishän tuota nyt kielen kääntä sen verran, että saisi sanotuksi pappi ja mamma. Jos silloin ennen--kun oltiin köyhiä vielä--mutta nyt! Kauppias Penttisen tytär ja sanoo: isä, äiti! Hyvät ihmiset, johan sille harakatkin nauravat.--Niin mitäkö hän vastasi? Kiittänyt oli vaan ja pokkuroinut ja ollut niin aarttia, että pois tieltä.

RIIKKA. Sommoo nähä, mitenkä hän sitten illalla teille pokkailoo. Herra jesta, jos vielä tänä kevännä soataisiin kihlajaiset ja heät! Voi, ihmettä!

FANNY. Heretkää nyt, Riikka--

ROUVA PENTTINEN. Se ei ole mitään mahdotonta. Vanny on kaunis tyttö--minä luulen, että eiköhän liene Spruuper jo katsellutkin häntä niillä silmin.

FANNY. Eikä ole! Voi, mamma hyvä--

ROUVA PENTTINEN. No, no saammehan sitten nähdä. Mutta niinpä oli Wellmanikin sanonut, ettei ole koko kaupungissa niin sievää tyttöä kuin meidän Vanny.

RIIKKA. Sitä on sanonna monj muu.

ROUVA PENTTINEN. Ja nyt kun panet sen uuden punaisen leningin päällesi--

FANNY. Enhän minä sitä näin kotona, mamma.

ROUVA PENTTINEN. Sen sinä juuri panet, sillä siinä sinä olet kaikkian nätin.

FANNY. Sepä kun on niin hirveästi koristeltu ja laiteltu. Harmaa pukuni olisi paljon sopivampi. Enkö minä saa panna sitä, mamma?

ROUVA PENTTINEN. Etkä saa, et ensinkään! Sen punaisen panet, niinkuin jo sanoin, ja sillä hyvä. Koristeltu ja laiteltu? Mitä se tekee, jos onkin koristeltu ja laiteltu? Sitä pulskempi vaan on ja komeampi. Paljon enemmän siinä toki pitäisi olla särryttimiä, mutta silloinkin panit niin vastaan, kun minä niitä olisin tahtonut.

RIIKKA. Elkee tok' harmaaseen ruvetko, siinä olisitta kuin mikähi piika tollukka. Kauniiksihan teidän pittää laittaa ihtenne tänä iltana.

ROUVA PENTTINEN. Sanos muuta. Pappi tänne varta vasten pyytää nuoria herroja, että saisi näyttää tyttäntään, niin tämä ei sen vertaa, että viitsisi kuvalleen pukeutua edes. Ja kultaketjut muista myöskin ottaa, ja se uusi rossi.

RIIKKA. Ja hiuksenne piipatkee, se se teitä varsinnii kaunistaa.

ROUVA PENTTINEN. Niin, piippaa kaiken mokomin hiukset otalle. Mutta ala sinä nyt joutua punkkinesi pois, Riikka, eläkä siellä kuhnaile enää. Kahvikin pitää jo kiireimmiten panna tulelle.

RIIKKA. Jopa minä tästä jouankin.

ROUVA PENTTINEN. Minä menen tästä pukeutumaan, että olen valmis vieraiden tulemaan. Tee sinä samoin, Vanny. (Menee vasempaan.)

RIIKKA. Ei, mutta kun teille nyt jo tulloo sulhaset! Voi tokkii!

FANNY. Oih, Riikka! Minä suutun, jos te vielä puhutte semmoisia.

RIIKKA. No, no, minä en virka mittään, pijän suuni kii!--Mutta--mutta on se lystiä yhtäkaikki, voi, sun Taavetti! (Menee punkkineen etehisen kautta.)

ILMA (tulee häntä vastaan etehiseen). Päivää! Onkos täällä Fanny neiti kotona?

RIIKKA. Tuolla on salissa, mänkee voan sissään.

FANNY. Kuka? Ooh, Ilma! Terve! Milloinka sinä olet tullut?

ILMA. Iisalmen laivassa tulin. Ja nyt on niin tulinen kiire, kun vielä tänä iltana täytyy mennä takaisin.

FANNY. Minkätähden jo tänä iltana?--Käy istumaan.

ILMA. Kysy sitä minkätähden. Postinhoitaja, semmoinen tärkeä henkilö--

FANNY. Niin, niin,--mutta jonkun päivän nyt kumminkin voisit viipyä.

ILMA. En, en, en, en! En ainoatakaan. Mutta kuules nyt, minulla on sinulle tähellistä asiaa.

FANNY. Minulle? Noo--?

ILMA. Lähdetkö meille kansakoulun opettajaksi?

FANNY. Kansakoulun opettajaksi!? Milloinka?

ILMA. Nyt heti paikalla. Minun matkassani.

FANNY. Mihinkä teiltä on entinen joutunut?

ILMA. Hän kuoli. Sairastui ja kuoli. Koulu on ollut suljettuna kaksi viikkoa. Minä johtokunnalle puhuin sinusta ja he suostuivat sinut ottamaan, mutta sillä ehdolla, että tulet aivan heti. Kuinka sinun jatko-opistosi? Olethan sinä jo tenttinyt kaikki aineet?

FANNY. Olen. Kyllähän minä sieltä aina pääsisin, mutta--

ILMA. Mutta mitä?

FANNY. En tiedä, mitä vanhempani siihen sanoisivat.

ILMA. Suostuvat, tietysti. Ei niitä paikkoja ole joka aika saatavina. Ja

kuinka he voisivat panna vastaan, jos kerran itse tahdot. Onhan se oma asiasi.

FANNY. Niin--onhan se. Mutta en minä nyt osaa vielä--

ILMA. Tule pois, niin teet viisaasti. Kahdeksan sataa markkaa palkkaa, vapaa asunto, lämmin, valo. Niittyä yhdelle lehmälle, peltoa perunamaaksi. Ja kaunis paikka järven rannalla, maantien varrella.

FANNY. Asutko sinä likellä?

ILMA. Kolmen kilometterin päässä. Ei se ole matka eikä mikään. Voisimme olla yksissä joka päivä.

FANNY. Ja hyvinkö sinä olet siellä viihtynyt?

ILMA. Hyvin vallan. Ja tiedätkö vielä? Sinä, joka olet niin ihanteellinen ja aina haaveilet tuommoista korkeata päämäärää, kasvattamista ja sen semmoista--niin, sielläpä sinä vasta saisit vaikutusala. Et usko kuinka kansa siellä on alkuperäisellä kannalla. Oikein ne ihmiset ovat kuin viime vuosisadalta. Eivät tiedä maailman menosta, ei niin mitään. Niitä kun sinä pääsisit sitten korottamaan--

FANNY. Se olisi kovasti hauskaa.

ILMA. Päätä että tulet!

FANNY. Pitääkö se päättää näin äkkiä?

ILMA. Pitää. Laiva lähtee kello kahdeksan ja siinä sinun pitää tulla, jos mielit, yhtä matkaa minun kanssani.

FANNY. Hyvänen aika! Eihän siihen ole kuin kolme tuntia. Huomiseksi se täytyisi jättää kaikessa tapauksessa.

ILMA. Ei huomiseksi. Minä lupasin tuoda sinut mukaan, niillä kun on siellä niin armoton hätä. Arvaat sen, koulu jo kaksi viikkoa ollut suljettuna--

FANNY. No, no. Minä mietin ja tuumaan vanhempieni kanssa.

ILMA. Mietit ja tuumaat! Mitä siinä on miettimistä, hyvä palkka, kaunis paikka--entä sitten se korkea päämäärä. Vai ahaa, Fanny! Kun sinulla ei vaan olisi joku salainen este?

FANNY. Ei--mitä sinä tarkoitat?

ILMA. Kuule--katsopa minua silmiin!

FANNY. Hupsu sinä olet.

ILMA. Jospa sinä olet pikiintynyt täällä johonkuhun?

FANNY. Oih, sinua!

ILMA. Sinä punastut? Kuule, kuule--! Eihän vaan se tohtori, josta kirjoitit--mikä sen taas olikaan nimi?

FANNY. Jota en ole tavannutkaan sen koomin. Elä nyt joutavia.

ILMA. Mutta sanopas, mikä hänen nimensä oli. Bro--Bro--

FANNY. Broberg.

ILMA. Niin, niin: Broberg. Ja nyt sinä punastut vielä enemmän. Ai, ai, ai--!

ROUVA PENTTINEN (tulee vasemmalta). Hyvät ihmiset--etkö sinä vielä ole pukeutunut--?

ILMA. Hyvää iltaa? Mitäs rouvalle kuuluu? Olenko minä täällä estänyt Fannya? Onko teillä jonnekin meno?

ROUVA PENTTINEN. Ei ole mihinkään meno, mutta tulee vieraita, Tohtori Spruuper, vaprikööri Wellmanin ja--

ILMA (katsoo Fannyyn). Tohtori Broberg--? Soo--soo--! Sitten minä ymmärrän.

FANNY. Etpäs ymmärrä. Ihan erehdyt, jos siitä vedät mitään johtopäätöksiä.

ROUVA PENTTINEN. Ne saattavat olla täällä tuossa paikassa

ILMA. Minä menen pois, että Fanny pääsee pukeutumaan.

FANNY. Ei, elä mene, istu täällä niin kauvan, kyllä minä pian olen valmis.

ILMA. En jouda, minulla on vielä paljon toimitettavaa. Mieti nyt ja tuumaa. Ja tule sitten laivaan, jos päätät ottaa sen viran. Minä odotan sinua siellä, Fanny, elä vaan jää pois, muista se. Ja hyvästi nyt siksi aikaa! Hyvästi, rouva! (Menee.)

ROUVA PENTTINEN. Hyvästi, hyvästi!--Mitä puhetta se oli? Minkä viran sinun pitäisi ottaa?

FANNY. Kansakoulun opettajattaren viran Pöllismäellä. Sinne olisi lähdeittävä heti paikalla, tänä iltana.

ROUVA PENTTINEN. Kansakoulun opettajattaren viran? Ja Pöllismäellä! Onko hän hullu? Lopen hullu?

FANNY. Ei se olisi niin huono paikka, mamma.

ROUVA PENTTINEN. Ole vaiti, siitä nyt ei tule mitään. Sinua ei vaan Pöllismäelle lähetetä, elä ajattelekaan semmoista. Sinäkö? Kauppias Penttisen tytär ja jatko-opiston käynyt? Että he ilkiävätkin. Pyytäkööt jotakuta seminaarilaista kansakouluunsa, siinä heille opettajatarta kylläksi. (Penttinen tulee oikealta.)

ROUVA PENTTINEN. Kas, kas, kuinka se pappakin on putsannut itsensä ja oikein on ruvennut mustiinsa.

PENTTINEN. Tottakai, totta kai! Ettei tyttären tarvitse hävetä isää sulhasensa edessä.

ROUVA PENTTINEN. Niin, niin! Sitä vartenhan minäkin olen tässä parastani

koettanut huoneitten laittamisessa ja muussa.--Mutta ajattelepas, hyvä ihminen, mitä tuo Ahokkaan tyttö on käynyt täällä ehdottelemassa.

PENTTINEN. Nooh?

ROUVA PENTTINEN. Että Vanny menisi Pöllismäelle kansakoulun opettajattareksi. Oletko hassumpaa kuullut? Meidän Vanny Pöllismäelle!

PENTTINEN. Elkööt nuolasko ennenkuin tipahtaa.

FANNY. Mutta kyllä minun tekisi sinne vähän mieleni, pappa. Kuka tietää, jos en sitten saakaan mitään virkaa.

PENTTINEN. Virasta vähät. Sinun ei tarvitse leipäsi eteen tehdä työtä, jaksan minä aina sinut elättää, jos niiks' tulee.

FANNY. Ettäkö olisin sitten laiskana täällä kotona?

PENTTINEN. Kuinka kauvan sinä tulisit laiskana olemaan? Minä sinut naitan tuota pikaa--

FANNY. Pappa--!

PENTTINEN. Niin, niin! Saatpa nähdä, kun sinä vaan koulusi lopetat, niin täällä on sulhasia kuin kirjavia kissoja ympärillä, että on kait vara valita--

ROUVA PENTTINEN. Siellä, Pöllismäellä, siellä et saisi miestä ikinä. Tuskin lienee ainoatakaan herraa koko seudulla.

FANNY. Mitä minä niistä herroista--

ROUVA PENTTINEN. Herra siunaa--vanhaksi piiaksiko sinä sitten aijot jäädä? Kun hautaantuisit sinne sydänmaalle! Ei, Vanny, sinua ei vaan ole sitä varten kouluutettu, että sinusta vanha piika tehtäisiin. Ei ensinkään, niin paljon kuin tiedät. Johan sille nauraisivat kaikki ihmiset, ja Lintemanska kun pääsisi ilkkumaan.

FANNY. Opettajattarena voisi tuntea itsensä hyvin onnelliseksi.

ROUVA PENTTINEN. Mitä onnelliseksi! Ole hupsimatta tyhjää.

PENTTINEN. Tokko se Vanny tietääkään, kuka tänne tulee tänä iltana?

ROUVA PENTTINEN. Johan minä kerroin. Mutta luuletkos, että se oli hänelle mieleen? »Minkätähden, voi minkätähden käskettiin. Itsestään hänen olisi pitänyt tulla ensi kerran.» Semmoiset kiitokset siitä sait.

PENTTINEN. Ulkopuolelta hampaiden. Niinhän ne tytöt aina. Sulhasista eivät muka ole välittävänä, vaikk'eivät muuta ajattelekaan kuin niitä. Ilman vaan ovat olevinaan. Ja sinäkin sitten otat kaikki todesta.

ROUVA PENTTINEN. Niin, kyllähän ne muut, mutta tämä meidän tyttö on ihan eri sorttia. Kehen hänestä lienee semmoinen tullutkin.

PENTTINEN. Vähäpä sinä tiedät, mamma parka. Tohtori Ruuperin kanssakin hän on ollut luistelemassa, vaikei ole meille mitään puhunut.

ROUVA PENTTINEN. Ole nyt! Ihanko todella?

FANNY. Kuka kertoi?

PENTTINEN. Niin, ähä kutti, jokos tulit kiinni. Kukako kertoi? Ruuperi itse, kukas muu. Minä kun käskin häntä meille ja sanoin, että meillä on kaunis tytärkin, jota kannattaa käydä katsomassa--

FANNY. Herranen aika--niinkö pappa sanoi?

PENTTINEN. Niin hän siihen vastasi, että: kyllä tunnen neiti Penttisen, olen tavannut häntä luistinjäällä. Vai niin, sanoin minä, vai minun selkäni takana te riiailette--

FANNY. Voi, Jumala! Minä häpeän silmäni maalle!

PENTTINEN. Häpeät? Mitä pihkaa? Ei siinä häpeemistä ole.

FANNY. Mitä hän sanoi? Voi, mitä hän sanoi?

PENTTINEN. Meni vähän plantiksi, eikä osannut sanoa juuri sitä eikä tätä.

FANNY. En minä ilkiä näyttääntyä hänelle enää milloinkaan maailmassa. Enkä minä ilkiä tulla sisään tänä iltana, en vaikka!

ROUVA PENTTINEN. Et ilkiä tulla sisään? Se nyt vielä puuttuisi. Koetapas vaan jäädä pois--

FANNY. Lupaakos pappa, ettei edes enää puhu semmoisia?

ROUVA PENTTINEN. Eikö sitä nyt saa vähän leikkiä laskea, eikö jo vaan?

FANNY. Ei semmoista leikkiä--ei millään tavalla semmoista leikkiä. Hyvä pappa, minä olen ihan onneton--

PENTTINEN. Elä höpise. Minä sinulle koetan miestä hankkia ja sinä--

FANNY. En huoli miehestä. En mene naimisiin milloinkaan.

PENTTINEN. Menet kyllä Ruuperin kanssa.

FANNY. En mene, pappa, saatte uskoa--

PENTTINEN. Et mene? Eikö hän kelpaa, vaikka on tohtorismies? Kreiviäkö sinä sitten odotat?

FANNY. En kreiviä, enkä ketään.

PENTTINEN. Sitten naitan minä sinut väkisen, ellei muu auta.

FANNY. Voi, antakaa minun olla rauhassa--ennätän minä vielä tuonnempanakin niihin puuhiin. Tämä on minusta niin kauheata, ettei kukaan voi aavistaa--(itkee).

ROUVA PENTTINEN. Koetapas nyt itkeä siinä silmäsi veriselle. Miltä sinä sitten näytät? Ja mitä tässä turhia kinataan, mene pukemaan päällesi, ja joutuun nyt, että olet valmis vieraiden tulemaan. Se punainen leninki niinkuin sanoin ja rossi ja kultaketjut--niin, ja rannerengas, kaiken mokomin rannerengas (Fanny menee oikeaan.)

PENTTINEN (naurattelee). Sitä on hupakko. Ei muka mene naimisiin? Ei huoli miehestä? Ja mieli tekee kumminkin, niin saakurin lailla, hänen niinkuin muidenkin. Siitä olen varma, että panen vaikka päänikin pantiksi. Vai, mitä arvelet sinä, eukko?

ROUVA PENTTINEN (kävelee ja katselee ympärilleen). Olet ehkä oikeassa. Mutta sanopas, miltä sinusta nyt näyttää täällä, ukko?

PENTTINEN (katselee ympärilleen hänkin). Onhan täällä niinkuin ihmisissä ainakin.

ROUVA PENTTINEN. Sohvamatto meidän sietäisi saada uusi.

PENTTINEN. Uusi? Kuinkas kauvan siitä on, kuin tuo ostettiin? Tuskin vuottakaan.

ROUVA PENTTINEN. Sepä kun oli alun alkain niin huono--hamppuinen vaan, ei maksanut kuin kaksitoista markkaa. Näkisit minkälainen Ahlpummiin on tullut. Se pitää olla niin kaunis, ettei mihin panna. Semmoinen, miksi se sitä nyt sanoikaan--? Rössel matto--vai oliko se Sprössel matto, niin Sprössel matto se oli. Ja ulkomaalta ne olivat sen tilanneet, sata markkaa sanoi maksaneen. Katsopas sitä pilan päin ensi kerran kun käyt Ahlpummissa.

PENTTINEN. Sata markkaa! Tuommoisesta vaan sohvanedusmatosta? Jota ei paljon näekään, kun rouvat siinä helmoineen istuvat päällä.

ROUVA PENTTINEN. Kyllä se siltä näkyy, sisääntullessa varsinkin. Ja paremmissa ihmisissä aina kuuluu olevan semmoiset Sprössel matot.

PENTTINEN. Minusta se on joutavaa. Tuo ajaa ihan saman asian.

ROUVA PENTTINEN. Herra jesta, kuinka sinä aina olet itsepäinen. Ajatteles, jos tässä vielä saadaan niin hieno mies kuin tohtori Spruuper vävypojaksi--ja meillä tuommoinen matto! Kunhan ei vaan säikähtyisi pois heti, kun sen näkee. Luulee meitä vielä niin köyhiksi, ettemme jaksaa saada parempaa.

PENTTINEN. Ei hän sitä huomaakaan. Ja herrat viis' semmoisista kuin matoista.

ROUVA PENTTINEN. Niin sinä luulet, sen vuoksi kun et itse koskaan mitään huomaa. Mutta kyllä minä tiedän herroja, jotka panevat suuren arvon kaikelle, mikä näyttää hienolta ja komealta. Ja sitten se niin pistää silmään, kun kaikilla muilla on, eikä meillä.

PENTTINEN. Milloinkahan ne sinun tarpeesi loppuvat? Vastikään sait uudet kartiinit, nyt tahdot jo uutta mattoa, ja niin pian kun sen saat, ilmestyy taas jotain muuta. Konkurssi tässä tulee eteen, jos tätä menoa pitkitetään.

ROUVA PENTTINEN. Kyllä minä sen maton hinnan säästän jossain muussa--

PENTTINEN. Niin sinä aina sanot, mutta ei se vaan ole tapahtunut tähän päivään saakka. Joka kohdassa menot vaan suurenevät.

ROUVA PENTTINEN. Kuinka voit sanoa? Meidän huusholli ei maksa sinne päinkään kuin muiden. Lintemanni on vaan kultaseppä ja siellä menee

kolmekymmentä kiloa voita kuukaudessa, meillä vaan kaksikymmentä. Laskepa, kuinka paljon siinäkin tulee säästöä vuoden pitkään. Eikö saisi silläkin rahalla jo vaikka kaksikin mattoa.

PENTTINEN. No, no, no, no! jätä minut nyt rauhaan. Luulen, että siellä jo vieraatkin tulevat.

RIIKKA (tulee juosten vasemmalta). Jo tulloo, jo tulloo!

ROUVA PENTTINEN. Herra siunaa! Onko täällä nyt kaikki reilassa? Tuohon jätti Vannykin kirjansa, korjaa pois, Riikka, vie mennessäsi. Ei--elä mene vielä. Katso ensin, onko myssyni suorassa.

RIIKKA. Ei ook' suorassa, vinossa on vasemmalle.

ROUVA PENTTINEN. Laita, hyvä ihminen. Mutta joutuun. Kun eivät ehtisi sisään. Ketä kaikkia siellä tulee? Näitkös?

RIIKKA. Ahlpommin, Ss--Ssr--

ROUVA PENTTINEN. Sdrankin--?

RIIKKA. Niin, ne ja--Lintemannin. No, nythän tämä taitaa olla kohallaan.

ROUVA PENTTINEN. Sitten ei muuta kuin vieraita vastaan. Penttinen, muista ettäs autat rouvien päältä.

PENTTINEN. Kyllä, kyllä. Riikka--viinakarahviini ja lasit, kaksi lasia ja sokeri-astia--tuonne lahville.

RIIKKA. Pittää tuua. (Menee vasempaan, tulee heti takaisin tarjottimiseen, jonka asettaa määrätulle paikalle, kurkkii salavihkaa vieraita, jotka sillä välin ovat tulleet etehiseen ja puikahtaa tiehensä vasta sitten, kuin nämä astuvat saliin.)

ROUVA PENTTINEN (etehisestä). Joudu, joudu! Ne ovat jo porstuassa.

PENTTINEN (menee etehiseen). Tulenhan minä. (Ahlbom, Rank ja Lindeman tulevat rouvineen. Tervehdyksiä molemmin puolin. »Hyvää iltaa», »Ko afton, ko afton, hur smoka till?» »Tervetulemast», »Mitäs kuuluu?» »Kiitoksia, eipä erinäistä». »Saanko luvan auttaa?» »Ei herran tähden, kyllähän minä--no, voi, voi, tuota kauppiasta kun on kohtelias», »Täytyyhän sitä rouvasväelle» j.n.e.)

ROUVA PENTTINEN. Vasso kuu, komma in! Rouva Sdrank--

ROUVA RANK. Eeieieiei! Kuinka minä nyt ensimmäiseksi! Rouva Lindeman, tehkää niin hyvin!

ROUVA LINDEMAN. Ei suinkaan, ei millään muotoa, menkää vaan te, rouva Rank.

ROUVA RANK. Hyvänen aika, minä pyydän!

ROUVA LINDEMAN. No, mutta--

ROUVA PENTTINEN. Entäs rouva Ahlpum--jos niinkuin säätyyn katsotaan.

ROUVA RANK. Niin--rouva Ahlbom--

ROUVA LINDEMAN. Olkaa niin hyvä.

ROUVA AHLBOM (pöyhkeässä puvussa, selkä suorana, tulee leveänä sisään). Kruusaaminen on vanhanaikaista. Olisitte vaan menneet, kun kerran seisotte likempänä ovea. En minä sitä olisi paheksinut. (Rouvat Rank ja Lindeman vielä hetken kursailevat keskenään, kunnes lopulta toinen työntää toisen väkisen sisään. Kaikki muut tulevat perästä.)

(Rouva Ahlbom katselee kriittisillä silmillä ympärilleen, pysähtyy viimein ivallisella hymyllä tarkastelemaan sohvamattoa.)

ROUVA PENTTINEN. Olkaa hyvä ja istukaa sohvaan. Niin--meillä on semmoinen huono pöydänalusmatto. Penttinen tilasi ulkomailta uuden, mutta se ei vielä ole ehtinyt tulla.

ROUVA AHLBOM. Vai tilasi ulkomailta? Mistä sitten, jos saan luvan kysyä?

ROUVA PENTTINEN. Mistäs se nyt taas olikaan? Kas, kun olen unohtanut.

ROUVA AHLBOM. Oliko se Berliinistä tai Pariisista?

ROUVA PENTTINEN. Kyllä--kyllä se oli Pariisista.

ROUVA AHLBOM. Sitten hän aivan erehtyi. Eihän Brysseli-mattoja milloinkaan Pariisista tuoda, Berliinistä ne ovat tilattavat.

ROUVA PENTTINEN. Vai jos hyvinkin lienee tilannut sen Perliinistä, en minä tullut sitä niin tarkkaan kysyneeksi.

ROUVA AHLBOM. Leningit minä sitä vastaan aina tilaan Pariisista, valmiiksi neulottuina.

ROUVA LINDEMAN. Valmiiksi neulottuina? Ooho! Kuinka ne osaavatkin?

ROUVA AHLBOM. Miks'eivät osaa, kun laittaa mitan.

ROUVA LINDEMAN. Vaan kumminkin! Ilman koettelematta? Kuinka ne saavat istumaan?

ROUVA AHLBOM (nousee seisomaan ja näyttelee itseään sekä edestä että takaa). Sopii katsoa. Tämän minä sieltä sain juuri viime viikolla. Näin se on edestä--ja näin se on takaa.

ROUVA RANK. Nähkääs! Se on kuin valettu. Selästä varsinkin. Ei täällä saa noin hyvästi istuvia, ei vaikka mitä maksaisi.

ROUVA LINDEMAN. Niin täällä? Ei puhettakaan. Tuskin Helsingissäkään.

ROUVA RANK. Jospa sentään Helsingissä. Magazin du Nordista?

ROUVA AHLBOM. En usko.

ROUVA PENTTINEN. Niin--mistä se olikaan tuo tilattu Parr--Parr--

ROUVA AHLBOM. Pariisista. Sieltä, josta teidän Bryssel-matto.

ROUVA PENTTINEN (jännitettynä). Ja paljonko maksoi?

ROUVA AHLBOM. Maksoihan se--toista sataa markkaa.

ROUVA PENTTINEN. Voi, voi,--vai toista sataa markkaa! Toista sataa!--No--mutta mitä se tekee. Voihan sitä säästää jossain muussa. Eikä se kauppiaan rahoissa paljon tunnu. Pitääpä minunkin käydä Penttisen kimppuun.

ROUVA RANK. Kelpaahan niiden miekkoisten, joilla on varaa. Mutta ei siihen kaikkien kukkarot riitä.

ROUVA AHLBOM. Minä vaan en enää ostaisi omasta kaupungista leninkivaatetta, en vaikka mikä olisi. Tiedättekö, kuinka minulle kerrankin kävi? Laitatin suomalaisen seuran vuosijuhlaan uuden leningin paraimmasta ja kalliimmasta villakankaasta, mitä täällä oli saatavana, ja luulin olevani niin varma siitä, ettei kukaan muu raskisi semmoista ostaa--mutta elkääpäs huolia! Tulen teatterihuoneen saliin ja mitä näen! Siellä istua rehottaa vahtimestari Timosen armo ihka samanlaisessa leningissä, ja iskee kohta silmänsä minuun niin tyytyväisen näköisenä, aivan kuin olisi tahtonut sanoa: ähä kutti, olenko minä sinua huonompi. Voitte arvata, kuinka minua harmitti. En totisesti saattanut olla koko juhlassa, kuin siunaaman ajan, vaan läksin kotiin niine hyvineni. Ihan piti itkeä sinä iltana, enkä saanut sitten unta koko yönä. Ja heti toisena päivänä minä sakset käteeni ja ratkomaan hametta. En olisi sen koomin pannut sitä päälleni, en vaikka! Täkin päällisenä se nyt on ja siinä se menettelee. Mutta silloin minä lujasti päätin, etten kuuna kullaa valkeana minä enää täältä leninkivaatetta osta, ei niin hyvää tule.

ROUVA LINDEMAN. Vai oli Timoskalla samanlainen! Millähän varoilla sekin poloinen ostaa. Köyhiähän ne ovat, kuin mitähän.

ROUVA PENTTINEN. Velaksi ottaa, ei suinkaan se muuten.

ROUVA AHLBOM. Velkaahan ne semmoiset tekevät joka puotiin. Sitten kun kiristetään maksua, niin lyödään vanttut pöytään.

ROUVA PENTTINEN. Kyllä se on ihan hirveätä. Mutta siihen se vie, kun huonommat ihmiset pyrkivät parempien rinnalle, niinkuin juuri Timoskakin. Mikä hän luulee olevansa? Yks' vahtimestarin vaimo!

ROUVA AHLBOM. Toisesta toiseen. Missä Fanny on, kun häntä ei ollenkaan näy?

ROUVA PENTTINEN. Missä se viivytellee. Ja' ska koo hemta.

ROUVA LINDEMAN. »Ja' ska koo hemta.» Sitä on! Ruotsiansa sen vaan pitää lasketteleman, vaikka sitten kävisi kuinka hullusti.

ROUVA AHLBOM. Tässäkin talossa sitä konkurssia valmistetaan, muistakaa minun sanoneeni.

ROUVA RANK. No, minähän sitä olen ennustanut aikoja sitten. Ei se tänlainen rehenteleminen muuta merkitse.

ROUVA LINDEMAN. Ja niin turhamaisiksi kun ne ovat tulleet. Että mattokin jo tilataan ulkoa. Niinkuin ei heille muka huonompikin kelpaisi.

ROUVA AHLBOM. Mitäs siitä. Ei he kumminkaan osaa järjestää eikä laittaa huoneitaan niin että ne joltain näyttäisivät. Katsokaapa lystin vuoksi

noita kartiiniakin, millä tavalla ne ovat ylöspantuina? Oletteko maailmassa vielä mokomaa nähnyt?

ROUVA LINDEMAN. Minä niitä olen ihmetellyt tässä kaiket aikaa. Moukka on moukka, ja se pistää esille joka paikassa.

ROUVA RANK. Mutta miltähän se eukko näyttää Pariisi-leningissä? Syntyy sitä siinä katsella, entistä piikaa. Niin, ei ole kovinkaan monta vuotta siitä kun rouva oli piikana ja herra renkinä. Minä vielä vallan hyvin muistan ne ajat.

ROUVA LINDEMAN. Muistan tok' minäkin. Makasiinirenkinä oli Penttinen täällä kauppias Nuutisessa. Mutta sanokaas: millä tavalla ne ovat päässeet näin hyvään alkuun?

ROUVA AHLBOM. Oikealla tavalla se ei ole tapahtunut, sen nyt tietää. Oletteko kuullut mitä heistä kerrotaan?

ROUVA RANK. No, mitä, herran nimessä? Antakaas kuulla! (Rouvat lähenevät toisiaan, rouva Ahlbom supattaa hiljaa toisille, kaikkien päät mahdollisimman likellä toisiaan.)

RANK (kovalla äänellä). Se olisi suurinta vääryyttä. Kaikilla kauppiaille pitää olla oikeus väkijuomain myyntiin. Mitä varten se etu annetaan vain muutamille suurkauppiaille? Sitäkö varten, että rikkaudet kokoontuisivat yksiin käsiin. Jolla on, sille annetaan. Rikkaita kohotetaan, köyhiä poljetaan alas.

AHLBOM. Uuden asetuksen pakosta se tapahtuu. Pikkukauppiat eivät kumminkaan myy sitä tavaraa niin paljon, että heidän kannattaisi sitä varten pitää eri puotia.

RANK. Perustettakoon sitten ennemmin yhtiö ja annettakoon voitto vaivaishoidolle, niin tulee siitä koko kunnalle hyötyä.

LINDEMAN. Niin, sillä tavallahan verot vähenisivät meiltä kaikilta.

PENTTINEN (tarjoo viinaa). Terve, hyvät herrat, terve! Otetaan pienet ryypyt tässä kahvia odottaessamme.

RANK. Mitäs Penttinen tuumaa asiasta?

PENTTINEN. Niin minäkö? Annettakoon vaan suurkauppiaille ne oikeudet, sama se. Pikkukauppiasta, näette, voi tuota pikaa kasvaa suurkauppias, ja silloin hän pääsee nauttimaan samoja etuja, eikös niin?

AHLBOM. Jaa, minä katselen asiaa vallan toiselta kannalta. Niin kauvan kuin nykyinen elinkeinolaki on vallalla, täytyy koettaa sen vaikutuksia ehkäistä kaikilla mahdollisilla keinoilla.

RANK (yhä kovemmalla äänellä.) Siinäpä se on! Sitä sillä juuri tarkoitetaan. Minä olen sen aikoja sitten ymmärtänyt. Suurkauppiain etua se uusi asetusta tulee ajamaan, mutta ei raittiutta, niinkuin on tarkoitettu--

AHLBOM. Ja minä luulen, että valtuuskunta on juuri siitä syystä--

RANK. Tietysti! Juuri siitä syystä! Suurkauppiat ja suurkauppiain ystäväthän ne siellä istuvat. Ja tulevat istumaan niin kauvan kuin

rikkaat saavat äänestää kahdellakymmenellä viidellä äänellä. Mutta antakaahan olla, jahka tullaan siihen, että kaikilla on vaan yksi ääni--

AHLBOM. Varjele taivas! Silloin ollaan hukassa. Näkeehän jo, mitkä seuraukset ovat vapaasta elinkeinolaistakin. Ammattitaito häviää--

LINDEMAN. Niin, se on totta: ammattitaito häviää.

AHLBOM. Ja kauppasääty sitten? Voimmeko siitä enää puhuakaan? Joukko hampuuksia täällä rehentelee kauppiaina, sivistymättömiä, raakoja, semmoisia että totta tosiaan täytyy hävetä.

PENTTINEN. Niin, en minä vaan veljen maijaa joisi kaikkien kanssa, jotka täällä kauppiaan nimeä kantavat. Skool!

AHLBOM. Skool, skool!

RANK. Et joisi veljen maijaa? Sinä Penttinen? Semmoiseksiko olet sinäkin jo paisunut? Sinä--?

LINDEMAN. Ryypätään pois, ei riidellä.

(Rouva Penttinen ja Fanny tulevat.)

ROUVA PENTTINEN. Tässähän minä tätä nyt tuon vihdoon ja viimein. Se on niin soma tämä meidän Vanny, että sitä ei tahdo millään saada panemaan parempaa vaatetta päällensä, vaikka hänellä kyllä on leninkiä, jos minkälaisia, toinen toistaan komeampia ja kalliimpia. Nytkin minun täytyi aivan pakottamalla pakottaa, hän vaan soti vastaan ja milt'ei itkua pusersi.

ROUVA AHLBOM. Minä en ole Fannya nähnyt pitkään aikaan. Sopisihan käydä meilläkin joskus, vaikka meillä ei olekaan tyttäriä. Mutta onhan sen sijaan poikia, ja pojathan ne kumminkin ovat suolana rokassa, eikös niin? No, tunnusta pois, eivätkös ole suolana rokassa?

ROUVA PENTTINEN. Eihän se Vanny välitä nuorista herroista, eikö tuo meinanne vanhaksi piiaksi.

ROUVA RANK. Vai vanhaksi piiaksi! Ei ne herrat anna tuommoisen tytön vanhaksi piiaksi jäädä. Hui, hai!

ROUVA PENTTINEN (mielissään). Sitähän minäkin olen sille sanonut. Mutta sillä vaan pyörii se opettajatoimi päässä.

ROUVA LINDEMAN. Se on hulluutta koko tuo nykyajan koulutus. Ei niillä ole nuorilla tytöillä halua naimisiin enää ollenkaan. Ei ne joudu sitä ajattelemaankaan, kun niillä on niin paljon muuta mielessä.

AHLBOM (tervehtii Fannya). Mitä ne rouvat puhuvat? Etteikö tytöt enää halua mennä naimisiin, kun niillä on niin paljon muuta mielessä? (Puoleksi todella, puoleksi leikillä.) Ai, ai, ai, ai! Tässähän sitten on menty vallan hulluun suuntaan. Pitääpä toimittaa ensi valtiopäiville anomus, että kielletään naisilta pois kaikki virat, yliopistoon pääsy ja muut semmoiset vapaudet. Mitä se on, että nerokkaammat kaikki pyrkivät muille aloille, ja tyhmät heitetään vaan miesten varalle. Ei käy se laatuun, muutos tässä täytyy tulla kiireemmän kautta.

ROUVA LINDEMAN. Minä olen aivan samaa mieltä, kuin kauppias Ahlbom. Mitä tytöt tekevät liialla opilla? Ja millä viroilla sitten? Tulevat semmoisiksi emanssipeeratuiksi, etteihän niitä kukaan uskalla kosiakaan edes.

ROUVA AHLBOM. Niin, kuka niistä huolisi vaimokseen.

ROUVA PENTTINEN. Minä vaan en anna meidän Vannyn ottaa mitään virkaa. Niihin on kyllin kyllä rumiakin tyttöjä, jotka eivät kumminkaan miestä saa, hankkikoot ne leipänsä muulla tavalla.

PENTTINEN. Niin--ne ne joutavat mennä--vaikka Pöllismäelle!

ROUVA PENTTINEN. Ihme kumma, missä se tohtori Spruuper viipyy? Ja Wellmannin herrasväki. Käskitkö sinä, pappa, niitä tulemaan kello kuus'?

PENTTINEN. Kello kuus' käskin. Muistutin vielä moneen kertaan.

ROUVA PENTTINEN. Olisivatkohan saaneet esteitä?

ROUVA AHLBOM. Vai tulevat Fellmaninkin? En tiennytkään, että olette kanssakäymisessä.

ROUVA LINDEMAN (nykäisee toisia, salatulla naurulla). Entäs tohtori »Spruuper»? Milloinka hän on tehnyt visiittinsä?

ROUVA PENTTINEN. Voi, aikoja sitten! Hän on ollut meillä monet kerrat.

ROUVA LINDEMAN. Monet kerrat? Soo, soo! Aikooko hän vävypojaksi taloon, vai kuinka se on ymmärrettävä?

FANNY. Ei, ei, muuten hän vaan, kun oli tutustunut isään--

ROUVA PENTTINEN. Elä narraa. Sinun tähtesi tulee, sano vaan suoraan. Meidän kesken puhuen, hän jo on papalta pyytänyt tytärtä. (Fanny väistyy kiusattuna perälle huonetta.)

ROUVA LINDEMAN. Ooho? Sitten teillä vietetäänkin kait kihlajaisia tänä iltana?

ROUVA PENTTINEN. Ei--eihän sitä vielä tänä iltana. Kun Vanny ei vielä ole antanut varmaa vastuuta.--No, viimeinkin! Tuollahan ne nyt tulevat! (Menee etehiseen vastaan.)

(Fellman ja Broberg tulevat etehiseen.)

ROUVA LINDEMAN. Totta tosiaan, eikös tule sitten!

ROUVA RANK. No, ei minun päiviäni! Jokohan saavat tohtori Brobergin vävykseen? Silloin ne eivät enää mahdu nahkoihinsakaan.

FANNY (erikseen Penttiselle). Pappa, kuulkaa, kun sanon. Mitä varten on viinakarahviini esillä? Ettehän vaan tarjoa sitä vieraille?

PENTTINEN. Tarjoon tietystikin. Viinaa ensin, sitten kahvia, sen jäljestä totia.

FANNY. Ei viinaa. Hyvä pappa, ei viinaa!

PENTTINEN. Miksikäs ei? Mielelläänpä ottivat--

FANNY. Ei se ole tavallista. Ei missään sivistyneissä--

PENTTINEN. Ole vait'--ja päästä minua tervehtimään.--(Menee etehiseen.)

(Broberg esittelee itsensä rouva Penttiselle.)

ROUVA PENTTINEN. Vellkommen, vellkommen, tohtori Spruuper! Vassakuu, käykää sisään.

PENTTINEN. Terve, terve! Me täällä on jo pitkään odotettukin. No--mutta mihinkäs rouva jäi?

ROUVA PENTTINEN. Esteitä kuuluu saaneen. Se nyt oli harmillista.

ROUVA AHLBOM (nykii toisia). Kuulitteko! Eipä rouva Fellman tullutkaan. Mitäs hän näiden luona rupeisi visiittiä käymään. En minäkään olisi tullut, mutta Ahlbom niin kiusasi, sanoi, että kun Penttinen nyt kumminkin on olevinaan kauppias, niin ei sovi loukata--

(Broberg tervehtii Fannya.)

PENTTINEN (naurahtelee). Ei taida tarvita esitellä, vai kuinka? (Salavihkaa toisille.) He ovat jo riailleet salaa--minun selkäni takana. No noh, ei se mitään, sillä tavalla sitä aina aljetaan. Niin, hyvät vieraat, maistakaapa tätä. Terve, patruun Wellman. Tohtori Ruuper, tulkaa tänne vähäisen. Kallistakaa lasia, tehkää hyvin. Skool!

BROBERG. Kiitoksia, ei minua varten. Minä en nauti viinaa.

PENTTINEN. Kas, kas, kuinka on olevinaan. Ottakaa pois, ei sitä Vanny näe. Minä seison edessä. Kippis, vävyajan malja!

BROBERG. Ei, minä en tosiaankaan--

PENTTINEN. No--ottakaa te muut sitten! Tässä talossa ei saa pitää pitkiä ryppyväliä. Juoda teidän pitää juoda niin että kadut käyvät ahtaiksi kotiin mennessä.

(Riikka tuo kahvia sisään.)

ROUVA PENTTINEN (Riikalle). Rouva Ahlpummille ensiksi, sitten rouva Lintemanille ja viimeiseksi rouva Sdrankille, sillä maalari on alempiarvoinen kuin kultaseppä--

PENTTINEN (nykäisee Brobergia). No,--sopii mennä sinne Vannyn kanssa puhelemaan, en minä siitä pahaa tykkää.

FANNY (huomaa isän tarkoituksen, punastuu, aikoo lähteä pois; hiljaa, tuskallisesti). Ah--pappa--!

PENTTINEN. Vanny, Vanny, mihinkä sinä menet? Tulepa vähän tänne--

FANNY. Ajattelin lähteä kammariini.

PENTTINEN. Mitä sinä siellä kammarissa? Tule vaan tänne. Niin, niin, tänne. Elä ujostelee suotta.

BROBERG. Elköö pakottako--

PENTTINEN. Mitä pakottako? Mieleistähän se sille on, vaikka ilman teeskentelee. Kas niin, istu siihen nyt, ja tohtori Ruuper rinnalle. Minä menen tänne kauemmaksi, etten kuule mitään.

BROBERG (jää seisomaan, nojautuu tuolin karmiin). Isänne on--kovin leikkisä.

FANNY. Niin, aivan liiaksi leikkisä. Tohtori Broberg--ettehän siitä loukkaannu?

BROBERG. Ei, miksi siitä juuri loukkaantuisin? Minusta on vaan ikävää.--näen, että se vaikuttaa teihin kiusallisesti--

FANNY. Sanomattoman kiusallisesti.

BROBERG. Hyvin ymmärrettävää, sillä se antaa aihetta tyhjämpäiväisiin juoruihin--

FANNY. Eikä se ole ainoastaan sentähden, vaan muutenkin--

BROBERG. Niin, tietysti se on kaikin puolin ikävää.

FANNY. Ja teistä, tohtori teistäkin ikävää?

BROBERG. Totta puhuen, on. On hyvinkin ikävää.

FANNY. Minä arvasin sen.

BROBERG. Ikävää varsinkin siitä syystä, kun--saanko puhua suoraan?

FANNY. Pyydän, puhukaa vaan suoraan.

BROBERG. Ne ovat olleet viehättäviä hetkiä, joita olen saanut nauttia teidän seurassanne, milloin olemme sattuneet yksiin. Ja nyt--

(Fanny vaikenee, hillitsee liikutustaan, katselee suoraan eteensä.)

BROBERG. Ja nyt ne ovat lopussa. Minulla ei ole oikeutta saattaa teitä ikävyyksiin, niinkuin jo olen tänne tulollani tehnyt.

FANNY (kääntää aran katseen häneen; kyöneleet silmissä.) Elköö siitä välittäkö, tohtori Broberg--

BROBERG. Enkö välittäisi, vaikka näen, mitä tukalia seurauksia siitä teille tulee! Huomaatteko nytkin rouvien katseita? He ovat uskollisesti meitä tarkastaneet kaiken aikaa.

FANNY. Semmoisia he ovat aina.

BROBERG. Semmoisia he ovat. Ja sen kautta he tekevät vapaan ja luonnollisen seurustelun nuorten välillä mahdottomaksi. Kuinka paljon pahaa he ovat mahtaneetkaan aikaan saada. Ei, tuo on tosiaankin sietämätöntä. Jospa koettaisimme kääntää heidän huomiotaan toisaanne? Ettekö tahtoisit tehdä hyvin ja soittaa vähäisen? Oli niin hauskaa kuulla teitä viime iltamassa.

[Soiton asemesta voidaan ottaa myöskin lausuntoa.]

FANNY. Mielelläni. (Menee piaanon luokse, selailee nuottia.)

FELLMAN (lähenee Brobergia.) Noo--miksi olet niin totinen?

BROBERG. Kuule, veli--minä tahtoisin lähteä täältä pois mitä pikimmin.

FELLMAN. Sinua harmittaa ukon tyhmyydet?

BROBERG. Niin, ajattele kuinka tukalaan asemaan olen saattanut heidän tyttärensä tänne tulollani.

FELLMAN. Noo--eikö hän liene siihen tottunut?

BROBERG. Ei, ei! Hän on hienotunteinen, ja kuta hienotunteisempi hän on, sitä enemmän hän siitä kärsii. Pois minun täytyy lähteä--

FELLMAN. Mutta--sinullahan oli järkiään toiset tuumat?

BROBERG. Jos oli, niin ne raukesivat sikseen.

FELLMAN. Sääli tyttö raukkaa, ehkäpä hänelläkin--

BROBERG. St! Kuunnellaan soittoa.

(Fanny soittaa.)

ROUVA LINDEMAN (korottaa ääntänsä, kun soitto alkaa.) On minulla ollut piikoja jos jonkinlaisia, kaksikymmentä vuotta, kun jo olen niitä pitänyt. Mutta niin kehoon, kuin tämä nykyinen, en vielä ikinä ole yhtynyt. Ajatelkaas, että soppa-kastrullinkin niine hyvineen panee pois, työntää johonkin nurkkaan vaan pesemättä.

ROUVA RANK. Pesemättä?

ROUVA LINDEMAN. Pesemättä niin. Ja kun ensi kerran tarvitaan--ota sieltä sitten.

ROUVA AHLBOM (yhä kovemmalla äänellä.) Semmoisiksi ne ovat tulleet nykyajan piiat. Huolimattomiksi ja laiskoiksi, ei ne välitä töistään, ei mistään. Ja tiedättekö, mikä siihen on syynä?

ROUVA LINDEMAN. Miks'ei sitä tietäisi. Nykyajan harrastukset, lauluseurat, raittiusseurat ja sen semmoiset. Nehän ne vievät työhalun palvelijoilta. Huvitella nyt tahtovat kaikki, joka sunnuntai käydään iltamissa ja viikon varrella ei muuta tehdä kuin niitä ajatellaan.

ROUVA PENTTINEN (yhä kiihkeämmin.) Mutta minäpä en laske meidän Riikkaa, en iltamiin, enkä mihinkään. Kirkossa hän saa käydä joka toinen pyhä ja siinä hänelle iloa kylliksi.

ROUVA RANK. Riikka kun on maalta, ei ole vielä oppinut kaupungin piikain pahoja tapoja. Nämäkö tyytyisivät siihen, että joka toinen pyhä kirkkoon? Oho? Jokaino sunnuntai heidän toki pitää päästä ulos, muuten eivät tule toimeen--

ROUVA AHLBOM. Minusta kaupungin rouvien pitäisi pitää kokous, jossa yksissä neuvoin tuumaisivat, mihin keinoon on ryhdyttävä palvelusväen

suhteen, millä tavalla heitä olisi pidettävä aisoissa--

ROUVA LINDEMAN. Niin, niin kokous! Se oli hyvä ajatus. Kokous, jossa päätettäisiin kerrassa kieltää pois lauluseurat ja iltamissa käynnit. Siihen kun kaikki sitoutuisivat, niin pääsisi kuulemasta tuota: lasketaanpa siitäkin talosta, ja siitä, ja siitä--(Keskustelu kiihtyy kiihtymistään, lopulta puhuvat kaikki yhtäaikaa.)

RANK (kovalla äänellä). Yksi ääni, ei muuta kuin yksi ääni jokaisella! Se on oikeus ja kohtuus! Mitä varten kymmenen ääntä? Mitä varten toisella pitää olla kymmenen kertaa enemmän sananvaltaa kuin toisella? Millä oikeudella? Minä kysyn: millä oikeudella?

AHLBOM. Milläkö oikeudella? Eivätkö he maksa sata kertaa enemmän veroja? Eivätkö he ole nerokkaampia, älykkäämpiä? Eivätkö he ymmärrä yleisiä asioita paremmin?

RANK. Mitä ymmärtävät? Omaa etuaan he ymmärtävät, ei muuta. Kansan tarpeista eivät tiedä hölyn pölyä. Eivätkä välitä--

AHLBOM. Enemmän aina kuin mitä kansa välittää porvarillisten tarpeista. Edut meiltä kyllä otetaan pois, mutta otetaanko rasituksia? Otetaanko veroja?

PENTTINEN. Eikös mitä! Niitä vaan lisätään. Ja senvuoksi on kaksikymmentä viisi ääntä pysytettävä. Parempi, jos saataisiin kohotetuksi.

AHLBOM. Kaksikymmentä viisi ääntä vähintään--(Fanny taukoaa soittamasta, samassa herkiävät kaikki puhumasta, yleinen hiljaisuus.)

ROUVA LINDEMAN (ei ehdi hiljentää ääntänsä, kun soitto taukoaa ja kaikki muut ovat herenneet puhumasta.) Niin, minä sanon sen, piiaat pysykööt piikoina, elköötäkä pyrkikö oikeiden ihmisten vertaisiksi--(hämmästyä omaa kiljuvaa ääntänsä, ja vaikenee; sävyisästi) kas, joko se herkesi soittamasta?

ROUVA AHLBOM. Paljon kiitoksia, Fanny! Paljon kiitoksia. Se vaan loppui niin lyhyeen. (Kaikki kiittävät.)

AHLBOM. Niin, kiitoksia vaan! Mutta emmekö saisi kuulla vähän enemmän?

ROUVA LINDEMAN. Enemmän, enemmän meidän pitää saada kuulla.

ROUVA PENTTINEN. Soita sitä kaunista polkkaa.

ROUVA AHLBOM. Tulehan ensin tänne likemmäksi kumminkin, että kysyn sinulta jotain. Kuulehan--: joko hän kosasi?

ROUVA LINDEMAN. Niin, joko hän kosasi?

FANNY. Kuka?

ROUVA RANK. Tohtori Broberg tietysti, kukas muu?

ROUVA PENTTINEN. Sitäkö luulette, että hän sanoo. Ei meidän Vannylta niitä asioita kesken saa tietää--ei oma mammakaan.

ROUVA LINDEMAN. Meille voit sanoa--

ROUVA RANK. Me lupaamme, ettemme virka kenellekään mitään.

ROUVA AHLBOM. Saat olla aivan huoletta.

ROUVA LINDEMAN. No, tunnusta pois. Hän kosasi, ja sinä myönnyit, eikö niin? Niin on, näkyyhän se silmistäsikin. Toivotan onnea!

ROUVA RANK. Niin, onnea vaan, onnea, onnea!

ROUVA AHLBOM. Onnea saan toivottaa minäkin, sekä tyttärelle että äidille.

ROUVA PENTTINEN (mielissään.) Kiitoksia, he, he, he, paljon kiitoksia.

FANNY (joka turhaan on koettanut saada suunvuoroa.) Ei, ei, minä vakuutan, ei siinä ole mitään, ei alkuakaan--

ROUVA LINDEMAN. He eivät tahdo vielä julkaista--

ROUVA RANK. Salakihloissa ensin, sehän on tavallista--

(Broberg lähenee hattua kädessä.)

ROUVA AHLBOM. Hs, hs, hs!

ROUVA LINDEMAN. Hs, hs, hs!

ROUVA PENTTINEN. Tohtori Spruuper on hyvä ja istuu. Vanny, nosta tuoli!

BROBERG. Kiitoksia, ei minua varten, minun on jo lähteminen, pyydän vaan sanoa jäähyväiset.

ROUVA PENTTINEN. Poisko nyt jo? Ei, herran tähden, ei millän muotoa. Vastahan totikin tuotiin sisään. Tokko lienette vielä maistanutkaan.

BROBERG. Kiitoksia, minun täytyy tosiaankin mennä, on vielä töitäkin tänä iltana.

ROUVA PENTTINEN. Mutta lupaattekos tulla uudestaan hyvin pian--vaikka huomispäivän jo?

BROBERG. En osaa sanoa. Paljon kiitoksia! Hyvästi!

ROUVA PENTTINEN. Ilman teetä--sepä ikävää.

PENTTINEN. Poisko Ruuperi menee? Mitä hullua! Eihän tässä vielä ole päästy kuvalleen alkamaankaan. No, no--ihanko se nyt tosissaan--? (Penttinen ja rouva Penttinen seuraavat Brobergia etehiseen.)

ROUVA AHLBOM. Mitäs se tietää? Kun meni pois kesken kaikkea?

ROUVA LINDEMAN. Eikä luvannut tulla toiste. Huomasitteko, »en osaa sanoa», hän vaan vastasi. Se oli yhtä kuin »en tule».

ROUVA RANK. Hän näki, mitä tarkoituksia näillä oli, ja vetäytyi pois.

ROUVA LINDEMAN (nauraen). Taisipa jäädä »Vanny» rukka vettä keittämään. Ei päässytäkään »tohtorinna Spruuperiksi». (Fanny, joka on kuullut

kaikki, lähtee pois oikeaan.)

ROUVA RANK. Herra jesta--hän varmaankin kuuli! No, nyt ei kiitetä!

ROUVA AHLBOM. Kaikkiakin! Kun emme häntä huomanneet ollenkaan. Seisoikin siinä niin hiljaa ja äänettömänä--

ROUVA LINDEMAN. No, kan tänka! Kun kuuli, niin kuulכון. Siitä minä vähät. Uskallan sen sanoa heille vaikka vast'silmiä.

ROUVA RANK. Niin, tosi asiahan se on, ei siitä mihinkään pääse.

ROUVA LINDEMAN (syöden kahvileipiä, joita hänellä on suuri kasa edessään). Mikä maku tässä sokerikaakussa on?

ROUVA AHLBOM (maistelee omasta kasastaan). Se ei ole kystä.

ROUVA RANK (samoin). Ei ole kystä ensinkään. Mutta on siinä vielä muutenkin outo maku.

ROUVA LINDEMAN. Märännyt muna! Varmaan on taikinassa ollut märännyt muna!

ROUVA AHLBOM. Ei ole tämä rinkelikään hyvää.

ROUVA RANK. Siitä puuttuu sokeri ja voi.

ROUVA LINDEMAN. Se on tehty pelkkään veteen. Uskotteko?

ROUVA PENTTINEN (tulee takaisin etehisestä). Mikä sille lienee tullut, kun noin äkkiä läksi pois?

ROUVA LINDEMAN (nykii kyynärpäillään toisia). Olisikohan »Vanny» antanut rukkaset?

ROUVA PENTTINEN. Sitähän minä juuri pelkään. Ei sen tytön ollenkaan ole takeita. Jos sen hyvinkin pisti päähän (Fanny tulee sadenuttu päällä, hattu päässä, laukku kädessä.)

ROUVA PENTTINEN. Mitä maailman päivinä? Mihinkä sinä olet menossa?

FANNY. Laivaan. Mamma, minä otan kuitenkin sen viran, jota Ilma kävi tarjoamassa!

ROUVA PENTTINEN. Sen viran? Pöllismäellä? Ole hupattamatta. Kuulithan sinä jo, ettei sinua sinne lasketa.

FANNY. Minä en voi jäädä tänne, mamma, minun täytyy päästä pois.

ROUVA PENTTINEN. Herra siunaa, mikä sinulle on tullut? Sano!

FANNY. Ei mikään, mutta antakaa minun mennä, muuten teette minut onnettomaksi.

ROUVAT (yhteen suuhun). Mitä? Mitä se on?

ROUVA PENTTINEN. Hän välttä väkisten tahtoo mennä kansakoulun opettajaksi Pöllismäelle.

ROUVAT (yhteen suuhun). Pöllismäelle!

ROUVA PENTTINEN. Pois hyvästä kodistaan!

ROUVA LINDEMAN. Elä Fanny kulta! Johan sinä olet päästä vialla. Pöllismäelle? Sinne sydänmaalle--jossa ei ole ainoatakaan sivistynyttä ihmistä, ei kuin pöllöjä--

ROUVA AHLBOM. Semmoiseen kuivaan, yksitoikkoiseen elämään! Jää toki ennemmin tänne, onhan kaupungin elämä vallan toista. Saat käydä tanssista tanssiin, huvista huviin niin paljon kuin ikinä haluat.

ROUVA RANK. Ja olla oikeiden ihmisten seurassa.

ROUVA PENTTINEN. Siinä nyt kuulet, mitä muutkin sanovat.

FANNY. Ei se auta. Minua ei pidätä mikään maailmassa. Hyvästi, mamma! Antakaa anteeksi! On niin vaikeata tehdä vasten teidän mieltänne. (Melkein itkussa.) Mutta minä en voi muuten. En voi!

ROUVA PENTTINEN. Herra Jumala--hän aikoo tosiaan mennä! Penttinen, käännypä vähän tännekin päin. Näetkös, Fanny tekee lähtöä.

PENTTINEN (hiukan humalassa). Mi-mi-mi-mihinkä?

ROUVA PENTTINEN. No, sinne Pöllismäelle, josta äsken oli puhe.

FANNY. Hyvästi, pappa! Hyvästi! Minulla on kiire. Laiva kohta lähtee.

ROUVA PENTTINEN. Etkö sinä estä häntä, hyvä ihminen? Annatko hänen lähteä noin vaan?

PENTTINEN. Ääh--ei hän sinne mene! Sinua vaan narraa.

ROUVA PENTTINEN. Mutta näethän sinä!

PENTTINEN. Ääh--tulee takaisin--viiden minutin päästä saat hänet syliisi.

FANNY. En minä tule takaisin, pappa. Elkää odottako turhaan. Hyvästi! (Menee.)

ROUVA PENTTINEN. Kas niin, nyt hän meni! Etkä sinä ole milläsikään? Voi, hyvä Jumala!

PENTTINEN. Elä hätäile. Hän tulee takaisin aika hamppua.

ROUVA PENTTINEN. Ei tule, ei! Minä tiedän ettei hän tule, jos kerran pääsee. (Juoksee vasemmalle, tempaa oven auki.) Riikka, Riikka, Riikka--etkö sinä kuule, Jumalan luoma!

RIIKKA (tulee juosten). Hyvä isä siunoo, mikä teällä on hätänä?

ROUVA PENTTINEN. Pian, pian! Juokse rannalle ja tuo Vanny takaisin. Elä anna hänen mennä laivaan. Sano,--sano, että minä täällä pyörryin--että pappa meni lääkäriä hakemaan.

RIIKKA. Kyllä, kyllä! Että rouva pyörtyi että pappa--

ROUVA PENTTINEN. Pappako? Kauppias, sinä tolvana.

RIIKKA. Että kauppias pyörtyi--

ROUVA PENTTINEN. Että kauppias meni lääkäriä hakemaan. Ja ala lapata nyt!

RIIKKA. Että rouva pyörtyy--(Juoksee pois.)

ROUVA PENTTINEN (huutaa hänen jälkeensä). Riikka, Riikka, kuule vielä--

RIIKKA (ulkoa). Hoi? Hoi?

ROUVA PENTTINEN. Huivin saat palkaksesi, jos tuot hänet takaisin.

ROUVA AHLBOM. Mikähän sille Fannylle oikeastaan tuli? Kun läksi noin suinpäin--

ROUVA LINDEMAN. Ettekö arvaa? Minä toki hoksasin heti paikalla!

ROUVA RANK. Niin Broberginko tähden?

ROUVA LINDEMAN. Tietysti! Kun näki, ettei Broberg hänestä huoli. Hs--hs--

ROUVA PENTTINEN (tulee heidän luokseen). Mutta jos ei se Riikka saa häntä takaisin, niin mikä tulee eteen? Ihan minä silloin kuolen ikävään. Mitä tästä elämästä on ilman Vannya! (Itkun vaiheilla.)

ROUVA AHLBOM. Se oli hyvin pahasti tehty Fannylta, että noin vasten vanhempainsa tahtoa--Enpä minä olisi uskonut hänestä semmoista.

ROUVA LINDEMAN. Kyllä--jos hän olisi ollut minun tyttäreni, niin kyllä olisin hänelle näyttänyt. Vanhemmat häntä kouluttaneet ja kasvattaneet.

ROUVA RANK. Ja mikä hänellä oli hätänä täällä kodissaan? Sai kaikkea mitä vaan tahtoi--ja omista vanhemmista lähtien kaikki häntä palvelivat kuin mitäkin fiiniä daamia.

ROUVA PENTTINEN (pyyhkien ja nenäänsä tyrskien). Niin, kyllä me häntä olemme pitäneet kuin kukkaa kämmenellä, ei häneltä kielletty mitään milloinkaan. (Kellon soittoa kuuluu.)

ROUVA PENTTINEN (keskeyttää itkunsa). Nyt soittavat. Kuinkahan mones kerta? Yks, kaks, kolme! Nyt se läksi laiva. Ukko, kuuletko, nyt se läksi?

PENTTINEN. Ja kohta on Vanny täällä takaisin.

ROUVA PENTTINEN. Kunpa hän edes olisi! Niin, mitä minun pitikään sanoa? Olen vallan sekaisin päästäni.

ROUVA LINDEMAN. Ettei Fannylta ole kielletty mitään milloinkaan--

ROUVA PENTTINEN. Niin, niin: ei ole kielletty mitään milloinkaan. Silmäteräni olisin hänelle antanut, jos hän sitä olisi vaatinut. Ja nyt hän yhtäkaikki meidät jätti--

PENTTINEN. Ei jättänyt, ei. Takaisin tulee--ja minä--minä annan hänelle

heti rahat uuteen leninkiin. Valmiiksi otan jo rahat kukkarostani.
Paljonko siihen tarvitaan?

ROUVA PENTTINEN (äkkiä lohdutettuna). Sata markkaa.

PENTTINEN. Tuossa on sata viisikymmentä.

ROUVAT. Sata viisikymmentä!

ROUVA PENTTINEN (pistää kiireesti rahat taskuunsa). Parriisista!
Parriisista se tilataan. Nyt, kun se tyttö vaan joutuisi--

RIIKKA (tulee läähättäen). Myöhäistä, myöhäistä! Ho, ho, siunaa ja
varjele! Juoksin niin että syömmeni halkijaa.

ROUVA PENTTINEN. Myöhäistä! Ettäkö et ennättänyt? (Puhkee äänekkääseen
itkuun.)

RIIKKA. En ennättänyt. Laiva olj' jo hyvän matkaa rannasta. Eivätkä
kuulleet, vaikka minä seisoin mäellä ja huusin minkä jaksoin: takais!
takais! mamma pyörtyi--

ROUVA PENTTINEN (äkkiä tauoten itkusta, kiukustuneena). Mamma?--Niinkö
sinä sanoit?

RIIKKA (hämillään). Niin--niinhän se taisi minulta mennä siinä
kiireessä--

ROUVA PENTTINEN. Pöllö! Sinä häpäset meidät!

PENTTINEN (ällistyneenä). Mitä? Menikö se Vanny sittenkin?

ROUVA PENTTINEN. Menihän se. (Puhkee taaskin itkuun.) Vanny jätti
meidät! Ei ole meillä Vannya enää!

PENTTINEN (Harvasteesen, korvallistaan raapien). Saakeli soikoon! Kuka
sitä olis uskonut?

(Esirippu alas.)

[1895].

End of the Project Gutenberg EBook of Anna Liisa; Kotoa pois, by Minna Canth

*** END OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK ANNA LIISA; KOTOA POIS ***

***** This file should be named 13173-8.txt or 13173-8.zip *****

This and all associated files of various formats will be found in:

<http://www.gutenberg.net/1/3/1/7/13173/>

Produced by Tapio Riikonen

Updated editions will replace the previous one--the old editions
will be renamed.

Creating the works from public domain print editions means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given away--you may do practically ANYTHING with public domain eBooks. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

*** START: FULL LICENSE ***

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License (available with this file or online at <http://gutenberg.net/license>).

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the

collection are in the public domain in the United States. If an individual work is in the public domain in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.net

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from the public domain (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm web site (www.gutenberg.net), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and Michael

Hart, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread public domain works in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH F3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS' WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in accordance

with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need, is critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation web page at <http://www.pglaf.org>.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Its 501(c)(3) letter is posted at <http://pglaf.org/fundraising>. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is located at 4557 Melan Dr. S. Fairbanks, AK, 99712., but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887, email business@pglaf.org. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at <http://pglaf.org>

For additional contact information:

Dr. Gregory B. Newby
Chief Executive and Director
gbnewby@pglaf.org

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of

increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit <http://pglaf.org>

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: <http://pglaf.org/donate>

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works.

Professor Michael S. Hart is the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For thirty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility:

<http://www.gutenberg.net>

This Web site includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

Livros Grátis

(<http://www.livrosgratis.com.br>)

Milhares de Livros para Download:

[Baixar livros de Administração](#)

[Baixar livros de Agronomia](#)

[Baixar livros de Arquitetura](#)

[Baixar livros de Artes](#)

[Baixar livros de Astronomia](#)

[Baixar livros de Biologia Geral](#)

[Baixar livros de Ciência da Computação](#)

[Baixar livros de Ciência da Informação](#)

[Baixar livros de Ciência Política](#)

[Baixar livros de Ciências da Saúde](#)

[Baixar livros de Comunicação](#)

[Baixar livros do Conselho Nacional de Educação - CNE](#)

[Baixar livros de Defesa civil](#)

[Baixar livros de Direito](#)

[Baixar livros de Direitos humanos](#)

[Baixar livros de Economia](#)

[Baixar livros de Economia Doméstica](#)

[Baixar livros de Educação](#)

[Baixar livros de Educação - Trânsito](#)

[Baixar livros de Educação Física](#)

[Baixar livros de Engenharia Aeroespacial](#)

[Baixar livros de Farmácia](#)

[Baixar livros de Filosofia](#)

[Baixar livros de Física](#)

[Baixar livros de Geociências](#)

[Baixar livros de Geografia](#)

[Baixar livros de História](#)

[Baixar livros de Línguas](#)

[Baixar livros de Literatura](#)
[Baixar livros de Literatura de Cordel](#)
[Baixar livros de Literatura Infantil](#)
[Baixar livros de Matemática](#)
[Baixar livros de Medicina](#)
[Baixar livros de Medicina Veterinária](#)
[Baixar livros de Meio Ambiente](#)
[Baixar livros de Meteorologia](#)
[Baixar Monografias e TCC](#)
[Baixar livros Multidisciplinar](#)
[Baixar livros de Música](#)
[Baixar livros de Psicologia](#)
[Baixar livros de Química](#)
[Baixar livros de Saúde Coletiva](#)
[Baixar livros de Serviço Social](#)
[Baixar livros de Sociologia](#)
[Baixar livros de Teologia](#)
[Baixar livros de Trabalho](#)
[Baixar livros de Turismo](#)